MANUELE G

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
14 P
10

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
55
4 K
22

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

12
12
6
20

OPINIO
MARCI ANTONII
VLMI PATAVINI
PHILOSOPHI, ET MEDICI,
DE FINE MEDICO
BARBÆ HVMANÆ:

QVAE SVNT FRAGMENTA,
deſumpta ex eius Opere, cuius eſt Index Titulus:

PHILOSOPHIA, ET MEDICINA
Barbæ Humanæ.

Colleg. Rom. Catal. Bibl. Card.

Soc. Jesu Inscript. Bellarm.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

MVTINÆ,
In Ædibus Franciſci Gadaldini. M.D.XCIX.
Superiorum permiſſu.

ILLVSTRISSIMO
ET REVERENDISSIMO
D. D.
PETRO ALDOBRANDINO
CARDINALI AMPLISSIMO
PRINCIPI FERRARIAE LEGATO.
ET MVSARVM MECOENATI AVGVSTO.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DEVS Optimus Maximus, ſeu Vis, atque Ordinaria illius Poteſtas (hanc dicunt Sapiētes Naturam) in quem Finem tribuerit Barbam Humani Generis Maribus (Creatori ſit Gratia) mihimet perſuadeo firmiſſimis Rationibus Aſſeueraſſe, Demonſtraſſe. Hoc Opus Nouũ, quod pertinet cùm ad Philoſophiam Amplificandam, tùm ad Medicinam Rationalem Illuſtrandam, Scientèr, Prudenterque propterea magis Adminiſtrandam (ſint Argumento Fragmenta iſta, quæ ſunt Duo tantum Capita Libri Tertij, & Minima totius Operis Portio) Ingenioli mei qualecumque

cumque

cumq; Monumentum ſupplex humilitèr Do, & Dico Amplitudini tuæ Illuſtriſſimæ, atq; Reuerendiſſimæ, omnino ſperans iſtud Gratiſſimum fore; INVENTORES enim, præſertim qui Artes, Facultates Humanæ Societati Neceſſarias (intèr quas Locum obtinet Principem ipſa Medicina, Omnium ferè Mortalium calculis, atq; Ætatum conſenſu Saluberrima) vel Indicent, vel Augeant, vtilitèr, promouentes earundem, quod aiunt, Pomœria, ſi conſulamus decurſas Ætates, à Primorum vſque ſæculorum Memoria, ſingulis quibuſcumq; Tempeſtatibus oppido quàm Pauci ſemper extiterunt. Adhortata verò ſunt me, vt id agerem, permulta; Copia Bonorum omnis Generis Exemplorum prædiues fuit ſemper Florentina Ciuitas, cuius nati videntur Patritij Ciues omnes ad Apices Rerum, quæcumq; ſint illæ, conſequēdos, quod peruetuſtus Ordo Familiæ veſtræ Illuſtriſſimæ Celeberrimis, continuata ſerie, Monumentis in hæc vſque Tempora nunquàm non aſſeruit. Veruntamen ſuperauit etiam hoc Patriæ præclariſſimum ſpecimen GENS Maximis nata Imperijs ALDOBRANDINA; Etenim ſummo SACRORVM in Faſtigio nunc poſita Clariſſimis, & Auguſta quauis etiam Sublimitate Superioribus Teſtimonijs abunde ſatis hanc indicauit, docuit veritatem. Conſulant Omnes, qui Sunt, qui Erunt, Momenta Rerum proximis ſuperioribus Annis tranſacta, equidem inficias nemo iuerit, non ſine Diuinæ Prouidentiæ, cuius Nutu Omnia Reguntur, clariſſima Benignitate, Miſericordia contigiſſe nobis, Vrbi, Orbique vniuerſo Chriſtiano, vt frueremur

PA-

Pastore Dominici Ouilis, Patruo tuo Sanctiſsimo Clemente d. g. Papa Octauo, dum Abyſsi truculentiſsimorum Exemplorum non ſolùm circumcurſarent Rempublicam Chriſtianam, ſed & Diræ Violentiæ moliminibus, Fraudulentiſsimis Machinis eandem vrgerent, premerent, acerrime angerent, ac ferè illiſis faucibus ſtrangularent. Calamitoſiſsima iſthæc tempora quis adeò Cœcus, & Amens non ſenſit? non intellexit? atq; intellecta quis adeò Barbarus, & procul ab omni Humanitate ſemotus Ferreus potius quàm Ferus non deplorauit? . . me interim ſcribentem ob refricatã Memoriam, & Horrore quati, & illacrimare. Principes Europæ ipſius Eminentiſsimi inuicem diſsidebant, confligebatur Acie pluſquàm Pharſalica: Bellicoſiſsimæ Nationes inuicem concurrebant: Turcarum Imperatoris, eiuſque Miniſtrorum Ferina Rabies in Chriſtianos, eorumque Ditiones peſſimis graſſabatur Exemplis: Arcem Nobiliſsimæ Prouinciæ, quaſi Clauem, obtinuerat. Quorum tamen Sæuiſsimorum Malorum ſub Auſpicijs Sacris Gentis Aldobrandinae niſi Omnia, ſaltèm Aliqua Expugnata fuere, Reliqua interim Conculcata, ſed & Alia Cathenata ſunt. Arcem, quod Giavarinvm vulgari dicimus Voce, tandem è manibus Inimicorum noſtrorum (& eſt Res memorãda nouis Annalibus) recuperatam intelleximus, atq; immanes populorum Mahumetanorum Conatus, execrandos Opibus Conſilijs veſtris, & caſtigatos, & potentiſſima coërctione repreſſos audiuimus. Galliarvm, & Hispaniarvm Auguſtiſſimi Reges Fœdere

ſancito in Amicitiam coëunt: Salutaribus Adhortationibus, Paternis ſuaſibus, Præceptionibus Patrui tui Sanctiſsimis commoniti. Nationibus Factioſis, quæ veluti è Specula inſidiabantur Occaſionibus effundendi in omnes Chriſtianos virulentam rabiem Cordum, & Lacertorum ſuorum Occluſi ſunt; niſi penitus Diſiecti, & Diſsipati Cuniculi omnes rerum Nouandarum. Quæ ſingula cùm in Aula Pontificia tractarentur, Comitia nanque Conſiliorum totius Reipublicæ Chriſtianæ iſthic agebantur, eorundemq; à PONTIFICE Patruo tu Ampliſsime Cardinalis primas teneres partes, aſſeret propterea neq; iniuria (quemadmodum noſtra Ætas veridicè confitetur) aſſeret inquam Vniuerſa POSTERITAS Omnium horum Bonorum, quibus interim fruitur Chriſtianus Orbis, te *poſt Deum* fuiſſe AVTOREM atq; illa præſertim dimanaſſe cùm ab Egregia, & Diuina Animi tui Natura, Præſtantiſsimo Ingenio, tùm in primis à Summo Religionis, ac Pietatis ſtudio. Quapropter GENTEM ALDOBRANDINAM COR. non ſolùm huius ITALIAE noſtræ, vbi Populorum cæterorum Bona comminus iudicantur, at SENATVS præterea Vniuerſi Chriſtianorum prædicamus, Amplitudinem vero tuam Illuſtriſsimam Cardinalis Reuerendiſsime, & OCVLVM, & DEXTERAM SACROSANCTAE ROMANAE ECCLESIAE iure merito nuncupamus. Conſtat Egregium, & Sacerrimum Teſtimonium huius Veritatis, quod in ARCHILEGATIONIS tuæ quam Ampliſsimæ procuratione, omnium Periculoſiſſima, & maximè Lubrica, in ITALIAE Sinu, & Conſpectu tot Populorum

cunctis

cunctis applaudentibus Nationibus palàm edidiſti.
Nam cùm à Sanctiſsimo Patruo tuo, vel Occulta Inſpiratione Dei Optimi Maximi, quod nemo, qui ſit Vir Pius, non ſentiet, vel Splendore etiam præclariſsimarum Virtutum tuarum (ego enim id aſſero, & publice profiteor, cùm primum renuntiati eſtis vos Heroes in Ampliſsimum illum Senatum Purpuratorum Cardinē Cardines Reipublicæ Chriſtianæ, illabi Diuinā quandam Virtutem Ineffabilem Cor, & Pectora veſtra, vnde promouentur liberalius inſitæ dotes) Numeroſiſsimo, Bellicoſo Exercitui tu Cardinalis Ampliſsime præfectus eſſes Imperator Summus, dato etiam in illum Iure, quod Titulo Generalis SVPERINTENDENTIS vulgata iam Voce, ſed & D. Hieronimi appellatur, præterea & in vniuerſum Eccleſiaſticum Imperiū, apud Omnes quoque Chriſtianos Principes ARCHILEGATVS, vt Controuerſum Ducatum Ferrarienſem, vel Manu, vel Conſilio in Ditionem Priſtinam Sacroſanctæ Apoſtolicæ Cameræ Amplitudo tua Illuſtriſsima, & Reuerendiſsima aſſereret; Negotium hoc impeditiſſimum, pluribus Difficultatibus obſtructum, circumuallatum cum ESTENSI Duce CAESARE Sereniſsimo tunc temporis eiuſdem Ducatus rerum potiente, ita Prudenter, Prouidenter, Sapienter, atq; Fœliciter tranſegiſti, vt idem CAESAR ſemper Sereniſsimus Vrbem FERRARIAM, Arcem, Oppida, & quæ pertinent reliqua ad ipſius DVCATVS FERRARIENSIS Ditionem Pactionibus certis conſtitutis Amplitudini tuæ Illuſtriſsimæ, atque Reuerendiſsimæ conceſſerit. Quapropter NVMAM, LYGVRGVM alterum, SACRIS

HV-

HVMANISQVE Rebus, PACIS, BELLI què Artibus mixtū & idoneum Cardinalē Ampliſsimum PETRVM ALDOBRANDINVM Italia hæc noſtra, cœteræq; Nationes Prædicāt, Reuerentur, Admirātur: Prædicabit, Reuerebitur Admirabitur Vniuerſa POSTERITAS. Hæc omnia dum ipſe animo voluerem, atq; mecū tacitè meditarer, in eam veni ſententiam, Non ſine ſaluberrimo factum eſſe Myſterio, vt Salutis Lauacrum tibi dum impartiretur, hoc nomine PETRI fueris nominatus, qui Prodictator futurus eras in hoc Miniſterio SACRORVM Principe, cui præſidet Patruus tuus CLEMENS Octauus PETRI VICARIVS, Qui demum PETRI, PETRAE Dominici Templi, ita diſpenſante Diuina Gratia, tu Cardinalis Ampliſſime ALDOBRANDINE PETRE ac PETRA Patrimonium Sanctiſsimum eras, & Aucturus, & Conſtabiliturus. Quas ob res homo ego Italus Italo Heroi, Chriſtianus Sacroſancti Chriſtianorum Principis D. N. Papæ Nepoti Cardinali Auguſtiſsimo dicare volui hoc Lucubrationū, & Meridiationum mearum exaratum Volumen, quod vt ſit Additamentum Medicinæ Faciundæ Neceſſarium, & maximè Salutare Minima tamen eſt Portio cæterorum Studiorum meorum Scientijs Amplificandis ſemper addictorum. Scribunt equidem permulti (abſit verbo Inuidia) ſed qui INVENIANT, AVGEANT Artes, Facultates Neceſſarias Humano Cœtui, equidem Sunt, Fuere Perpauci. Spero Illuſtriſsime Cardinalis Aldobrandine noſtram hanc Ætatem, Vniuerſamque POSTERITATEM, cuius Integerrimam Cenſuram nemo neglexit, ſpero, inquam, peræque Mortales omnes intelle-

tellecturos, te Natum Amplificandis non ſolum Pomœrijs IMPERII PONTIFICII, quod Glorioſiſsimo Sæculis Omnibus Facinore, ſemper Memorabili iam præſtitiſti, Reiq; Publicæ Chriſtianorum Cuſtodiendæ, Conſtabiliendæ, ſed & promouendis MVSARVM, Studiorumque Omnium Bonorum Ordinibus, Finibus alterum quaſi Mœcenatem hac noſtra tempeſtate Cœlitus nobis illuxiſſe; cuius Honoroficentiſsima Teſtimonia, & Exempla Omnibus, quot quot erunt, Ætatibus Clariſsima, Saluberrima edidit SOL Orbis CHRISTO deuoti Patruus tuus Pontifex Maximus CLEMENS Octauus cum LVMINA illa SCIENTIARVM, ac TEMPORVM Clariſsima, BARONIVM, BELARMINIVM, alioſq; Nobiliſsimis Dotibus Conſpicuos Viros in Senatum Pontificium Oſtro fulgentem aſciuerit, lætitiaq; Bonorum Omnium (quæ eſt Vniuerſæ ITALIAE Fœlicitas) Diuino Iudicio renuntiarit, CANDELABRIS ita ſupra Montem conſtitutis. Quapropter Diù, Fœliciterque Regnate SOL, COR, OCVLVS, & DEXTERA Vrbis, ac Orbis totius Chriſtianorum.

Datum ex Vrbe veſtra Bononia Anno à Virginis Partu M.D.IC. Menſis Aprilis Die vltima.

Amplitudini tuæ Illuſtriſsimæ, atque Reuerendiſsimæ

Addictiſsimus, & Humilimus Seruus

Marcus Antonius Vlmus Patauinus.

LECTORIBVS DOCTIS, BENIGNIS.

S. P. D.

MARCVS ANTONIVS VLMVS PATAVINVS.

NEceſsitatem doctè admodum retulit Plinius Nepos viris habitam ſemper fuiſſe Sapientibus, quaſi Rationem ſummam, hinc protritum illud, Tempori, Scœnæ inſeruire homines oportere. quæ dicta volo ad calumniam effugiendum, ſiquidem Fragmentis iſtis Mutinæ impreſsis curaui affigendam Epiſtolam nuncupatoriam prælo Romano excuſſam. Cauſſas autem huiuſce rei ijs, qui præſunt, enarraui, Qui nouit Eloquentiam Attici nullis non in Romani eloquij ſcriptura Principis verſato notam, is haud me damnauerit. Prudentia eſt ſumma alios prudentiores exiſtimare. Viuite Fælices.

Datum Romæ Menſis Iunij, die 18. *M.D.IC.*

IN EXCELLENTISS. MEDICVM ac Philoſophum præſtantiſs. MARCVM ANTONIVM VLMVM PATAVINVM.

Cæſar Paſqualinius Mutinenſis.

PHOEBE Pater, Sacrata diù cui Tempora Laurus
Texit, & Intõſos ornauit Delphica Crines:
Tuq; Patre haudquaquam inferior Medicaminis vſu,
Iam Noua Frondentes Inſignia nectite Ramos
Aëria ex VLMO, lætamq; incingite Frontem.
Hic debetur Honos, hæc MARCI præmia Virtus
Demeret ANTONI, ut quæ Nobilis ipſius ornat
Planta Domum, decoret placidis uos, Aurea, Sertis
Protulit in tantum quis ueſtras Arte Medendi
Laudes? concedit Veterum cui ſumma Virorum
Fama VLMI? cui par fulget? cui tanta futuro
Gloria mortali poſthac cumulabitur æuo?
Quis Rerum Cauſas, Magnæq; Arcana Parentis
Cognouit melius? quæ non attingere Scriptis
Ardua ſunt auſi, aùt ignorauere Priores,
Purior Eloquio, INVENTIS Prudentior Altis,
Quis memoret? Certoq; magis quis digerat Vſu?
Mœnia uos PATAVI, Doctis æquandaq; Athenis
Nomine, ſi ueſtros quando iactaſtis Alumnos,
Nunc magis inuexum trans Æthera ſurgite Fama,
Surgite, nanq; VLMVM ueſtris genuiſtis in Oris,
Vnde Salutaris Telluri effunditur Vmbra,
Conſpicuumq; ferit ſublimi uertice Cœlum.

FRAGMENTA
DESVMPTA EX OPERE
MARCI ANTONII VLMI
PATAVINI
CVIVS EST INDEX TITVLVS
Philoſophia, & Medicina Barbæ Humanæ

Hoc eſt

DE FINE PHILOSOPHICO, ET MEDICO.

Sectionis Tertiæ Caput Sextum.

Finis Medicus Barbæ Humanæ quis exiſtat ex Autoris mente?

DEmonſtrauimus apertè ſatis (niſi turpitèr labimur) ex ijs, quæ hucuſq; à nobis dicta fuere, Barbam pertinere ad Facultatem Generatricem Maſculinam noſtræ Speciei, atque illi neceſſario, indiuiduoq́; nexu coniunctam eſſe, cuiuſmodi Contemplatio extitit merè Phiſica, ſeù Naturalis, egregium, ſincerumq́; teſtimonium ipſius Naturæ Maieſtatis. Nunc ſanè operæ pretium eſſe videtur (vt prò modulo ingenij noſtri aſſeramus Poteſtatis eiuſdem, atq; Sapientiæ Amplitudinem latè manantem, quę verè Maieſtas eſt.) indicare, docere non minimum, ſed maximum emolumentum, atq; ſubſidium accedere ipſi Arti Medicæ Phyloſophica ex huiuſmodi Contemplatione. Medicina quippe Rationalis à Phyloſophia, non ſecùs atq; à Fonte Riuus dimanans, conſentientibus calculis Doctorum, & Bonorum omnium, proficiſcens conſtituitur, conformatur, hinc protritum illud. Vbi deſinit Philoſophus, ibi incipit Medicus. Etenim

concluſiones Phyſicæ ſunt Principia ipſius Artis Medicæ, non equidem omnes, at illæ quę pertinenr duntaxat ad Corpus humanum, atque facem quaſi præferunt Actiuæ, & Practicæ Medicæ Facultatis parti, quę (vtemur interim verbis Auerroiſticis tex. comment. 2. ſuper Cantic. Auicen. Tract. primo Partis primę.) conſiderat qualiter, & cum quibus conſeruet Sanitatē; ſimiliter etiam qualiter, & cùm quibus curet Ægritudinem, quod eſt ſpeciale in Arte Medicinæ, hinc doctiſsimè ſcripſit Præceptor Ariſtoteles l. 1. Ethicorum cap. vltimo.

Καὶ τῶν ἰατρῶν δ᾽οἱ χαριέντaις πολλὰ πραγματεύονται περὶ τὴν τοῦ σώματος γνῶσιν. *quæ vertit Argyropilus in hanc ſententiam.*

Elegantes etiam Medici multa plane circà cognitionem corporis tractant.

Dicerem ego ſimpliciſſimè. Et Medici conſummati plura equidem corporis intelligere ſatagunt. οἱ χαριέντaις vox non pertinet ad elegantiam, gratiam, leporem, feſtiuitatem, ſed potius ad conſumationem, apicem rationem, & perfectionem, talem verò gradum ij Medici conſecuti ſunt, qui Phyloſophiam vna cum ipſa Medicina coniunxere, Summa ſummarum ipſi Medici Rationales. Animaduerras prętęrea ſcripſiſſe Ariſtotelem πολλὰ non autem παντα, ſunt enim plura theoremata Phyloſophiæ Naturalis, quæ nihil pertinent ad Medicinam, quapropter ſcitè, catè dixit Plura, non Omnia, quę ſunt etiam corporis humani, cognoſcenda ſibi proponunt Medici eximij, atq; præſtantes, quicquid enim ratiocinantur circa cognitionem Corporis humani, eiuſq; Partium, illud accipiunt à Phyloſophia, cuius intereſt veſtigare, docere Cauſas totius corporis noſtri; ſed ne conſequentia, & affinitate rerum ducti rapiamur tranſuerſi, dicimus hanc propoſitionem Demonſtratam à nobis de Fine Barbę Humanæ vnam eſſe ex illis, quæ ſunt Principia Medicinæ vtriuſq; Contemplantis, & Agentis, nimirum, quod aiunt omnes, Theoricæ, Practicæ, confert enim ad Morbos Cognoſcendos, Prædicendos, atquè Curandos. Hoc autem nobiliſſimo, & vtiliſſimo Auctario nos primi poſt homines natos (quæ fuit Dei Optimi Maximi benignitas miſerantis, cui ſemper ſit honor, & Gloria) Medicinam donauimus, & illuſtrauimus. quo ſi vti nouerint Medici reipſa intelligent, non minimam acceſſionem ipſi Arti factam fuiſſe: nec vitio nobis vertendum eſt, ſi palam profitemur nos eſſe Autores, & Inuentores, quando veritatem enuntiamus, & licet interdum de ſemetipſo honorificè loqui, non enim ſemper laus in proprio ore ſordeſcit. audite, legite Plutarchum.

Seipſum abſq; culpa reprehenſionis laudare aliquis poteſt, ſi Calumniæ, aut accuſationis depellendæ gratia hoc faciat, vt Pericles.

Ac mihi quidem vos iraſcimini, ei viro, qui nemini veſtrum cedo vel Peritia rerum, vel elocutione intellectarum, vel Amore Patriæ, vel Pecuniæ deſpicientia. Plut. Non enim crimen modo Arrogantiæ, Vanitatis, & Ambitionis

effugit

effugit, tunc de ſe magnificè loquendo: ſed & Altitudinem Animi, & Virtutis declarauit magnitudinem, eo ipſo Inuidiam opprimentis, quòd deijci ſe, & frangi non eſt paſſa.

Cùr itaq; mihi non liceat huius Auctarij nùnc, nùnc indicandi, docendi ad Medicinam faciendam ſpectantis prędicaſſe me Autorem, Inuentorem eſſe? Poſteritas admitte fidem, voſq; Ingenuæ Contemporaneorum Mentes nullum Argumentum adeò futile poſſe vnquam excogitari, deridendum, & commenticium, quod non pręiuerit aliqua ſpetie dignitatis huic meo, in Finis Barbæ humanæ inueſtigationem ſuſcepto, ridebant ipſum homines neſcioqui, ſubſannabant, illud veteris ægri ſomnio comparantes, at nè ſurgat Erynnis. St.velint, nolint Maleuoli de me vniuerſa loquetur Poſteritas, non vt de Rhapſodico ſcriptore, Interpoli, Mangone, ſed Autore Principe, Inuentore, atq; eius ordinis, qùi protulerit Artis Medicæ ipſa Pomœria, ſed audite, legite Senecam lib. ſexto Nat. quæſt. 5. cap.

Illud ante omnia mihi dicendum eſt, Opiniones veterum parum exactas eſſe, & rudes. Circa verum adhuc errabatur. Noua omnia erant primò tentantibus, pòſt eadem illa limata ſunt: & ſi quid inuentum eſt, illis nihilominus referri debet acceptum. Magni Animi Res fuit, Rerum Naturæ latebras dimouere, nèc contentum exteriori eius conſpectu, introſpicere, & in Deorum ſecreta deſcendere. Plurimum ad inueniendum contulit, qui ſperauit poſſe reperiri. Cum excuſatione itaq; veteres audiendi ſunt; Nulla Res conſummata eſt dùm incipit. Nèc in hac tantum Re omnium maxima, atque inuolutiſſima, in qua etiam cum multum actum erit, Omnis tamen Aetas quod agat inueniet, ſed in omni alio negotio longè ſempèr à Perfecto fuere Principia.

Omnis Ætas certè aùt ad Scientiam, aùt ad ipſam Diligentiam adijcit. Sed Finem Barbæ Humanæ Medicum, ſeù ad Medicinam, ritè, rectè faciendam qui pertinet, iàm do vobis, atq; ſimpliciſſimè, illum audite, legite. Proœmij enim cuiuſdam loco, quæ hucuſque narrauimus, dicta ſunto, & in Philoſophicam Vltionem eorum hominum, qui me dixere ſecreto, pinxere inſuſurantes Analphabetum: vos nùnc appello Carones, qui Riſiſtis.

Finis Medicus Barbæ Humanæ ex Autoris mente.

Barba Pars Faciei, & quæ neceſſario conſequitur Facultatem Generatricem Maſculinam Spetiei noſtræ, eſt Index Temperamenti Organorum deſeruientium eidem Facultati, ac præſertim Teſtium: indicat vero Barba ex ſui ipſius Differentijs omnibus Accidentalibus.

Hanc Propoſitionem ego interim accipio, ***Barba eſt Pars***, quam in Phiſiologia Pilorum niſi Demonſtraui, ſaltem Rationibus quaſi Demonſtratiuis pleniſſimè aſſeueraui. Sunt enim iuditio meo Pili, iureq; merito dici debent Partes Corporis Zoophytę, Cutis enim Solum, Pilus exiſtit Planta, hinc à me Pili vocantur Animali Plantæ, ſeù Plantanimales. Materia Pilorum, ex qua generantur, non eſt Excrementum, ſed Sanguis, & Proprius, nimirum Sanguis, qui à Virtute, ſeù Facultate Pilifica conformatur in ſubſtantiam talem characteriſticam. Pilorum Barbalium verò Materia eſt Sanguis conſummatus Principij noſtræ Speciei Maſculini, ſcilicet Sanguis Genitalis,Genitalibusq; Spiritibus repletus,& perfuſus Indiuidui Maris humanæ ſpeciei. Declaraui hęc omnia in Opere meo in aſſeuerationem Maieſtatis ipſius Naturæ, inſuper oſtendi Falſitatem Doctrinæ Antiquorum hactenus ab omnibus vſurpatæ, vel vt ſatius dicam, receptæ, quæ teneri non poteſt abſque Blaſphemia in ipſam Naturam, & flagitio Phyloſophico. Ferant amabo interea mortalium ingenuę mentes, liberaliter, non ſeruiliter philoſophantes, exibit nanq; & breui (niſi quid penitus aduerſetur; homini quippè debent eſſe omnia humana meditata) mea Phyſiologia Pilorum, in qua legent mortales quicquid à Græcis, Arabibus, Latinis Priſcis narratum Hiſtoricè, aut Phyſicè ſcriptum fuit, vnde ſumi poſſunt argumenta aduerſus Principia noſtræ Phyloſophię,& Doctrinę:intellexerint homines multiplex teſtimonium, & admirandum ſcilicet Pilos oriri in abſceſſibus, in partibus internis corporis noſtri, externis omnibus iuxta teſtimonia ſemper veterum Scriptorum non enim referam illos homines, qui noti iam ſunt, & aluntur apud Sereniſs. Ducem Parmenſem, Adhuc Pilos Magiæ Naturalis beneficio Generari, non Generari, eorundem inſuper Generationem Accelerari, & Retardari vno ſubſidio Magico Phyſico, quod euocat ſuis ex Principijs Barbam quoque in ipſis Fœminis noſtris,vt enim Generis noſtri aliquę Fœminæ obtineant Barbam omnibus numeris æquipollentem Barbę virili, nimirum eandem prorſus iuxta omnes differentias Accidentales, atque id ex ſeſe, interno vno ſolum Principio, attamen Barbam poſſunt habere Mulieres ex auxiliaribus, & externis præſidijs.

Barba neceſſario conſequitur Facultatem Generatricem Maſculinam Generis noſtri. Hæc eſt vna Propoſitio, quæ in ſuperioribus à me ſatis probata fuit.

Barba èx Differentijs omnibus Accidentalibus eſt Index Temperamenti Partium Organicarum deſeruientium Facultati Generatrici Maſculinæ Generis noſtri, atq; præſertim ipſorum Teſtium.

Nemo nòn videt in Logicis etiam leuiter exercitatus hìc eſſe tres Propoſitiones: quarum vna hæc, *Barba eſt Index Temperamenti*. Altera verò exiſtit, *Barba eſt Index Temperamenti Partium Organicarum deſeruientium*

Facul-

Facultati Generatrici Maſculinæ ſpetiei noſtræ. Tertia demum Propoſitio, *Barba eſt Index præcipuè Temperamenti ipſorum Teſtium Maſculinorum*. Prima Propoſitio recipitur ex communi conſenſu Philoſophorum, & Medicorum omnium, tàm Veterum, quàm Neotericorum. Secunda innititur Doctrinæ à me iam Demonſtratę, quia Barba eſt conſequens inſeparabile Facultatis Generatricis Maſculinæ, cuius Opera, & Organa ſunt Corporea. Tertiam Propoſitionem ego interim accipio, ex hac Hippoteſi. *Teſtes exiſtunt Organa præcipua Facultatis Generatricis Humanæ Maſculinæ, in quibus tanquam Officinis conformatur Semen, vndè Fœtus, & Homo*. Quæ Propoſitio eſt controuerſa, cum diſſideant inuicem Ariſtoteles, atq; Galenus: hic enim Teſtes, ille vero Meatus, aut Poros ſpermaticos aſſerit obtinere principem locum, in Partibus Genitalibus, ego interim accipio ſententiam Galeni, reijciens Opinionem Ariſtotelicam, quæ meo iuditio eſt penitus Falſa. Demonſtraui Falſitatem illius in Capite, quod huic erat præponendum, non eſt autem editum, quia perplura obſtiterunt, & aduerſantur mihi vt cogar quaſi ad Clepſydram exarare lineis etiam ferè præſcriptis. Ego ſi quicquam nunc mentior, viuam, & moriar infœliciſſimus omnium mortalium. Ariſtoteles in Philoſophia Teſtium lapſus eſt fœdiſſimè, atq; non ſolum in Logica, ſed etiam in Philoſophia, repugnans ad hùc ſibimetipſi, quæ ſigillatim ego indicaui, & legentur, quia omnino curabo edendam huiuſmodi Philoſophiam, nùnc interim obſtringens Fidem meam, vndè apparebit ipſos Teſtes eſſe Officinas Seminis, quæ fuit opinio priſcorum Sapientum, atq; Phyſicorum Ariſtotele Seniorum, cum ſcripſerit ipſe in hanc ſententiam. Ariſt. lib. Quinto de Gen. Anim. cap. Septimo.

Cauſa hæc eſt quamobrem Execta mutentur in Fœminam, tum voce, tum et am reliqua Forma, quoniam ità accidit vt Principium laxetur, ex quo intentio Corporis eſt; Non vt quidam exiſtimant, quod Teſtes ipſi Copula ſunt multorum Principiorum. quę Propoſitio in textu Græco legitur his verbis.

Αλλ' ὀυχ ὥσπερ Τινὲσ ὑπολαμβάνουσιν, ἀυτοῖσ τοῖσ ὄρχεσ εἶναι σύναμμα πολλῶν ἀρχῶν. Dicerem ego ſimpliciſſimè.

Nòn ſanè quemadmodum opinantur aliqui ipſis ineſſe Teſtibus Συναμμα *plurium Principiorum*. Quæ Propoſitio veterum Sapientum exiſtit veriſſima, & bellè docuerunt Priſci voce Figurata, ſeu Metaphorico dicendi genere ipſorum Teſtium Facultatem, Vim Poteſtatem, atq; Naturam. Eſt enim vis conficiundi Seminis Facultas Facultatum congregatio, coitio, Synodus, Sinagoga, Ἅμμα Vnio, cohibitio, vinculum, Nodus. Emphaſim habet miram particula Συν, veluti nemo non nouit. Omnino ſi Teſtes exiſtunt Officinæ Seminis, & Semen ſit Animal in Potentia, Facultas Teſtium Seminalis eſt iure merito nuncupanda Facultas Facultatum, &

Orga-

Organum Specificum erunt ipſi Teſtes Organorum omnium; quemadmodum & Manus dicitur ab eodem Ariſtotele *Inſtrumentum Inſtrumentorum*, quæ Propoſitio eſt Obſcura, licet pronuntietur ab omnibus. Ratio obſcuritatis eſt in voce *Inſtrumentorum*, quæ debent referri ad Intellectum Practicum, vt Inſtrumenta ſint Artificialia. Quando autem dicimus nos, Teſtes exiſtunt Organa Specifica Organorum omnium, non intelligimus de Organis, vel Inſtrumentis ad Artem, ſeu Artium Chorum ſpectantibus, at de Organis Phyſicis, & corporis Indiuidui humanæ Speciei, nam in Semine ſtat Vis illa, & Facultas Formatrix, Diuinam quam nuncupauit Galenus, vtensq; Spiritibus proprijs Morphoticis. At hæc alias, & apertius, & plenius docere conabimur. Veniamus iam ad indicandam veritatem huius Propoſitionis. *Pili ſunt Indices Temperamenti Corporis noſtri.* Quæ Doctrina communis eſt Græcorum, Arabum, & Latinorum omnium, atq; adeo omnem extra controuerſiam poſita, & ſemper accepta. Referremus autem ſigillatim Principum virorum in Arte Medica Doctiſſimorum ex communi ætatum conſenſu Teſtimonia, elucebit quippe ſenſibiliter magis Veritas ipſa, manu quaſi contenta, & comprehenſa, cui acceſſerit, & illud emolumenti, iuniores vt cognoſcant Quæ, Quot ſint Differentiæ Accidentales eorundem Pilorum, ex quibus, veluti Notis, deprehenditur ipſum Temperamentum. Hinc eorum quaſi manuducentur mētes ad cognoſcendam varietatem Temperiei Teſtium (quæ eſt Pars noſtri Corporis Princeps, velut Indiuidui Specifici) ex varietate Differentiarum Accidentalium ipſius Barbæ, quæ & ipſa exiſtit Pars Faciei præcipua, & Specifica, nanq; reſpicit Indiuiduum hominem, non vt eſt duntaxat Indiuiduum, at ipſum quatenus eſt Principium Vnum Facultatis noſtræ Generatricis, nimirum quatenus ipſe homo Mas Indiuiduum eſt Indiuiduum Specificum. Quapropter apparebit omnino, & manifeſto conſtabit quam longinquo interuallo aberrarint Maiores noſtri in Barbæ Phyſiologia, cum illam conſiderauerint, deq; ipſa eadem tulerint ſua Decreta abſq; vlla conſideratione Differentiarum Accidentalium, quę inexiſtunt Barbæ. Cuiuſmodi reticentia, & erratum non poteſt ferri abſq; ſumma ignominia Naturæ, in cuius operibus nihil fruſtra fieri vnquam videmus. Natura quippe, & Finis idem eſt, quod apertiſſimè declaraui in Capite ſuperiori proximo, at non edito, edendo tamen, ac breui, aduerſus in quo diſputamus Ariſtotelem de Fine Teſtium. Sed proſequamur filum orationis inſtitutæ, atq; Galeni Teſtimonia legenda, & audienda proponamus ex libro Artis Medicę deſumpta, vbi ſatagit veſtigare nullo non ex inditio Temperiem Corporis totius, atq; Partium Principum, quapropter conſiderans Pilos de iiſdem loquens in hanc ſententiam ſcripſit.

Capite Octauo, Sub Rubrica Optimæ Conſtitutionis ait. Horum autem corporum

porum dignotiones ſumenda ſunt, quantum pertinet ad Aſpectum, A Colore optimo: Et Leuitatis, atque Hiſpiditatis Mediocritate.

Cap.13. Sub Rubrica. Signa Bona temperatura Cerebri. Talibus Capilli Capitis, cum adhuc ſunt Infantes Subruffi; cùm verò Pueri Subflaui; cum iam adoleuerint Flaui fiunt, Medijq; ſunt inter eos, qui omninò ſunt Criſpi, & Simplices: non tamen facile Caluitium patiuntur. Qua vero dicuntur poſterius dicenda inditia ſunt, accipere oportet, vt in bonam habentibus temperiem habitationibus. Qua autem ad Capillos attinent, non ad Locorum tantum, ſed ad Humorum quoq; Temperaturam, qui Cerebri Temperatura Proportione reſpondent, ſunt referenda. Si verò Calidius ſit, quam oporteat, in altera verò Oppoſitione bonam habeat Temperaturam, Siquidem in Caliditate exceſſerit, omnia, qua dicentur, Validiora erunt inditia: Sed ſi paruus fuerit exceſſus, Imbecillia. Communis autem hac ratio ſtatuatur in omnibus Partibus, quarum in Temperaturis vniuerſis ſumus inditia tradituri.

Galenus duo affert Documenta, Vnum pertinet ad Errorem fugiendum, Reſpicit vero Alterum Cognitionem certiorem, quam conſequimur Temperamenti, beneficio huiuſmodi Notarum, ſeù Inditiorum. Prior continetur in hac Propoſitione: Signa hæc Temperamentorum interſtinguendorum ſunt vera, & conſideranda in Regione temperiei Bonæ. Vtimur interea textu latino, carentes græco. Si quis dijudicare vellet ex huiuſmodi inditijs in Arte Medica ſcriptis à Galeno Temperiem corporum, aut Scotorum, aut Aethiopum, is errauerit, nam hiſce regionibus non conueniunt. Rationes habentur in Philoſophia, & in Medica Facultate, qui illas diſputat, is Mare Cœlo miſcet, confundit ſcientias, & non docet, qui eſt error communis, atque Diſcipulis pernitioſus. Phyloſophantur enim in Medicina. Reſpicit alterum Documentum cognitionem certiorem, ſcribit Galenus Capillos eſſe Indices Temperaturæ Humorum, qui Cerebri Temperaturæ Proportione reſpondent, ſubiungens euariare Capillos, perindè ac euariant ipſa Temperamenta Cerebri, & ſanguinis Cerebralis. Variatio Pilorum, ſeu Capillorum conſiſtit in Differentijs Accidentalibus eorundem (liceat nunc mihi nomine varietatis abuti) quapropter ſatagere oportet nulla non adhibita diligentia, vt interſtinguamus Temperamenti receſsũ à Mediocritate, in cognoſcendis minimis quibuſcunque momentis Differentiarum Accidentalium Pilorum, quarum cognitio tradi non poteſt, ſed vſu percipitur. Plus enim eſt in ſenſu, quàm in ſermone. Oculis acerrimis, Vſu diutino, diligenti, opus eſt, & qui hæc non intelligit, vel præſtare poteſt, nunquam erit bonus Medicus in Curandis morbis, Fortunà hic non Arte medebitur, niſi hæc à me dicta percipis, abijcias librum. qui Temperamenta Corporis, & Partium non interſtinguit, & Docta Coniectura non cognoſcit is operam ludit in Medicina tractanda, &

Car-

Carnifex non Medicus eſt nuncupandus. proh Malum. *In hac Artium ſola euenit, vt cuicunq; Medicum ſe profeſſo ſtatim Credatur, cùm ſit Periculum in nullo Mendacio Maius in hac nimirum Arte*. Scripſit illud Plinius in Hiſtorijs, locum ſignatum haud recordor, ſi rationem quæras, in promptu eſt, Irrepit quippe ignauus, ignarus quicunque mentes hominum, & Aratris non Medicinæ natus internuntia Specie ſalutaris Artis, vſqueadeò in Blandiſſimis, deſideratiſſimisq; Promiſſis maximè caligat Genus humanum, attamen veriſſimum eſt, quod ſcripſit Præceptor Ariſtoteles l.2.Eth. capit. vltimo.

Ἄλλοι γὰρ πρὸς ἄλλα πεφύκασιν. Alij nanq; ad Alia nati ſunt, quod & in Politicis lib. Sept. cap. Decimo Tertio, enuntiauit inquiens.

Ἀλλὰ μὴν ἀγαθοί γε, καὶ σπουδαῖοι γίγνονται διὰ τριῶν, τὰ τρία δὲ ταῦτά ἐστι, φύσις. ἔθος: λόγος. Quæ Latinus interpres vertit in hanc ſententiam. Atqui Boni quidem, & Studioſi fiunt propter tria. Sunt autem hæc tria, Natura, Mos, & Ratio.

Cuiuſmodi ſanè interpretatio, quantum pertinet ad Propoſitionem primam, tota (quod aiunt) Diametro à ſenſu Ariſtoteleo differt. Nam Stagirites conſiderans Apicem ſummum, & Metam illam Supremam, quam attingere poſſunt humana ingenia ex ſeſe, ait illa peruenire ad Gradum huiuſmodi, quotieſcunq; Natura Mos, & Ratio ipſis adſint, ex his enim tribus homines euadunt Primarij, & Conſummati, *diciamo noi in lingua noſtra. Fior d'Ingegno, Cima d'huomini, e ſenza paragone*, quod Plinius dixit de Menandro. *Litterarum ſubtilitati ſinè æmulo genitus*. Homines ἀγαθοί, Boni dicti ſunt ab interprete, qui tamen intelligi debent in ſuo genere Primi, & eſt doctrina etiam Galeni, qui loquutus eſt in hanc ſententiam.

Optimum Triticum dixit ἀγαθὸν πυρὸν: Maiores etiam ſoliti ſunt ἀγαθὸν vocabulo vti, ad notandum id omne, quod in ſuo Genere Primum eſt. Com.2.in lib.Hipp.de Artic.Text.Com.45.

Quapropter vertendum foret ad Galeni, & Veritatis mentem, ac normam. Atq; homines fiunt quidem, & Eximij, & Clariſſimi propter tria. hanc porrò Doctrinam Ariſtoteles deſumpſit à Platone, cui tamen acceptam referendam haudquaquam meminit, & hoc eſt Vitium huic Viro peculiare, quod ſatis nouere mortales in vtriuſq; horum Præceptorum Doctrina exercitati. Quamobrem nullius mens ingenua vnquam laudauerit Ariſtotelem, qui fuit ingratiſſimus Diſcipulus erga Magiſtrum; in Philoſophia Cauſæ Finalis Teſtium vtitur etiam Argumento, vel ſententia Platonica, neq; illi eam reddidit: fucos tales videre omnibus licet in Ethicis, Politicis, cæterisq; operibus Stagiriticis, quapropter in mea Adoleſcentia propoſui mihi librum ſcribendum, cuius plura ſunt ſemina, & In-

dex

dex Titulus exiſtit. *Ariſtoteles Diſcipulus*. Qui fuerint mores à Seminio, & conformatione Corporis ipſi Ariſtoteli innati docui ſatis, atquè ex eius Principijs in Opere meo, quod inſcriptum eſt, breuiq; publicabitur. *Hiſtoria Priſca Barbæ Humanæ*. At in viam reuertamur. Erit nè vnusquiſq; Medicus, vbi nonnulla ex triuio nouerit? Non ex Pallio, Bullis, & Anulo cenſendi ſunt Medici, at ex Doctrina Phyſica, Medica, quibus adſit Comes experientia veruntamen temporibus noſtris maximo mortalium damno Medicorum viſuntur Myriades, qui abutentes puerili credulitate nonnullorum Tyranni regnant, ſed, quod fertur, *Similes habent idm Labra Lactucas*, cui æquipollet Gonellæ Morionis famigeratum Dicterium. Doctiſſimi Medici ſatis nouere quot labores, vigilias requirat hæc Ars Medica, cuius Coryphæi ſemper balbutiunt, nam proficiunt equidem in illa addiſcenda, perficiuntur verò nunquam, & optimus is exiſtit Medicus, qui minimùm, & perarrò aberrat, Nemo enim, & eximius alicubi, aliquando non errat: quæ vna eſt inter cauſas, quapropter vehementer cupiam, expetam huic Arti renuntiare. At neſcimus quid Petamus. Vrgeamus porrò negotium ſuſceptum.

Cap.14. Sùb Rubrica. Signa Calidi Cerebri. Capilli quoq; in his ſtatim in lucem editis habent in Capite Ortum: Et cum plurimùm in Caliditate à Mediocri Temperatura receſſerint Nigri, & Robuſti, & Criſpi fiunt: Cum verò non multum Subflaui quidèm ab initio fiunt, deinde Nigricant, ac progredientibus Aetatibus Caluitium patiuntur, atq; eò magis, qui plus modico ſunt Calidiores.

Cap.15. Sùb Rubrica. Signa Frigidi Cerebri. Frigidioris verò quàm oporteat Cerebri Inditia quoq; ſunt Capilli *Recti, & Ruffi, & Stabiles, & qui longo poſt Natiuitatem tempore Naſcuntur Tenues, atque initio Malè Nutriti.*

Cap.16. Sub Rubrica. Signa Cerebri *Sicci. Siccioris autem Cerebri Inditia ſunt* Capilli *Robuſti, & qui celerrimè eis ſtatim innaſcuntur. Criſpi autem potiùs ſunt quàm Recti: citò autem Calui fiunt.*

Cap.17. Sùb Rubrica. Humidi Cerebri Inditia. Humidioris verò Cerebri Indiciæ. Capilli Plani, & nequaquam Calui *fiunt. Et hæ quidem ſimplices ſunt Intemperaturæ.*

Cap.18. Sub Rubrica. Calidi, *& Sicci Cerebri Signa. Compoſita autem primùm Calida, & Sicca, ſecundum quam, & Citò Calui fiunt, & prima quidem Capillorum Generatio eſt Celerrima, ac Plurimo abundans Alimento, Capillos verò habent, & Nigros, & Criſpos.*

Cap.19. Sùb Rubrica. Calidi, & Humidi Cerebri. Si verò Humiditas

adiungatur Caliditati, parùm vtriſq; Qualitatibus ſuperantibus Mediocritatem, & Capilli Recti, Subflaui, & non facile Calui fiunt.

Cap. 21. Sùb Rubrica dè Senſibus. Senſus autem eorum in Iuuentute quidem omnes vigent, atq; omni vitio carent, ſed progrediente ætate citò marceſcunt: & vt Summatim dicatur. Omnes circa Caput celerrimam Senectutem oſtendunt. Quarè & citò Cani fiunt: Capilli verò ipſis quidem editis vix exeunt, & Malè Nutriuntur, & Ruffi ſunt: in Progreſſu autem Aetatis ſuperante magis Frigiditate Caliditatem, quàm Siccitate Humiditatem multum non Calueſcunt. E contrà verò ſi contigerit Siccitatem quidem plurimùm dominari Humiditati, Frigiditatem verò Caliditati parùm Calui fiunt hi.

Cap. 22. Sub Rubrica. Signa Cerebri Frigidi, & Humidi. Humidæ verò, & Frigidæ Cerebri Intemperaturæ homines non fiunt Calui.

Cap. 29. Sub Rubrica. Signa CORDIS calidi. Calidioris igitur Cordis hominibus Thorax eſt Hiſpidus, & præſertim Pectus, & quæcunq; illis Partes Proximiores.

Cap. 30. Sùb Rubrica. Signa Cordis Frigidi. In Frigidiore uerò Corde homines Nudum Pilis habent Pectus.

Cap. 33. Sùb Rubrica Signa Cordis Calidi, & Sicci. Calidum, & Siccù Cor qui habent, hi præ cunctis Pectus habent maximè Hirſutum, & Ilia.

Cap. 34. Sùb Rubrica. Signa Cordis Calidi, & Humidi. Si uerò Caliditas unà cùm Humiditate dominabitur, minùs quidem his quàm diximus, ſunt Hirſuti.

Cap. 35. Sùb Rubrica, Signa Cordis Frigidi, & Humidi. Humidioris uerò & Frigidioris Cordis homines etiam Glabrum Pectus habent.

Cap. 36. Sùb Rubrica. Signa Cordis Frigidi, & Sicci. Frigidioris uerò Cordis, & Siccioris homines habent maximè omnium Nudū Pilis Pectus.

Cap. 37. Sùb Rubrica. Signa Calidi HEPATIS. Hepatis Calidioris In ditia, his Venter, & Ilia Hirſuta.

Cap. 38. Sùb Rubrica. Signa Hepatis Frigidi. Frigidioris uerò Hepatis hominibus, niſi à Cordè calefiat, Venter illis Glaber eſt, & Ilia.

Cap. 41. Sùb Rubrica Signa Calidi, & Sicci Hepatis. Calidioris uerò ſimùl ac Siccioris Hepatis Inditia Ilia plurimùm Hiſpida.

Cap. 42. Sùb Rubrica. Signa Hepatis Calidi, & Humidi. Humidius autem ac ſimùl Calidius Hepar minus quidèm quàm Calidius & Siccius Ilia reddit Hiſpida.

Cap. 43. Sùb Rubrica. Signa Hepatis Humidi, & Frigidi. Humidius autèm, & Frigidius Hepar habet Ilia Glabra: Sanguinem uerò ad Pituitæ naturam accedentem generat, cum Venarum Anguſtia ſic & reliquum

afficit

afficit Corpus, niſi à Corde ad Contrariam Naturam transferatur.

Cap. 44. Sùb Rubrica. Signa Hepatis Frigidi, & Sicci. Frigidius autẽ & Siccius Hepar cum Pauco Sanguine, & Venarum Anguſtia efficit Corpus, atq; Frigidius, & Ilia Glabra, niſi & hic Cor dominetur.

Cap. 45. Sùb Rubrica Signa Calidæ, Frigidæ, Humidæ, Siccæ Temperaturæ TESTICVLORVM. Temperatura uerò Teſticulorum Calida quidèm celerrimè Genitales Partes obſepit PILIS, ſimul autem & circumiacentes attingit Partes. Frigidior uerò Contraria efficit.

Cap. 46. Sùb Rubrica. Signa Calidæ, & Siccæ Temperaturæ Teſticulorum His Genitales Partes citiſſimè Hiſpidæ fiunt, atq; omnes, quæ circumſtant, Suprà quidèm usq; ad Vmbliců, Infrà uerò usq; ad media Femora.

Cap. 47. Sùb Rubrica. Signa Calidæ, & Humidæ Temperaturæ Teſticulorum. Si autem Caliditas Humiditati coniungatur Hirſuti quidem tales exiſtunt minus.

Cap. 48. Sùb Rubrica. Signa Frigidæ, & Humidæ Temperaturæ Teſticulorum. Si uerò Frigidiorem, & Humidiorem Temperaturam habuerint Partes circumpoſitæ Glabræ ſunt.

Cap. 51. Sùb Rubrica. Signa Moderatæ Temperaturæ Moderatæ Temperaturæ Inditia ſecundum totum Animalis Habitum. Capilli Flaui, & ùt plurimùm Mediocritèr Criſpi. Atq; paulò inferius ait. *Medium eſt enim exquirere huiusmodi* Corpus *intèr omnes Exceſſus, ut quì ad ipſum dicantur, & cognoſcantur. Nam &* Craſſum *Corpus ad hòc comparatum dicetur* Craſſum *& Tenue: ad hoc eodem modo, &* Carnoſum, *& Macilentum: & Pingue, & Durum, & Molle, & Hiſpidum, & Glabrum. Nullius igitur horum Mediocritas eſt, ſed qualis Polycleti Regula ad ſummum totius peruenit Mediocritatis, adeò ùt neq; tangentibus Molle uideatur neq; Durum, neque* Calidum, *neq; Frigidum: inſpicientibus uerò neq; Hirſutum, neq; Glabrum.*

Cap. 52. Sùb Rubrica. Dè Corpore Calidiore. Quęcunq; autem in Caliditate à Medio recedunt, nòn tamèn in Humiditate, *& Sicitate ait Tantò uerò magis Hirſuta ſunt, quanto, & Calidiòra, & Capillos Nigros habent.*

Cap. 53. Sub Rubrica. Signa Frigidæ Temperaturæ. Frigidioris autem, Temperaturæ Inditia ſunt Pilorum Carentia: Color autèm una cùm Capillis Ruffus.

Cap. 56. Sùb. Rubrica. Calidæ, & Siccæ Temperaturæ. Calidior ſimùl, & Siccior eſt Hirſutâ magis, & Capillos Nigros habet.

Cap. 57. Sùb Rubrica. Signa Calidæ, & Humidæ Temperaturæ. Si uerò parum quidèm Humidior ſit, multò uerò Calidior Molliores quidèm parùm huius modi ſunt his, qui Bonam habent Temperaturam, & magis Carno-

ſi, nòn parum uerò Hirſutiores, Nigri uerò eius Capilli.

Cap. 58. Sùb Rubrica. Signa Frigidæ, & Humidæ Temperaturæ Frigidior autem, atque Humidior Temperatura, ſi parum quidem utraq; augeatur Pilis Nuda eſt. Si uerò magis exceſſerit, reliqua quidem ſunt ſecundùm proportionem Augmenti Qualitatum. Color autem unà cùm Capillis Ruffus, quemadmodum ſi Plurimum utraq; augeatur Liuiditas. ſi uerò Qualitatum Augmentum fuerit inæquale, eius, quæ ſuperexceſſerit, Inditia eminebunt.

Cap. 59. Sùb Rubrica. Signa Frigidæ, & Siccæ Temperaturæ. Si autem Frigiditas unà cùm Siccitate æqualitèr augeatur naturà Glabrum corpus habent. Capilli autem & Color Frigiditatis Modum, ac Proportionem ſequuntur. Vbi uero Calida, & Sicca Temperatura in tempore Decrementi in Frigidum, & Siccum labitur Habitum, tunc hi Graciles fiunt, & Duri, & Atra Bilis in eis dominatur, & ob id Nigri ſimùl, & Hirſuti euadunt.

Tot ſanè, ac Talia ex Pilis deſumpta Argumenta, quæ docuit Galenus in Arte Medica, propter dignotionem Temperiei cum Totius corporis, tùm eiuſdem Partium Principum. Doctrinę huic duo inter Græcos Medicinæ Scriptores, atque nobiliſſima fama celebres Aetius Amidenus, & Paulus Aegineta ſubſcripſere, ſubſcribentes verò illam eandem fere ad verbum exſcripſere, exſcriptam ſuis voluminibus interſerentes coniunxere, quam gratia Nouitiorum Ingeniorum, & nos ijſdem inſiſtẽtes veſtigijs addidiſſe huic noſtrę præproperę, pręcipitanterq; exaratæ ſcripturæ non pigebit, ſic ea quæ ſparſim leguntur apud iſtos Autores in vnum, & artum contracta faciliori negotio ſtudioſorum ſubijcientur oculis, certioresq; ij quodammodo euaſerint in hac Phyſiologia Temperierum humani corporis conijcienda ex Pilis, eorumq; Differentijs omnibus Accidentalibus. Quę enim Demonſtrabilia ſunt à Cauſis, & Effectis Proximis ex neceſſitate ſumma coniunctis intelliguntur: quæ vero Probabilia. Dignitate, Numero ipſorum Opinantium, & ſane merito cenſentur, æſtimantur; At legamus, audiamusuè iam ipſum Aetium, qui in Quaternionibus Medicinæ ſuæ per Breuiarium ſcriptę loquitur in hanc ſententiam ex Interp.mente.

Cap. 53. Sub Rubrica. Optimi Temperamenti Dignotio. Optimè Temperatus eſt Homo, ſi medio modo item ſe habuerit intèr Hirſuta Corpora, ac Glabra, habuerit autem Capillos, dùm quidem Puer eſt, Fuluiores, in Vigore autem Aetatis Flauiores.

Cap. 54. Sub Rubrica. Temperamenti Calidi Notæ. Calidius quàm conuenit Temperamentum Totius Corporis dico illud, quod proportionem ſecundum

cundum Humiditatem, ac Siccitatem inculpabilem habet: qui igitur ab Initio talem Corporis Naturam ſunt adepti, augebitur ipſis Caliditas prò Annorum Proportione: Iuxtà Vigorem autem Aetatis palam Calidiores apparent. Hi Capillos Nigros habent: Progreſſu verò temporis etiam Moderatè Denſos.

Cap.55. Sub Rubrica. Temperamenti Frigidi Notæ. Frigidum ad contactum eſt his Corpus, Depile, & Pingue: Color autem vnà cùm Capillis Fuluior his eſt.

Cap. 58. Sub Rubrica. Calidi, & Humidi Temperamenti Notæ Nigri autem ſunt ipſis Capilli.

Cap. 59. Sub Rubrica. Calidi, & Sicci Temperamenti Notæ. Calidum, & Siccum Temperamentum eſt Hiſpidius. Capitis autem Pilos Boni Habitus, & Nigros, & Multos habent in Iuuentute: Temporis verò Progreſſu etiam Caluities ſequitur.

Cap.60. Sub Rubrica. Frigidi, & Humidi Temperamenti Notæ. Thorax his Pilis Nudus, quemadmodum etiam totum Corpus: Capilli Subfului, præſertim in Iuuentute: & Seneſcentes non Calueſcunt. Atq; paulò inferius. Quod ſi Frigiditas, & Humiditas, Amplius augeſcunt, Color vna cùm Capillis Fuluus euadit, ſi verò Plurimum Augeſcant Liuidus. At ſi Inæquale fuerit Qualitatum Augmentum, eius, quæ magis Aucta fuerit, Notę prædominabuntur.

Cap.61. Sub Rubrica. Frigidi, & Sicci Temperamenti Notæ. Si verò Frigiditas, ac Siccitas ex ęquo fuerint Auctæ Natura habent tales Corpus Depile: Pili, & Color Corporis pro Menſurę Frigiditatis portione ſe habent. Porrò cùm Calida, & Sicca Temperatura in Tempore Inclinantis Aetatis ſæpè tranſeat in Siccam, ac Frigidam, Habitus talium Gracilis, ac Durus ſimiliter fit verum Melancholicus eſt, & propterea Nigriores, ac Hiſpidiores fiunt.

Cap.63. Sub Rubrica. CEREBRI Temperati Notæ. Temperatum Cerebrum ſi habent homines, talibus Pili Capitis dùm Infantes ſunt Subfului ſunt, Pueris verò Subflaui, Perfectis autem Flaui fiunt, Medium quodammodo tenentes inter exactè Criſpos, ac Simplices: Neque facilè Calueſcunt.

Cap.64. Sub Rubrica. Cerebri Calidioris Notæ. Si verò Moderatè Calidum fuerit Cerebrum, hominibus his genitis Pili Citò in Capite Oriuntur: Vbi multò ſunt Calidiores Temperatis Nigri, & Multi, & Criſpi, & Robuſti: vbi verò non multò, Subflaui primùm, deinde Nigreſcunt, & Progreſſu Aetatis Calueſcunt.

Cap.65. Sub Rubrica. Frigidioris Cerebri Notę. Capilli verò ipſis

Recti

Recti ſunt, & Fului, ac Stabiles, & Multò Tempore à Natiuitate Orientes, Tenues, ac Macri primùm.

Cap.66. Sub Rubrica. *Siccioris Cerebri Signa. Homines huiuſmodi ſunt Vigilantiſſimi, & Pilos Robuſtos Celerrimè vbi Nati ſunt, ducunt, Criſpos magis, quàm Rectos: Citò verò Caneſcunt.*

Cap.67. Sub Rubrica. *Humidioris Cerebri Notæ. Pili Simplices, & omnino non Calueſcunt.*

Cap.68. Sub Rubrica. *Calidioris, & Humidioris Cerebri Signa. Si verò Caliditati affuerit Humiditas, Vtrisq; parum Excedentibus Modum Capilli Recti, ac Subflaui, & non facilè Calueſcunt.*

Cap.69. Sub Rubrica. *Calidi, & Sicci Cerebri Notæ. Hi citò Calueſcunt. Prima Capillorum Generatio ipſis Celerrima eſt, & Probè Nutritur. Sunt autem Nigro, & Criſpo Capillo præditi.*

Cap.70. Sub Rubrica. *Frigidi, ac Sicci Cerebri Signa. Senſus ipſis ſunt in Iuuentute quidem Sinceri, & per omnia inculpabiles: Verùm progreſſu Temporis citò Contabeſcunt, & vt in ſumma dicam Omnibus Capitis Partibus citò Seneſcunt, Quare etiam Cito Calueſcunt. Capilli ipſis geniti prodeunt quidem Vix, verum Macri, ac Fului, Progreſſu temporis Frigiditate prædominante Siccitati non Calueſcunt. Si verò Siccius obtinuerit Dominium, Parùm hi Calueſcunt.*

Cap.71. Sub Rubrica. *Frigidi, ac Humidi Cerebri Notæ. Tales non Calueſcunt.*

Cap.77. Sub Rubrica. *CORDIS Calidioris Notæ. Eſt & Thorax ipſis Hirſutus, & Maximè Pectus, & Præcordiorum Partes Thoraci viciniores.*

Cap.78. Sub Rubrica. *Frigidioris Cordis Notæ. Ex Natura tales, & Pectus Pilis Nudum habent.*

Cap.81. Sub Rubrica. *Calidi, & Sicci Cordis Notæ. Pectore hi ſunt Hirſuti omnium maxime, adhac & circa Præcordia.*

Cap.82. Sub Rubrica. *Calidi, & Humidi Cordis Notæ. Si vero Humiditas vnà cùm Caliditate dominetur minus quidem Prędictis hi ſunt Hirſuti.*

Cap.83. Sub Rubrica. *Frigidi, & Humidi Cordis Notæ. Sunt autem hi Pectore Pilis Nudo.*

Cap.84. Sub Rubrica. *Frigidi, & Sicci Cordis Notæ. Sunt autem Pectore omnino Depiles.*

Cap.85. Sub Rubrica. *HEPATIS. Calidioris Notæ. Præcordia, & Venter ſunt Hirſuta.*

Cap.86. Sub Rubrica. *Frigidioris Hepatis Notæ. Pręcordia, & Venter*

ter bis Nuda ſunt Pilis.

Cap.89. Sub Rubrica. Calidi, & Sicci Hepatis ſigna. Præcordia Hirſutiſſima.

Cap.90. Sub Rubrica. Calidi, & Humidi Hepatis Notæ. Minus quidem, quam Calidum, ac Siccum Præcordia Hirſuta facit.

Cap.92. Sub Rubrica. Frigidi, ac Sicci Hepatis Notæ. Præcordia vero Pilis Nuda ſunt, niſi & hic Cor ſuperarit.

Cap.93. Sub Rubrica. TESTIVM Temperamenti Signa. Calidum Teſtium Temperamentum eſt Venereum, Fecundumq́, ac Maſculorum Generatiuum, & Citò Hirſutas facit Genitales Partes, & circumſitas Moderatè Frigidum verò vice verſa. Atq; paulò inferius. *At Calido, & Sicco Teſtium exiſtente Temperamento vbi gaudeant homines, tales etiam Celerrimè Hirſuti fiunt circa Genitales Partes, & omnes circumcirca ſitas, Surſum vſq; ad Vmbilicum, Deorſum vſq; ad Media Femora.* Atque paulò inferius. *Si verò Humiditas ad Caliditatem accedat, minùs quidem Hirſuti ſunt hi. At ſi Teſtes Humidi, ac Frigidi Temperamentò fuerint Partes circumcirca Pilis Nudæ ſunt.*

Hucuſq; Aetius. Monere libet interea legentes, Audientes conſulendum eſſe Græcum contextum, quo nos caremus, habebunt enim ex tali lectione Doctrinam fortaſſe illuſtriorem, quod volumus Documentum in omnibus Græcis Auctoribus eſſe tenendum. Nam interpretes, vt candidiſſimæ Fidei, & Doctrinæ cõſummatæ deerrant nonnunquam à germano ſenſu ex pluribus occaſionibus, & oblatis, & ſurrepentibus tacitè: cuiuſmodi Mala nouerunt abunde ſatis, qui in hoc verſati ſunt interpretandi munere. Quin Genius, & Ingenium officio plerunq; non reſpondet licet vrgeas, & quod aiunt pectore toto incumbas, expertus loquor; qui ſemper ſum interpretatus, linguas coniungens earum addiſcendarum cauſa, quod eſt Ciceronis præceptum ſalutare, niſi ſaluberrimum, & compendij prorſus ineffabilis ad acquirendas, & Scientias, & Linguas, quæ, ſtylo nõn vſurpato, infideliter hærent. Eſt ſane laborioſum ſtudendi genus: At quid præclarum, & non item arduum? Vſus emollit Duritiem omnem. Sed Paulum Aeginetam Galeni Notarium audiatis, legatis. hic, Libro Primo ſuæ Medicinæ Cap.61. Sub Rubrica. Dignotio Corporum Diſtemperatorum ait ex interprete in hanc ſententiam.

Quæcunq; Corpora Moderatò Calidiora ſunt, Nigros Pilos habent, & moderatè ſunt Hirſuti.

At Frigidioris Temperaturæ Signa ſunt Glabritudo.

Sicca verò Temperies eſt Hirſuta.

Cæterum

Cæterum Calida, & Sicca Temperatura, eſt Extremè Hirſuta: & Capitis Pilos Multum Augeſcentes, & Nigros, & Multos in Iuuenili Aetate habent: Progreſſu verò Temporis etiam Caluities *ſequitur. At ſi Frigida, & Humida ſit Temperies,* Corpus *Totum eſt Pilis Nudum: Cutis verò, & Tenera, & Alba, & Pili Subfului maximè in Iuuentute, & Seneſcentes nòn* Caluefcunt. *Verum Humiditate, at Frigiditate amplius aucta* Color *vnà cum Pilis Fuluus fit, ſi verò plurimum Augeſcunt Liuidus.*

Si verò paulo Humidior fuerit, tales Moderatis paulò Molliores ſunt, ac Carnoſiores, *nòn paulo autem Hirſutiores: Nigri autem ipſis ſunt Pili. Si verò Frigiditas cum Siccitate pariter fuerit Aucta, Naturà* Corpus *habent Pilis Nudum: At Capillorum Color ad Frigiditatis menſuram reſpondet.*

Cap.63. Sub Rubrica. CEREBRI *Temperamenti notæ. Temperati Cerebri hominibus Capilli Capitis dùm Infantes ſunt Subfului, Pueris autem Subflaui: Perfectis autem Flaui fiunt, & Medium Modum inter exactè Criſpos, & Simplices tenentes, non tamen facile* Caluefcunt. *Si verò* Calidius *moderato fuerit Capilli his genitis ſtatim in* Capite *fiunt: Siquidem multò fuerint* Calidiores, *Nigri, & Fortes, & Criſpi: Si verò non multò Subflaui primùm, deinde* Nigreſcent, *progreſſu autem Aetatis* Caluefcent.

At Frigidioris, quàm conuenit Cerebri *Notæ ſunt, Capilli Recti, Fului, Durabiles. Siccioris autem* Cerebri *Notæ ſunt, Nam huiuſmodi homines* Capillos *Robuſtiſſimos, ac Citiſſimè, vbi ſunt geniti, Producunt: Criſpos magisquàm Rectos: breui autem* Caluefcent. *At Humidioris* Cerebri Capilli *Simplices ſunt, & omnino non* Caluefcunt. *Cæterum* Calido *& Sicco* Cerebro *exiſtente, Citò* Caluefcunt: *Prima tamen Pilorum Generatio Celerrima ipſis eſt, ac Pleniſſima, & ſi parum quidem exceſſerint ambæ Moderationem Capilli Recti, & Subflaui, & non facile* Caluefcunt. *At verò Frigidæ, ſimulq; Siccæ* Cerebri *Temperaturæ Omnia circa* Caput *citò* Seneſcunt, *&* Capilli *ipſis genitis Vix Emergunt, atq; hi Macri, ac Fului. Porrò Humidæ, ac Frigidæ Temperaturæ* Cerebri *homines nòn* Caluefcunt *tales.*

Cap.65. Sub Rubrica. CORDIS *Notæ.* Cordis Calidioris *Notæ ſunt. Thorax Hirſutus; maximè Pectus, & quæ circa Præcordia his propinqua ſunt. At Frigidioris* Cordis *hominibus Glabrum Pectus eſt.* Calidum *porrò, ac* Siccum *cor ſi habent, hi omnium maxime Hirſuti ſunt Pectore, & circa Præcordia. Si verò Humiditas cùm Caliditate præualuerit minùs quidem hi Hirſuti ſunt prædictis. Humidioris autem, ac Frigidioris* Cordis *habent hi Pectus Pilis Nudum. At Frigidum, & Siccum cor*

habentes

habentes Pectore ſunt maximè omnium Depiles.

Cap.67. Sub Rubrica.HEPATIS. Temperamenti Notæ. Hepatis Calidi Notæ ſunt. Præcordia, & Venter Hirſuta. Frigidioris autem Notæ ſunt. Præcordia, & Venter Pilis Nuda. At vero Calidi, ſimulq́ Sicci Hepatis Signa ſunt. Præcordium Hirſutiſſimum. Calidum verò, ac Humidum Hepar minusquàm Calidum, ac Siccum Præcordiaq́ Hirſuta facit. Frigidius autem, ac Humidius Hepar Præcordium Depile habet. Frigidum verò, ac Siccum, Hepar Præcordium Pilis Nudum habet; niſi, & hic Cor ſuperarit.

Cap.68.Sub Rubrica. TESTIVM Temperamenti dignotio. Teſtium Temperamentum Calidum Citò Genitales Partes Hirſutas facit, attingit autem & Vicinas Partes. Frigidum verò, Viceuerſa. At Calida, & Sicca Temperatura Moderatè vbi inſit, Tales Celerrimè Hirſuti fiunt circa Genitales Partes, & omnes circumſitas ſurſum vſque ad Vmbilicum, Deorſum vſque ad Media Femora: Multum eſt Concitata talis Temperatura ad Venerem; & Celerrimè Satiatur: & ſi Cogatur, Læditur. Si verò Humiditas Caliditati copuletur, Hirſuti quidem Minus tales ſunt, ſed Magis Semine abundant. At ſi Humidi, ac Frigidi Temperamenti Teſtes fuerint Partes circumcirca Pilis Nudæ ſunt.

Nonnè hucuſq; probauimus apertiſſimè Propoſitionem ſuperius allatam, quæ talis eſt? *Pili ſunt Indices Temperaturæ, cum Totius Corporis, tum Partium præcipuarum.* Quod eſt à Græcorum Autorum ſcripturis deſumptum Teſtimonium, eorumq; celeberrimorum. Sane Galenus in ſuorum Operum Voluminibus (quemadmodum exercitati in eius lectione cognouerunt) ſępius meminit huius Inditij à Pilis deſumpti propter cognitionem Temperamentorum Caracteris, hæc porrò loca hic referre non vacat, neq; intereſt, cum abunde ſatis vel ſuſpitioſiſſima etiam Ingenia docuerimus à Pilis deſumi Inditium Temperamenti, atq; ex illis operibus, quæ maxime verſantur circa cognitionem eorundem Temperamentorum. Si quis adhuc alia eiuſdem Gal: ſatagit intelligere Teſtimonia,is legat librum Secundum de Temperamentis. Nunc accedamus iam ad Arabum præclariſſimorum Doctiſſima Teſtimonia referenda, & Auicennæ prodeat Sententia, quæ legitur Lib.P.i.Fen.2.Doct.3.

Cap.3. Sub Rubrica. De Signis Complexionum. Capitis initium eſt hæc Propoſitio. Signorum Genera, quibusq́ Compleſſionum dignoſcuntur Diſpoſitiones, ſunt Decem. Atq; duobus Inditijs narratis, demum ait.

Tertium verò Genus eſt Signorum ſumptorum ex Capillis. Et ipſa ſunt, quæ ſumenda ſunt ex parte horum Modorum, qui ſunt. Velocitas Origi-

 nis,

nis, & ipſius Tarditas: Et Multitudo eorum, & Paucitas ipſorum: Subtilitas, & Groſſitudo eorum. Planities, & Criſpitudo. Et eorum Color eſt vna ex Radicibus in hoc. Signa verò ex Velocitate natiuitatis eorum, aùt Tarditate, aut Prohibitione Originis ipſorum ſumpta ſunt. Quod illi qui Tardè Naſcuntur, aùt Non Naſcuntur; quum nòn affuerint Significationes, quæ Corpus penitus Sanguinem non habere demonſtrent; Significant, quòd Complexio vehementer eſt Humida. Quòd ſi Feſtinauerint, non erit Corpus illius Humiditatis: immò ad Siccitatem declinabit. Ipſius verò Caliditas, & Frigiditas ex Alijs Signis, quæ idm diximus Cognoſcuntur. Quum autem Caliditas, & Siccitas coniungentur: Capilli multò citius Naſcentur. & erunt Multi, & Groſſi; Quoniam Multitudo ſignificat Caliditatem, & Groſſities multam fumoſitatem; ideoq́; in Iuuenibus eſt amplius quàm in Pueris, quoniam Puerorum Materia Vaporoſa ſunt, & nòn Fumoſæ. Et horum Contraria ipſorum ſequuntur contraria. Significatio autem ex parte Figuræ eſt, quod Criſpitudo ſignificat Caliditatem, & Siccitatem. Eſt tamen, cum Foraminum & Pororum inuenit Tortuoſitatem: ſed iſtud non mutatur, cum alteratur Complexio. Duæ verò primæ Cauſæ alterantur altaratione complexionis [duæ verò primæ res mutantur] & Planities huius ſignificat Contrarium. Ex parte autem Coloris, Nigredo ſignificat Caliditatem, & Subalbedo ſignificat Frigiditatem: Et Ruffedo Citrinitas, & Rubedo æqualitatem ſignificant. Et Albedo ſignificat aut Frigiditatem, aut Humiditatem vehementem, ſicut Canities: Aut fortem Siccitatem, ſicut accidit vegetalibus quum ſiccantur, quæ ex ſua nigredine, aùt Viriditate tranſeunt ad albedinem: & hoc quidem non accidit Hominibus, niſi in Fine Aegritudinum ſiccantium. Et Canitiei quidem Cauſa apud Ariſtotelem eſt conuerſio ad colorem Phlegmatis: Et apud Galenum eſt Situs, qui nutrimentum comitatur, quod ad Capillos venit, quùm Frigidum fuerit, & fuerit motus eius, & ipſius penetratio in Poris tardata. Quumq; duas Dictiones conſideraueris, inuenies eas prò certo propinquas: quoniam Cauſa in albedine coloris Phlegmatis, & Cauſa in Albedine ſitus eſt Vna. Et de hoc quidem Phyſicus tractare debet.

Antiqui rerum Naturæ interpretes, quibus addantur Galenus, Arabum, & Latinorum Scola vniuerſa (ſi quicquam ego ſentio) ignorauere Phyſiologiam Pilorum, quod Pace illorum, & Sectatorum voluimus dictum. Principiò quantum pertinet ad Figuram Pilorum, quæ dicitur eſſe interdum à Figura Meatus, eſt penitus Falſa, huiuſq; Falſitatem Ratione atq; Senſu indicauimus, demonſtrauimus in Phyſiologia noſtra. Quando inquirunt Cauſam Canitiei, ſatagunt iſti Phyſici non

Phyſicè,

Phyſicè. non diſtinguunt primò, quam Cauſam quærant? Mox refe-runt Canitiem eſſe referendam in Materiam: falluntur ij, aut ego fal-lor. Quia non eſt à Materia Canities, at à deficiente Calore genuino Pilari, cuius Pilaris ſubſtantiæ Morbus eſt Canities; eſt enim hæc ab Intemperie Pilorum, fruitur ſuo Calore Pilus, veluti Planta, ſi quis neget, propterea quod non ſentiatur, is meo iudicio ruditer philoſo-phatur, neq; intelligit Naturæ Maieſtatem. Quid autem ſit Maieſtas Naturæ, & in principio huius Capitis aliquatenus docui, ſed apertius ex teſtimonio veterum, in Phyſiologia Finis Teſtium pro Dignitate Naturæ aſſeueranda, quæ eſt veritas aduerſus Ariſtotelem; Animad-uertas Auicennam dixiſſe huiuſmodi inquiſitiones pertinere ad Phylo ſophum, non ad Medicum Prudens hic Vir non confundit Scientias, veluti peſſimis exemplis nonnulli agunt, qui miſcentes ima ſummis Phyloſophantur in Medicina, & hic eſt error pernitióſiſſimus, vnde manant illa vel ceſſatio, & mora diutina in ſcientijs addiſcendis, vel Ignoratio, cæcaque turbulenta iactatio. Legi etiam quoſdam Recen-tiores Medicos in ſuis Rhapſodicis commentationibus, quærere Cau-ſam Efficientem Canitiei, cum tamen, veluti alias diximus, Canities habeat cauſam non Efficientem, at Deficientem. Sed audiamus Aui-cennam, qui ſuperioribus recenſitis iſta ſubijcit.

Pòſt hoc Aeres, & Regiones in Re Pilorum operationem habent, quæ eſt obſeruanda. [*Non enim expectatur, ſeu exiſtimatur, quod per Ruffe-dinem Capillorum in Nigro, ſignificetur Complexio Aequalis, quæ ei in-hæret: Neq; per Nigredinem Capillorum in Alſachalebi ſignificatur Com-plexio Calida, quæ inhæret ei ſecundum ipſum.* Altera lectio eſt hæc. *Non enim timetur, quod in Nigro ſit Capillus Flauus, qui Aequalitatem Com-plexionis ipſius ſignificet, quum eam habuerit neq; in Capillis Sclaui Nigre-do; quæ Complexionis eius ſignificet Caliditatem, quum ipſorum genus eam habuerit.*

Recentiores Scriptores Rhapſodici, qui Annotationes pertinentes ad Rubricam (dixiſſem Annotationes Rubricales niſi timuiſſem Orbi-lios) quotieſcunque locum hunc explicuiſſent fœlicius ageretur inte-rea nobiſcum, qui ſatis illum non intelligimus, attamen in gratiam ſtu-dioſorum non pigebit dicere, quæ ſentimus. Auicennas refert Docu-mentum Galeni à me iam in ſuperioribus relatum, ex huiuſmodi Si-gnis licere cognoſcere hominum Temperiem in Regione duntaxat Temperata. Quantum pertinet ad Colorem Pilorum. Nigredo eorum non arguit Caliditatem in Aethiopibus, neq; Ruffedo Temperiem, il-la nanq; inhæret inſeparabiliter, hæc petrarò adeſt. A pari neq; ex

Ruffedine Pilorum conijcitur Temperies Aequalis in illis hominibus, quibus ex Cæli conditione Ruffedo eſt Naturalis Color enim Pilorum aliquis eſt Regionalis, talem ego nuncupo Colorem peculiarem certæ Nationi, à cuiuſmodi Colore ſolent indicari Nationes, veluti legimus apud Poetas. Lib.1.de 4.Honorij Conſulatu.

Flauam ſparſere Sicambri ,, Cæſariem

Canebat Claudianus, lib.1.de laudib.Stiliconis.

,, Hic Gemmata Niger Tentoria fixerat Indus.

Atquè Doctiſſimus Torquatus Taſſus Bergomenſis Patritius in ſuo Poëmate Solymòs Homerico lepidiſſimè cæcinit.

Seguia la Gente poi Candida, e Bionda
Che trà Franchi, e Germani, e'l Mar ſi giace
Doue la Moſa, doue'l Reno inonda
Terra di Biade, e d'Animai Ferace.

Lucanus autem cæcinit. Lib.1.Pharſal.

Fundat ab extremo Flauos Aquilone Sueuos
Albis, & indomitum Rheni Caput.

Hoc etiam Documentum in Cutis Colore ſeruandum eſſe docuit Gal. in lib.2.de Temperament.quando ait ex Interprete.

Simùl autem penſitandus, & Continentium Partium Affectus eſt, quarum omnium extrema eſt Cutis. Hac in noſtra Regione, quæ vtiq; temperata eſt, ſubiectarum partium Naturam prodit. Quanquam nec in ea ſimpliciter omnium: ſed duntaxat earum, quæ ſimilem habent Cuti temperiem. At in his, quæ ſub Vrſa, & ſub Meridie ſunt locis, quoniam Corporum, quæ in altero ſunt, Color in altum à circundante extrinſecus, & vincente Frigore eſt fugatus: alterorum in cutem ab externo Calore attractus prodijt, non poteſt ex eo Affectu, qui in Cute cernitur Internarum Particularum Intemperies clare diſcerni. Quippè Corporis Temperies in Regionibus ijs, quæ à Temperie receſſerunt, Inæqualis viſitur, externis ſcilicèt, internisq; partibus ad eundem ſe modum non habentibus: Gallis enim, & Germanis, & omni Thracio, ac Scythico generi Frigida Humidaq; cutis eſt; ideòq; etiam Mollis, Alba, & Pilis Nuda. Omnis verò Naturalis his Calor in Viſcera vna cùm Sanguine confugit, vbi dum agitatur, & premitur, & ſeruet, Iracundi, Audaces, & Præcipitis

Conſilij

Conſilij redduntur. Aethiopibus verò, & Arabibus, omnibus deniq; ijs, qui ad Meridiem incolunt, Natura Cutis ex Ambientis Aeſtu, & Naturali calore foras acto Vſta, Dura, Nigra, & Sicca redditur toto corpore naturalis quidem Caloris exiguam obtinente portionem ſed alieno, atq; adſcititio incaleſcente. Quippe id quoq; ab Ariſtotele in multis eſt traditum.

Satis, niſi fallor, explicatus eſt Auicennæ locus ex ijs, quæ hucuſq; diximus:lucem tamen afferet ſententia Auerôis, quam ſuo loco referemus, nunc autem præſtat recenſere, quod eſt reliquum ſcripturæ ipſius Auicennæ.

Aetates etiam in Re Capillorum operantur: quoniam Iuuenes ſunt, ſicut Meridionales, & Pueri ſicut Septentrionales, & Senectus eſt ſicut Medij.

Comparat Auicennas Pilos Aetatiles ipſis Climatibus, cuiuſmodi ſit hæc Doctrina, iudicent Sapientiores,eſt obſcura, quia eſt per ignota, niſi ignotiora. Climata namq; ſunt occultiora Aetatibus, harum ſenſu habemus cognitionem in Patria: illorum nullam habemus cognitionem niſi Peregrinemur, Lectio quippe exiguam ſumbiniſtrat cognitionem, nam quę Senſui ſunt obiecta Propria, ea non percipiuntur fideliter ex Scriptura: Differt Abſtractum à Concreto, ſed iſthæc pertinent ad aliam ſcientiam.

Pili præterea in Puero Multi ſignificant, quòd ipſius Complexio quàm creſcet ad Melancholiam conuertetur: & in Sene ſignificat, quod in præſenti eſt Melancholicus.

Hęc habet Auicenna in loco ſuperius citato,qui & lib.1.Fen 2.Doct.3.cap.7.Sub Rubrica. De ſignis Dominij cuiuslibet humoris ait.

Dominij verò Cholera Nigræ ſignificationes ſunt Corporis Macies, & vt ſit Fuſcus, & Sanguinis Nigredo, & eius Groſſities, & Vigiliæ multæ, & multa Sollicitudo, & Ardor oris ſtomachi, & Deſiderium mendoſum, & Vrina Fuſca,aut Nigra,& Groſſa,& vt corpus ſit Nigrum,et Piloſum.

Coniungemus Doctrinæ huius Arabis, quæ ſcripſit Auerôis Philoſophus nobilis, & qui Breuiarium ipſius Medicinæ reliquit nobis, hoc ſi legerent Candidati, vtilius horas inſumerent, quàm in euoluendis plurium aliorum Autorum fucatis, aut Fucis operibus. Vir hic nouit Medicinam, licèt illam non exercuerit paſſim, & Mercedis gratia, etenim amicos duntaxat amicè viſitauit, pręſcribens vtilia, veluti ipſe atteſtatur, nunc locum indicare non vacat,eſt in Collectaneis Medicinalibus huiuſmodi teſtimonium, veluti & hoc Pilorum, ſed iam legite, Audite.

Cap.2.Lib.4. Collectaneorum ſub Rubrica. De Signis Complexionum, & Sani-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

& Sanitatis Cordis. Item Ortus Pilorum, & Tactus calidus habent ſuper Complexionem Calidam Cordis ſignificare. Atq; inferius ait. *Sed ſigna Frigiditatis, & Siccitatis Cordis ſunt compoſita ex oppoſitis ſignorum Caliditatis, tamen ſeruant Signa Siccitatis. Et Pectus iſtorum eſt Nudum Pilis, Et iſti ſunt in vltima Timiditate. Et vniuerſaliter ipſorum Iuuentus aſſimilatur ſecundum Plus Senectuti: Et ſi pertinet ad Senectutem, Senectus eorum aſſimilatur Morti.* Hæc voluimus addidiſſe Foſſam, & Vallum [vt ait Plato] tráſilientes, nam ſunt veriſſima, & digna cognitu.

Cap. 3. Sub Rubrica. De ſignis Complexionum, & Sanitatis Cerebri. Et quædam ſummuntur ab alijs, ſicut Tactu, & Ortu Capillorum. Et Capilli qui oriuntur non ſint omninò Extenſi, ſeù Plani; vel Tortuoſi; ſeù Criſpi: Albi, vel Nigri, à quibus indicatur Temperantia Cerebri. Et Capilli etiam habent ſignificationem, eo quod Capilli ſunt ex ſuperfluitate Fumoſa. Quare Capilli Nigri ſignificant ſuper Aduſtionem: eo quod igneitas habet Album denigrare. Et ſi cum hoc ſunt Tortuoſi, ſignificant ſuper hoc Siccitatem, ſicut accidit eis, quando tanguntur ab Igne. Et Capilli Albi ſignificant ſuper Materiam Crudam, & Indigeſtam: Et ſi cum hoc fuerint Extenſi, & Plani ſignificant ſuper Superfluitatem Humiditatis. Et eodem modo Capilli, qui Citò Oriuntur ſignificant ſuper Caliditatem: & qui Tardè econtrà. Et qui ſunt Mediocres in Colore, & Tortuoſitate, & in Planitie, & in Ortu Veloci, & Tardo ſignificant ſuper Complexionem Temperatam. Et Forma Tortuoſa etiam habet ſignificare ſuper Malam Complexionem.

Per malam complexionem intelligere debemus Intemperiem. Cap. autem Septimo ſub Rubrica. De Signis Complexionum, & Sanitatis TESTICVLORVM. Signa Temperantiæ, & Sanitatis Teſticulorum ſumuntur ab Operationibus ipſorum, & Accidentibus. Et dicimus, quod qui eſt Temperatus in Coitu Naturaliter habet Temperantiam Complexionis Teſticulorum. Et ſi cum hoc Deſiderio coniungitur Sufficientia in faciendo ſignificant Humiditatem coniunctam iſti Cauſalitati. Et quidam dicunt, quod quando Complexio Teſticulorum eſt calida, quod tunc eſt Generatrix Maſculorum pluſquam Fœminarum. Et quando Complexio iſtorum eſt Frigida, tunc Operatur Contrarium, ſcilicet. Quia Piger erit in Coitu, & generabit Filias. Si cum Frigiditate coniungatur Siccitas quaſi priuatur ab hac operatione. Sed qui Appetitum habet Magnum, & Debilis exiſtit in tali Operatione eius Complexio ad Siccitatem pertinere videtur. Sed ſignificatio Complexionis horum Membrorum ex Parte Accidentium apparentium in Spermate eſt, Quia in Temperata Complexione ipſorum eſt, Sperma Temperatum in Qualitate, Quantitate. Sed ſi Teſticuli ſunt Calidiores

diores

diores debito, erit Sperma Plus in Quantitate, & Spiſſius conuenienti. Et quando Complexio eorum erit Frigida erit contrarium huius, hoc eſt quia Sperma erit Paucum, & non Coctum. Et humiditas magis conuenit huic Operationi quàm Siccitas. Et PILI etiam ſignificant ſuper complexionem horum Membrorum, ſecundum quod ſignificant ſuper alias Complexiones, vt dictum eſt ſupra.

Cap. Octauo. Sub Rubrica. De ſignis Complexionum, & Sanitatis totius Corporis. Corpus cuius Complexio erit Temperata erit de Neceſſitate Mediocre inter Maciem, & Graſſitiem: & Color erit Albus mixtus Rubedini: Et Capilli eorum ſunt Flaui tendentes ad Rubedinem in tempore ſuæ Pueritiæ: Et cum ſunt facti Iuuenes erunt Capilli eorum Nigri. Atq; paulo inferius ait. *Sed Complexionem, quæ exit à Temperantia iudicabimus ſecundum Multitudinem Signorum: Quia illa iudicabuntur ex Aggregatione iſtorum Signorum hoc eſt ab Accidentibus, & Operationibus, ſicut à Graſſitie, & Macie, & A Colore, Pilis, & alijs ſimilibus.. Sed eſt ſciendum quod ſignificatio Coloris Pilorum non verificatur prò maiori parte niſi in Temperatis Climatibus. Quamuis in quolibet Climate poſſit aliquid comprehendi, comparando Homines illius Climatis ſibi ipſis. verbi gratia in Theutonicis, & Aethiopibus, quando Aethiopes ſunt Nigri, & eorum Capilli ſunt in Tortuoſitate vltima non propter hoc eorum Complexio erit Calida: immo melius eſt attribuere hæc Signa Calori extrinſeco, & dices quaſi quod ſint Frigidi. Et Theutonici, & Sclaui, qui ſtant in Terris Frigidis ſunt Albi, & eorum Capilli ſunt Flaui, & Plani, nec propter hoc dicendum eſt in iſtis, vt eorum Complexio ſit Frigida. Quod eſt quia eorum Complexio eſt in vltima Caliditate, quia Calor clauditur in partibus intrinſecis eorum corporum, ſicut accidit in Hyeme. Et hoc ſufficit in ſignis Sanitatis ſecundum intentionem noſtram.*

Hoc eſt Documentum Auerroiſticum, quod promiſeramus, & lucem affert Auicennæ ſententiæ, quam non ſatis apte reddidere eius interpretes. reſtarent ex Arabum Scola plures alij Autores, veruntamen de huiuſmodi Gentis teſtimonio hactenus dixiſſe ſufficiat. Sed obijciét boni viri, qui me pinxere Analphabetum hominem ex Præſepibus Ennianis quaſi Caſcorum ſobolem erumpentem, cur tot adduxiſti ò Vlme Parauine Teſtimonia? Sane facillima omnium Reſponſio exiſtit. Vt homines iſti faciliori negotio cognoſcantur atq; teſtimonio euidentiſſimo cõſtet me totius litteraturæ (veluti inſuſurarunt) eſſe ignarũ. Sed abſint ioci à ſerijs. Cognouerint propterea apertiſſimè Nouitia Ingenia, & quatenus, & quomodo Pili ſint Indices Temperamenti cùm Totius, tùm Partium Corporis noſtri. Summa ſummarum Differentiæ Accidentales

dentales Pilorum ad Tempus, ad Qualitatem, ad Quantitatem referuntur.

Nùnc de Differentijs à Tempore ſumptis dicamus. Conſentiunt omnes Pilum, qui Cito exoritur eſſe Effectum à Caliditate prouenientem, Oppoſiti verò Oppoſitam eſſe Cauſam. Atq; ſi Pilus Tondeatur qui cito Recreſcit, dat inditium, ſubminiſtrat Coniecturam Caliditatis, reparatio enim ſui ipſius breui tempore facta indicat Facultatis, à qua regitur, Validum Robur, hic autem eſt Pilorum Calor Genitalis characteriſticus, & ſibi proprius. Quapropter & Pilorum tarde facta reparatio indicauerit Frigiditatem.

Ad Qualitatis Prædicamentum pertinent Differentiæ Coloris, Figuræ, Raritatis Denſitatis. De Colore primùm dicamus, & à Nigro exordientes dicimus hunc eſſe Inditium Caliditatis, quam ſequitur velut Effectus cauſam ex conſenſu priſcorum celeberrimorum Naturæ Interpretum, primò habemus Empedoclis Teſtimonium Galeno referente.

Marem in Dextra vteri parte concipi, & alij vetuſtiſſimi viri teſtati ſunt, Parmenides enim ita inquit. In Dextris quidem Pueros: Siniſtris verò Puellas. At Empedocles ſic. In calidiore enim Parte terra Maſculus fuit, & Nigri iccircò, & viriliores viri, & Hirſuti magis.

Hippocrates quoq; ipſe Colorem Nigrum Pili refert in Caliditatem, audite legite, lib. de Aere, Aquis, & locis textu 55.

Quicunq; Regionem Montanam, Aſperam, Nudam, & non Aquoſam incolunt, his Mutationes temporum contingunt magnæ, & diuerſæ, vndè & hominum Formas magnas progigni conuenit, qui & ad Laborem, & ad viriliter agendum à Natura præſtent, quibusq; feritas, & immanitas nòn mediocritèr à Natura ſint congenita. Qui verò loca concaua, Pratenſia, & Aeſtuoſa habitant, Ventosq; calidos plus ſentiunt, quàm Frigidos, & Aquis vtuntur Calidis, hi magni quidem eſſe non poſſunt, neq; benè compoſiti, & longi, ac erecti, ſed in amplitudinem à Natura producti carnoſi ſunt, & Capillis Nigris, immo & ipſi toti Nigri magis quàm Albi, & qui minus de Pituita habeant quàm de Bile.

Ariſtoteles quoq; lib. 5. de Gener. Anim. cap. 5. ipſe videtur Nigredinem Pilorum cognouiſſe tanquàm Effectum caliditatis, nam comparans Colorem Ruffum, & Nigrum Pilarem ad Canitiem ait.

Ruffi Pili celerius quàm Nigri Caneſcunt. Nam & Ruffitas quaſi Imbecillitas Pili eſt.

Nam quemadmodum Corpora quę naturalitèr citius Seneſcunt, & Frigida ſunt, nimirum Temperamenti Frigidi Viſcerum omnium. A pari qui pili naturalitèr citius Caneſcunt, ij Frigidi exiſtunt, Canities enim

eſt

eſt illorum Senectus. *Qui ſunt Albi admodum nigros habent Capillos.* Legatis Gal.lib.2.de Temperam.& cognoueritis Colorem Nigrum Pilorum eſſe ſemper inditium Caliditatis, & in Comm.1. ad lib.Hipp. de Humoribus ait, Tex.Com.oct.

Capillus Niger eſt, cùm Vi Caloris deuſtus Vapor in Fuliginem abit. Vt non ſequar ego Doctrinam Galeni, quam tradit Generationis Pilorum, hanc enim Demonſtratiuis Rationibus indicaui eſſe Falſam in Phyſiologia Pilorum, attamen verum eſt Nigredinem Pili à Calore generari: & quamuis meo iuditio Galenus errauerit in Generationis Pilorum Phyſiologia, tamen verè ſcripſit Colorem Nigrum eſſe effectum Caloris. docet præterea hoc ſenſus, nam ambo coniunguntur Nigror, & Calor. Auicennas quoq; dixit ſub Rubrica de Locis habitabilibus Calidis lib.primo Fen 2.Doct.2.cap. Vndecimo.

Loca habitabilia Calida Nigrificant Capillos, & Criſpant. Conſtat ergo ex teſtimonio Doctiſſimorum Virorum Colorem Nigrum Pili eſſe Inditium Caliditatis, quia & Effectus. Nigroris autem gradus exiſtunt Plures, quos verbis indicare nemini licet, Plus eſt enim in Senſu quam in Sermone. Quapropter doctiſſimè Satyricus Iuuenalis referens Meſſalinæ monſtroſam libidinem Coloris Nigri eius Pilorum addidit notam, inquiens. Satyr.Sext.

Reſpice Riuales Diuorum Claudius, audi,
Quæ tulerit dormire virum, cum ſenſerat Vxor
Auſa Palatino Tegetem præferre Cubili
Sumere Nocturnos Meretrix Auguſta Cucullos
Linquebat Comite ancilla non amplius vna
Et Nigrum flauo Crinem abſcondente Galero
Intrauit calidum veteri Centone Lupanar.
Et Cellam Vacuam, atq; ſuam tùnc nuda Papillis
Conſtitit Auratis Titulum mentita Lyciſcæ
Oſtenditq; tuum generoſe Brittanice Ventrem
Excepit blanda intrantes, atq; Aera popoſcit
Mox Lenone ſuas iam dimittente Puellas
Triſtis abit, ſed quod potuit, tamen vltima Cellam
Clauſit adhuc ardens rigidæ tentigine Vuluæ
Et Laſſata viris, nondum Satiata receſſit.

Nigror quidem ſummus Pilorum arguit ſummam Caliditatem ſanguinis ex quo generatur, & hic à Calidis viſceribus originem habet. Nigredo autem Pilorum in Fœminis quemadmodum ego habeo ex diuturna, & multiplici experientia, arguit caliditatem vteri illarum, ni-

ſi quidpiam refragetur, atq; huiuſmodi Fœminas vos reperietis cæteris paribus maiori ex parte ſemper Salaciores etiam illis, quæ obtinent Capillos Rubeos: conſulite Senſum, ego pronuntio ſenſibilia ex mea experientia, quapropter conijciant illę Vrbes, quibus eſt peculiaris Color Niger Comæ Fœmineæ, Ciuitatem indicare nolo. Color Albus Pilorum indicat Frigiditatem, quod patet per Argumentum à Contrario *Albus* (ait Galenus) *ex Pituita efficitur*, in Com.primo lib. de Humoribus Tex.com.oct. ego autem dico Album Pilum generari ex ſanguine Frigidiori, qualem dicunt omnes eſſe Pituitoſiorem. Color Flauus, quem à Flamma, cuius Colorem imitatur, volunt docti eſſe nuncupatum gignitur ex ſanguine Calidiori quam Albus, Subflauus autem inferior eſt Flauo in Calore. Mox Ruffus aut Fuluus qui eſt Flauus Fuſcus anteit Caliditate Flauum: aliqui tamen volunt Fuluum eſſe obſcuriorem Flauo: Rubeus comparatus Ruffo adhuc intenſioris Caliditatis eſt nota, qui ſi Fuſcior exiſtat vergit ad maioris Caliditatis indicationem Color Caſtaneus, à cortice Caſtanearum dictus, quando fulgor accedat, proxime accedit ad Colorem Nigrum, & hactenus dictum ſit de Coloribus Pilorum humanorum, quorum Doctrina certior habetur Senſu, quam Scriptura, illa nanq; fruſtrà docetur, aut ex libris quæritur.

Nunc ad Figuram Pilorum accedamus, quæ eſt altera eorum Differentia Accidentalis pertinens ad Tertium Qualitatis Genus. Hinc Pili dicuntur Criſpi, Recti, quos & ſimplices, & planos dicunt expoſitores. Criſpitudo arguit Caliditatem, illius autem ſunt Gradus plures, qui pariter veniunt referendi in peculiares Caliditatis Gradus: initium fuerit conſiderationis promouendę hoc Documentum. Criſpitudinem ſummam prouenire à Caliditate ſumma, vt qualis exiſtat receſſus à Calore iſto vehementi per Criſpitudinis deſcendentes gradus, talis cenſeatur vis Criſpitudinis ad Calorem indicandum. Sed hæc quatenus pertinet Criſpitudo ad Actiuam Qualitatem, reſtat Paſſiua, & eſt Siccitas. Pilus enim Criſpus eſt Siccus, & index Siccitatis, Argumentum eſt à Pilo Regionali, & duplex; nam qui habitant indigenæ Regionem Calidam, & Siccam, ij obtinent Pilos Criſpos. altera eſt ratio à Contrario ſiquidem nati, & alti in locis Frigidis Humidis non habent Pilum Criſpum, & Rariſſimè huiuſmodi homines Criſpi viſuntur in talibus locis: confirmantur, vel ducuntur, quæ diximus non ex Ratione, at ex Teſtimonio, & Narratiône Senſili, relata ab ipſo Ariſtotele, lib. quinto de Gener.Animal. Cap.Tertio, qui ex Interprete Gaza loquitur in hanc ſententiam.

Simplex

Simplex autem; Criſpusuè oritur Pilus exhalatione Pilorum. Nam ſi fumoſa eſt præ ſua Caliditate, & Siccitate, Criſpum efficit Pilum. Inflectitur enim quoniam duplici delatione feratur: Terrenum enim deorſum, Calidum ſurſum fertur, cumq; præ ſua imbecillitate inflecti facile poſſit, intorquetur quod Pili Criſpitudo eſt. Aut igitur ita Cauſa reddenda eſt, Aut quoniam parum Humoris multum autem Portionis terrenæ ineſt, efficitur, vt Pili reſiccati ab Aere ambiente contrahantur. Inflectitur enim quod Rectum eſt, ſi euaporatur, & contrahitur, atq; conuellitur Pilus: Quemadmodum cum igne aduritur; vt pote cum Criſpitudo ſit Conuulſio ob Humoris inopiam ab Aeris continentis Calore. Inditium rei eſt, quod & Duriores ſunt Pili Criſpi, quam Recti: Durum enim quod Siccum eſt. Simplici autem Pilo ſunt, quæ humore abundant, fluit enim Humor in ijs, non ſtillat. Quocirca Scythæ incolæ Ponti, & Thraces ſunt Pilo promiſſo, & ſimplici, nam & ipſi Humidi ſunt, & Aer ambiens eos eſt Humidus. Aethiopes contrà, qui Loca incolunt Calida Criſpo ſunt Pilo, Siccum eſt enim & Cerebrum eorum & Cælum ambiens.

Legitote, vel anditote Græcam ſcripturam Ariſtotelis & candidam, & perſpicuam ſumma ſummarum homines Εὐθύτριχοσ, atq; Οὐλότριχοσ (his nanq; vocibus ijſdem ſemper vtitur Ariſt. in quibus Gaza laſciuit interpretandis) tales exiſtunt vel ab Aeris ambientis Caliditate, Siccitate, vel à Materiei Pilorum Caliditate, Siccitate. Hinc deſumpſit Galenus vniuerſam ſuam Pilorum Phyſiologiam, quam ſcripſit in pluribus locis librorum ſuorum. Quando Ariſtoteles ait Pilos Criſpos eſſe Duriores Pilis Rectis, hæc Propoſitio intelligi debet cum additamento, nimirum vbi cætera ſint Paria. Siquidem reperiuntur Pili Recti Duriores Pilis Criſpis. Quapropter hic deſideratur Ariſt. diligentia, & Cautio ſibi familiaris, neq; mihi dicat homo. Ariſtotelis dictum eſſe explicandum, quia ipſius intererat quadrate docere, neq; expectare manus Nepotum auxiliares, nonne ipſe in Methaphyſicis damnat Priſcos Naturæ interpretes, quia docuerunt obſcurè? Cùr ad eandem Rubricam, Incudem, & Sacoma non redigenda ſit eius ſcriptura? Craſſities quæ eſt Differentia Accidentalis pertinens ad Quantitatem Continuam eſt quandoque Cauſa Duritiei, veluti Oppoſitum apparet in oppoſito. Sed audiamus Galenum lib. 2. de Temper.

Criſpi Pili fiunt vel propter Siccitatem Temperamenti, vel propter Meatum in quo Radicantur. Et propter Siccitatem quidem, ad eum modum quo Corrigiæ, quæ Igni plùs iuſto ſiccantur. Et quid corrigiarum meminiſſe eſt opus, cum ipſos Pilos vbi igni propius ſunt admoti, protinus intorqueri videas? Atq; ita quidem omnes Aethiopes ſunt Criſpi. Qui alibi dicebat.

Criſpi Capilli aut propter Temperaturæ Siccitatem, aut propter Meatum in quo Radices agunt fieri ſolent. Quicunq; autem Humidam Frigidamq; Regionem incolunt, Capillos qui Modicè Augeantur, Graciles q;, & Rectos, & Ruffos habent. Qui Calidam, & Siccam ij Nigros, qui Parum Augeantur, Siccos, Criſpos, & Fragiles. Qui Medium inter hos Tractũ tenent moderatè, & ad proportionem Regionis.

Galeno uidetur magis ad Siccitatem, quam ad Caliditatem tanquam Cauſam eſſe referendam Criſpitudinem Pilorum. Auicennas retulit Criſpitudinem in Calorem, quando ait

Loca Habitabilia Calida Nigrificant Capillos, & Criſpant.

Vtcunq; ſit, rem etenim definire nunc haud vacat, ſatisfeciſſe nos videmur, ſi *Pilos eſſe Indices Temperamenti*, indicauerimus ex conſenſu veterum: omnino conſtat Criſpitudinem non eſſe abſq; Caliditate, non enim Galenus aſſeruit vnquam, vel pronuntiauit Pilos Criſpos à Frigiditate, ac Siccitate prouenire, quinimo in eius operibus vos reperietis, atq; ſemper, ab ipſo Criſpitudinem Pilorum fuiſſe relatam in Calorem, & Siccitatem veruntamen accedamus ad tertiam Differentiam Accidentalem Pilorum, quam diximus eſſe *Raritatem Denſitatem*, atque illam Prædicamento Qualitatis adſcripſimus, quod ſi minus cuipiam arriſerit, liberum ei ſit, quò libuerit hanc differentiam referre, dummodo conſtet, ab hac etiam deſumi inditia dignoſcendorum Temperamentorum. Huius tertiæ Differentiæ Accidentalis duo tantum ſunt nomina ſignata, eaq; Extremorum: ſcilicet *Raritas Denſitas*, quod interiacet Medium eſt innominatum, quemadmodum, & Gradus à ſenſu quidem cogniti, longo vſu exercitato, ij tamen non obtinuere peculiares voces, quibus indicari poſſint. *Raritatem Pilorum* cognoſcunt omnes Autores Experientia docti, & Fama Celebres eſſe Effectum Frigoris: Contrà vero *Denſitatem* eorundem, quam & *Hiſpiditatem*, appellant, ſeù *Multitudinem*, *Copiam* Effectum ipſius Caliditatis confitentur. Quapropter & Mediocritatem iſtorum quaſi prouenientem à Tẽperie, quando neutra Qualitatũ Actiuarum ſcilicet. Calor Frigus excedunt, ſeù à Caliditate moderato excedente deriuantem aſſeuerare poſſumus. Ex hiſce notis poterint acerrima ingenia interſtinguentia Gradus eoſdem referre in Qualitatum prædictarum Exceſſus, Receſſus ab ipſo Temperamento. Sed legatis, audiatis Teſtimoniũ Hippocratis, lib. de Aere, Aquis, & Locis Text. vltimo.

Vbi autem Regio eſt Nuda, Natura munita, & aſpera, quaq; & à Frigore hyberno prematur, & à Sole æſtiuo exuratur, ibi Duros, & Robuſtos, & articulis probè diſiunctis, Vegetoſq;, & Hirſutos reperias homines,

nes, & in quibus à Natura laboris tolerantia, & vigilantia inſit, quiq; Mores habeant pertinaces, ad iram proclines, & contumaces, magisq; Feritate participantes, quàm Manſuetudine: inſuper ad Artes etiam acutiores, & plus ſolertes, & ad res Bellicas gerendas aptiores.

Nonnè iſta omnia Calori atteſtantur? hinc deſumpſit Auicennas, quæ ſcripſit in Opere ſuæ Medicinæ, *Sub Rubrica. De locis habitabilibus, Petroſis, & Diſcoòpertis*. Lib.1.Fen 2.Doct.2.cap.11. Verba interpretis hæc ſunt,quę comparato demùm cum Hippocratico textu.

Et eorum Corpora ſunt Dura, & ſolida, & Multorum Capillorum, Fortia, & Iùnctura manifeſtæ: & vincit in eis Siccitas, & ſunt multum vigilantes, & ſunt malorum Morum, inobedientes [ſuperbi] & eſt in eis Bellorum Fortitudo, & ſolertia in Artibus, & Acuitas.

Auicennas deſumpſit ad verbum ex hoc textu Hippocratico, quæ mox recitauimus. At Galenum legite, audite. in lib.Hipp.de Hum. Comment.primo Tex.Com.oct.

Hippocrates in Tertio de Vulg.Morbis libro, cum Formas Corporum eorum, qui tabidis Morbis corripiuntur, explicaret, ait. Genus Tabidorum Læue erat, Pituitoſum, Subrubrum, Cæſium. Leucophlegmatiæ, & quibus Scapulæ in Alarum modum prominebant ac Mulieres. Quo in loco appellat Læue, quod vacat Pilis: quod eſt Temperaturæ Frigidioris inditium.

Hinc addiſcas Hippocratem non reieciſſe, quinimo plurimi æſtimaſſe Notam, Indicium deſumptum à Pilis, vnde conijciunt docti, & experti Medici Temperiem corporis, quam niſi ſatagant cognoſcere, quantum licet, næ ij *Carnificinam*, non *Medicinam* exercent. Conſulant modo conſcientiam ſuam, qui Riſere hanc meam Diſquiſitionem Finis Barbæ Humanæ, quaſi Puerile Deliramentum. Non eſt cuiuſq; ingenij tractare Medicinam Rationalem, at conſummati Phyloſophi, & in quacunq; Phyloſophiæ Spetie. Summa ſummarum,qui non dignoſcit ipſius ægri Temperiem aut Naturalem, aut Acquiſitam, is nequit conijcere Morbi Qualitatem Quantitatem, ineptus eſt ad Prædicendum, rudiſſimus, ineptiſſimus ad Curandum, ad Alendum, ad omnia Artis breuiter exercenda munera. *Hem Catones, atq; Suggeſtiſcientes?* Legite, ſed intelligite Hippocratem totius Medicinæ Parentem: Ceterum proſequamur in Galeni oratione recenſenda dicentis. Com.Pri. in l.Hipp.de Hum.t.C.8.

Atq; vt Glabrum, & vacans Pilis Frigidiorem, & Manſuetam Naturam, ſic Hirſutum Calidiorem, atq; Iracundam eſſe indicat. Nonne agnoſcitis ò Nouitia ingenia deſumpta iſthæc fuiſſe ab Hippocrate?

Qui

Qui enim Mores ex Forma Corporis ſe noſſe profitentur, eum, qui admodum Hirſuto Pectore ſit, Animoſum iudicant: ſin Cruribus Salacem, aiunt enim illum habere Pectus Leoni ſimile, Crura verò Hirco. neq; tamen exiſtimandum eſt, ſi alicui Pectus Piloſum ſit, neceſſe eſſe, vt Totum Corpus eius Siccius ſit, & Calidius: ſed hoc, plurimum Caloris in Corde eſſe, proindè Animoſum hominem effici. Sicut ſi totum Corpus vacans Pilis, Delicatumq́; ſit, & alba Cutis, Timidi, Ignaui, & Senes homines redduntur, quamquam hæc prò Natura Regionum mutantur, vbi enim Terra mollis, Aquoſaq́; eſt, & Aquæ ibidem Sublimes ſunt, vt æſtate Calidæ, & Hyeme Frigidæ ſint, ibi homines Carnis mole conueſtiti, & Pigri, & Somniculoſi ſunt: Vbi vero Nuda eſt Regio, aquis vacans, & aſpera, ibi Dura, Firma, & Hirſuta ſunt Corpora. Ac de his omnibus hoc intelligēdum eſt: Corpora, quæ magis rara magisq́; Hirſuta ſunt facilius Uſum Carnium, quibus veſcantur, quàm quæ alterius ſunt Generis perferre: vt potequę per Halitum digerantur, itemq́; Aerumnas, quia minus in laſſitudines incidant, & bona habitudine diutius perfrui, quia nòn ſtatim ad extremum perueniant. Iam verò ex eo, quod Glabrum, Hirſutumq́; Corpus ſit, potes de Humore, qui redundat facere coniecturam. Nam & Delicati, & Glabri, & Albi humorem Melancholicum minus coaceruant: Graciles verò, Nigriores, & Hirſuti, & quorum ampliores venæ ſunt, ij ad illum humorem gignendum aptiores indicantur, cæterorum humorum eadem ratio eſt.

Animaduertas ex Phyſiologia Pilorum quot eueniant Bona tibi, ſi rectè vti noueris. Vnum eſt cognitio Conformationis Cutis, vel Cutaneæ, Alrerum eſt ipſius Temperamenti, Tertium verò Humoris notitia, ſuntq́; alia perplura, quæ non vacat interim referre, diximus enim plenius in Pilorum Phyſiologia noſtra. *Hirſuties eſt index Cutis Raræ:* contrà verò *Glabrities eſt Index Cutis Denſæ*. Raritas conſiſtit in foraminibus, vel Poris, Meatibus amplioribus, pluribus Denſitas vero in ijſdem at anguſtioribus, neq; adeò numeroſis, pertinent ad Corformationem Cauitas, & Meatus docuit ſi vera Præceptor Galenus Vir ſane doctus. Quorſum pertinet verò cognitio iſtius conformationis, quam nobis Pilus aut adſit, aut abſit, ſubminiſtrat? Eſtnè Diſquiſitio Logica? minimè omnium, ſiquidem pertinet ad Opera ipſius Artis exercenda Morbos Cognoſcendos, Prædicendos, atq; curandos, audite, legite ſententiam Hippocratis, lib. de Alimento.

Denſitas Corporis ad Perſpirationem, quibus minus aufertur, morbidiores, quibus amplius aufertur Saniores ſunt.

Qui probè perſpirant Debiliores, & Saniores ſunt, & à Morbis facilius Reconualeſcunt. Qui male perſpirant priuſquàm ægrotent Fortiores

res

res ſunt: Vbi autem ægrotarunt, difficilius à Morbis Reconualeſcunt. Hæc autem, & Toti, & Parti:

Alterum emolumentum, quod obuenit cuicunq; Phyſico Docto, atq; Medico ex Pilorum Phyſiologia iuxtà Galeni Doctrinam, eſt Dignotio Humorum, qui ſunt in Corpore, qua in re ſubſcribo Pręceptori, Experientia Duce, veruntamen in ratione, ſeu Cauſa ſignificandi omnino diſſentio ab eodem: Ipſe arbitratur contingere hoc ob vaporoſam exhalationem, ſeu fuliginoſam, excrementitiam vnde oriuntur Pili. Ego autem arbitror id fieri Sanguinis Cauſa, ex qua, vt materia propria, characteriſtica, generatur Pilus, at hæc diſputare, ſeù docere, non eſt huius loci, pertinet ad huiuſmodi Pilaris Phyſiologiam Subſtantiæ Genericam. Porrò licet vnicuiq; (niſi fallor) dicere de Galeno, quod ſcripſit ad veteres Naturæ Interpretes ſemper Ariſtoteles, nimirum, Doctrina aùt obſcura, aùt manca exiſtit. Pili indicant Humorem corpori inexiſtentem, non ſimpliciter, at humorem, qui adſit ſecundum Naturam, Temperamento Naturali, aùt Acquiſito, ſed ante corporis, conſummationem homogeneum, ſeù peculiarem. ſi enim Platonis Corpus Calidum Siccam obtinens Temperiem à primo Naturæ ortu, Vitæq; ſtudio auctam poſt annos duodequadrageſimum (conſummatur nanq; Corpus circa Quintum Septennarium) otioſo vtens viuendi genere, victu inſtitutoq; Phlegma coaceruante iuxta omnes ſex res Non Naturales, Pituitoſo equidem Sanguine, atq; permulto redundabit Platonis corpus, Humoris tamen huius exuberantis vix momentum Coniecturæ tibi ſubminiſtrabit Pilorum Silua. Veruntamèn hæc aliàs. Tertium Emolumentum ſuccedès nobis ex harum ſubſtantiarum Phyſiologia eſt Dignotio Temperamenti, quæ Baſis exiſtit, vel Regula, Norma, Canon Policleteus omnium Operationum, ſumma ſummarum totius Coniecturæ, atq; Actionis Medicæ. Siquidem hęc eſt vero verior Propoſitio, quam nunc vobis trado Nouitia Ingenia. Medicus ille Optimus cenſendus eſt, qui optimè cognoſcit Aegrotantis Temperiem, hac vero ignorata, nequit Medicus conijcere receſſum ab ipſo Temperamento quouſq; nimirum ægritudo progrediatur longinqua à Naturali ſtatu, quapropter ignorat Medicus Morbi caracterem, prædicere nequit, cæteroquin etiam infantiſſimus, niſi & delirus apparet. Audias, legas Galenum. lib. de Arte Curat. ad Glauconem, cap. primo.

Cùm igitur ad rectè medendum plurimùm conferre & Temporis occaſio, & auxiliorum Quantitas videatur: inuenies autem hæc vnicuiq; ægrotanti propria; Nihil autem Proprium poſſit ſermonem explicari: hoc pacto, quod commune eſt, cogimur ſcribere, quamuis id ſit vſu ſecundum. Nam

& quoſdam

& quoſdam aliquando ægrotos viſimus, cum quibus, dum ſani eſſent, non eramus verſati: quo fit, vt neq; quem Colorem, quam habitudinem, aut Natiuum Calorem, aut quem Arteriarum Pulſum à Natura habuerint, agnoſcamus: quæ ſi ſciremus, Magnitudinem Morbi ſatis aliquando iudicare poſſemus: nam, quantum vnumquodq; à Naturali ſtatu recedit, ad tantam Morbus Magnitudinem peruenit: Quantum verò Recedit Solus ille, ſcire poteſt, Qui Naturalem ſtatum exquiſitè cognouerit.

Hem licet nè Medico Artem profitenti, quæ merè Coniectatrix exiſtit, ſupinè aliquid cognoſcere, aut pueriliter præterire, quod valeat ſubminiſtrare Temperiem Corporis humani, vix tot, ac talibus indicijs intellectam, perceptam? Quomodo ergo, ſi ſanum vobis extitiſſet Cerebrum o Suggeſtiſcientes, ridere potuiſſetis hanc meam Diſquiſitionem Finis Barbæ Humanæ, quam Demonſtrationibus docui pertinere ad Organa Facultatis Generatricis humanę Maſculinæ? Quanti æſtimarit Hippocrates Phyſiologiam Pilorum, audite, legite, ſed intelligite, nunc non vacat explicare lib. ſexto de Morbis Popularibus.

Aetatem ab Aetate deſcernere oportet, & an Prius, aùt Poſterius quàm conuenit, quid fiat, veluti ſi reſolutus eſt Hyeme, *& Senili ætate, aut Infanti, & æſtate, aut prius, aut poſterius quàm conuenit. Dentium emiſſiones*, Pilorum Productiones: *Genitura: Magis, & Minus:* Pilorum Augmentum, Craſſitudo, Robur, Imminutiò, *Quod Cognatum eſt, & Quod per ſeipſum, quanto magis, & minus.*

Hæc ſunt ſemina Philoſophiæ Pilorum, legite Græcam orationem, qua interim careo, & animaduertatis neceſſariam eſſe doctam deſtinctionem. Audite, legite adhuc eundem. Hipp. lib. 2. Prædict.

Venter autem egerat quotidiè, & id, quod egerit, ſit durum: Copia prò ratione Ciborum ingeſtorum. hominem verò, quam minimè tenuem eſſe oportet. Pectus autem laudare conuenit, Quadrangulum, & Hirſutum, & os ipſius paruum ſit, & robuſtè carnoſum.

Hippocrates vtiturnè Phyſiologia Pilorum, à vobis Obtrectatoribus adeo deſpecta, conculcata, vt cum audieritis me philoſophari conantem circà Finem Pilorum nobiliſſimorum inexiſtentium nobiliſſimæ Parti externarum corporis noſtri, qualis eſt Barba, vt cum audieritis, inquam, me talia tentantem, Riſeritis, & cachinorum irreuocabili quaſſatione diſtenderitis os impurum ferreum, niſi ferinum, Veruntamen Coſſo vos Nepotes, Mammonæ ſeruitia, Naturæ ipſius renunciata Maieſtate, quam vocem nec intelligitis, inter eos Medicos eſtis annumerandi, quos indicauit idem Hippocr. Præceptor libro de Articulis, audite, legite.

Porrò

Porrò quibus ex Caſu ſpina Gibba fit, horum ſane pauca ſuperantur, itá vt dirigi poſſint. Nam quæ in Scala fiunt Extenſiones, nihil direxerunt, quod ego ſciam. Vtuntur enim ipſa, maximè hi Medici, qui Multitudinis Famam aucupantur. *Apud tales enim hæc in Admiratione ſunt, ſi aut pendentem, aut proijci aliquem, aut quæ his ſimilia ſunt videant, & hæc celebrant ſemper, neq; ipſis curæ eſt, quale quid eueniat ex hac aggreſſione, ſiuè Bonum id ſit, ſiue Malum. Medici tamen, qui talia ſtudio habent, quos ſane ego noui, Imperiti ſunt.* Atq; paulo inferius vocat eoſdem *Impoſtores* ſed legite, audite eundem in eodem libro dicentem.

Turpe tamen eſt, & in omni Arte, & non minimè in Medicina multam Turbam, & multam Oſtentationem, & multum Rumorem concitare, deinde nullam Vtilitatem afferre.

Vos qui Deſpexiſtis, Riſiſtis, Subſannaſtis, Laceraſtis in angulo ſecreti hæc Tentamenta mea circa Finem Barbæ humanæ veſtigandum intelligebat Hippocr. ſed & pinxit egregie *Abimeron* in libro, cuius eſt index Titulus *Theiſir Dabalmodana Vabaltadabir*, quando ait ex interprete Cap. 13. lib. primo Tract. Oct.

Ergo cum ſic etiam illo tempore, quantominus iſto noſtro inueniri debent, qui cum Sciant Medici ſint Rari, qui Studeant in Scientijs, tamen propter Intentiones, quas habent circa Sectas, ſeu Fides ſuas, tum etiam propter Intentiones, & Studium quas habent circà Mundum. Et tales ſunt, qui vituperant, & derident illos, qui ſecum nòn commiſcentur, & ſecùm non commorantur in ſuis potionibus, atq; cibis, qui non Rident, & Truffantur cum eis, atq; qui in Plateis ſecum non commorantur. Et qui per Ciuitatem ſecum non incedunt, eundo, & redeundo.

Tales Medicos intelligebat meus conterraneus Vir Doctus Petrus Apponenſis quando ſcripſit in ſuo Conciliatore. Differ. Sept.

Eſt autem ſciendum, quòd Medici vt plurimùm

ſunt Malorum Morum tum quia ex Vili Stipite, & Sterili Originem contraxerunt, intumeſcentes demum, & Contumelioſi facti, cum fuerint aliqualiter Incraſſati, &c. Meritò ſeù iure cæcinit ille.

Aſperius nihil eſt Humili cum ſurgit in altum.

At in Differentia Accidentali, quæ eſt Hirſuties, proſequamur Effectus Caliditatis, & Siccitatis, quapropter, & Inditium, atq; Signum, vos legite, audite Galenum. lib. Secundo de Temperam.

Peccant ij, qui Commentarios de Temperamentis, nobis reliquerunt: tùm quòd id omittunt, quod Hippocrates rectiſſimè admonuit, ſpectandum eſſe. Ex quibus in quæ Mutationes ſint facta. Fit enim non rarò, vt præſens nota Prioris Temperamenti ſit: non eius, quod in Corpore nunc habeatur: veluti, ſi quis annos natus Sexaginta Denſo Pilo ſit, non quòd Calidus, & Siccus nùnc ſit, ſed quod antè talis fuerit: conſiſtunt autem ei prius geniti Pili.

Animaduertas Hirſutiem referri à Galeno in Caliditatem, atq; Siccitatem veluti Cauſas, is autem proſequitur ſcribens.

Ad eum modum, quo Herbæ, quæ Vere ſunt enatæ nonnunquam perſeuerant Aeſtate. Alijs enim ſpatio, & paulatim contigit à Plurima illa Hirſitate mutari: labentibus ſcilicet præ nimia Siccitate Pilis. Alijs diutiſſimè Pili permanent, vtiq; qui nèc in proceſſu temporis admodum Siccantur, & à primo valentem habuerunt Originem: Arborum ritu, quarum radices in Terra valenter comprehenderunt. Caue igitur ſi quem admodum Piloſum videas, hunc ſtatim Melancholicum putes: ſed ſiquidem floret adhuc Aetas, nondum eſſe talem. Sin iam declinat, Melancholicum exiſtima. At ſi ſenex eſt, non item, fiunt nanq; Melancholica Temperamenta ex Sanguinis aduſtione. Cæterum cùm id pati incipit, non ſtatim eſt percoctus: verum Hirtus abundè, qui Calidus, & Siccus eſt celeriter erit, &c.

Do vobis alterum Galeni Teſtimonium lib.ſecun. de Temper. ſcilicet aſſerentis Hirſutiem à Calore nimio prouenire.

Sed quod ad rem propoſitam eſt vtile, id iam apparet: hominum ſcilicet Temperamenta conſiderantibus, ſingulas partium per ſe examinandas eſſe. Nec ſi cui thorax Hirſutus eſt, huic Totum Corpus Calidius, Sicciusq; ex neceſſitate putandum: ſed plurimum in Corde Caloris eſſe, eoq; audacem: poſſe verò aliquando etiam huius ipſius rei occaſione accidere, quominus totum his corpus ſimiliter Calidum, Siccumq; ſit: quod ſcilicet

Plurimum Caloris ſurſum huc ſpirauerit, atq; in ambientem abierit. Nam ſi tota Corporis Temperies eſt æqualis, erit his ſtatim Thorax ipſe vniuerſus latiſſimus, Venæ amplæ, Arteriæ magnæ, eædem maximè, vehementiſſimeq́; pulſantes, cum Plurimi per totum Corpus Pili. Atq; hi quidem in Capite Plurimi Incrementi, Nigri, & Criſpi, vtique in prima ætate, procedente verò Tempore Caluities excipiet. Quinetiam eiuſmodi hominibus cum æqualiter ſunt attemperati, & Robuſtum, & exactè delineatum, & Muſculoſum totum Corpus erit, tum Cutis Nigrior, Durior, atq; Hirſutior. Ad eundem modum ſi Contraria omnia in Thorace, ſunt, ac æqualis in toto corpore Temperies vigeat, ideſt ſi Humidiores, & Frigidiores vniuerſæ corporis Partes ſint Thorax quidem Anguſtus, & Glaber erit: ſicuti etiam totum Corpus Pilis Nudum. Cutis verò Mollis, & Alba, Capilli Subruffi, potiſſimum in Iuuentute: hi in Senectute non Calueſcunt, timidiq́; ſtatim, & ignaui, & ſegnes, adde etiam Paruis venis, ac minimè conſpicuis, & Adipoſi fiunt. Ijdem Neruis, Muſculiſq́; imbecilles, & Artubus parùm exactè delineatis, & blæſis.

Conſtat itaq; (niſi fallimur) ex tot Clariſſimorum Virorum conſenſu ætatum teſtimonijs Hirſutiem, ſeù Pilorum Denſitatem eſſe Effectum Caliditatis, atq; Siccitatis. Quapropter ſi argumentum eſt verum à Contrario, quod & aſſerunt ſuperiores Autores, Pilorum Raritas fuerit Effectus Cauſæ Frigiditatis, Humiditatis, à quibus tanquàm Carceribus Ingenium ſeſe promouebit ad referendam & Mediocritatem inter huiuſmodi Exceſſus, & Gradus interiacentes, ac medios in ſuam peculiarem, & propriam Cauſam.

Veniamus modo ad eas Differentias Accidentales Pilorum, quæ fluunt à Quantitatis Prædicamento, hæ verò pertinent ad Quantitatem Continuam, atq; ſunt Longitudo, Breuitas; Craſſities Tenuitas, & horum Mediocritates, vel Media. Pili vbi liberalitèr longi exiſtant Caloris indicant Exuperantiam, argumento ſit Exortus, atq; Incrementum. Experientia, (vel vt Galeni verbis vtar) ea quæ euidentèr ſenſibus apparent, (ſubſcribit autem conſenſus Medicorum) docent, Calore Exuperante, Pilos celerrime naſci: contra verò vbi Frigus dominetur tardiſſimè prodire. Sed Caloris eiuſdem eſt promouere illos in Longitudinem, nam cæteris paribus quæ Calida ſunt, ea & Magnitudinem obtinent, magna ex parte, Calor enim vim habet Augendi ex conſenſu Phyloſophorum omnium. Sed nonne deducitur & Ratio, quæ ſenſibus innititur, ab ipſo Recremento poſt Attonſionem. Corporibus enim Calidis, ea ſi ad cutem tondeantur, citiſſime Pili Recreſcunt, valido enim calore præditi ſufficiunt ad ſeſe reparandos: ætates docent

Iuuenilis,Senilis. Vtraq; enim harum Ætatum ſi Tondeatur,huic Tardius, illi verò Citius, vbi cætera ſint paria,Pili Attonſi Recreſcunt. Cuius veritatis do vobis Tonſorum Teſtimonia à ſenſu petita . Satagite iſthæc animaduertere, intelligere à Peritis, meam Doctrinam veram eſſe reperietis, quę, ſi recordamini iam à nobis relata ſuperius, ſuperfluum ſed, & odioſum foret denuo repetere deducitur ex narratione priſcorum Medicorum. Conſtiterit ergo per argumentum à Contrario Pilos Breues eſſe Effectum Frigiditatis, atq; indices Frigoris eius Partis,cui conſentiunt. Altera Differentia à Quantitate ambitus ipſorum deſumitur, nimirum Craſſities: Tenuitas, hæc prouenit à Frigore, illa vero à Caliditate. Ducitur hoc ex Doctrina iam recenſita ex autoritate clariſſimorum virorum, ſed & Argumentum eſt ab Aetate, à Sexu. Nonnè Pili ſexus Fæminei, cæteris paribus, exiſtunt Maſculinis Tenuiores? Ratio eſt à Temperamento etiam Frigidiori Fæmineo, ſemper laudantur in Fæminis Pili Tenues, in Viris autem Pili Craſſi, ſua enim cuiq; Principio Speciei ineſt Accidentalis Propria Differentia, hinc Poëtæ laudantes Fæminæ Cæſariem, aut Comam, ſemper adiunxere hanc Differentiam Tenuitatis. Doctiſſimus Taſſus propterea de Crine ipſius Armidæ loquens lepidiſſimè cæcinit.

Ride Armida à quel dir, ma non che ceſſe
Dal vagheggiarſi, ò da ſuoi bei lauori
Poiche intrecciò le Chiome, e che ripreſſe
Con Ordin vago i lor laſciui errori,
Torſe'n annella i Crin Minuti, e'n eſſe
Quaſi ſmalto ſull'Or coſparſe i Fiori.

Minutos vir hic intelligit Crines Tenuiſſimos, & eſt (niſi fallor veluti ait Cicer.in Oratore) Abuſionis ſpecies, nàm Poeta in eodem genere Quantitatis Continuæ tranſit ab vna Dimenſione ad Aliam,quod Abuſionis genus ſi vſurpant homines in ijs,quæ non obtinent dimenſion em, vt cum Minutum dicimus Animum pro Paruo, & abutimur verbis pro pinquis, non ſatis video cur in promouendis Pomærijs Quadratæ Tuſcanorum linguæ, non liceat & abuti voce *Minuti Crini, per ſottiliſſimi*. Minuta intelligunt Romani, & corpora, quæ obtinent dimenſiones quaſq; minimas, & ſeparatim vnius dimenſionis exiguitatem. Sic Cicero. Reticulum tenuiſſimo lino , Minutis Maſculis . Pili autem viriles, & Maſculi ſunt Craſſi nam, & hoc Principium Speciei, ſexus nempe Maſculus eſt Calidior altero Principio oppoſito Sexu Fęmineo. Hinc cæcinit Satyricus. Iuuen.Sat.2.

Frontis

Frontis nulla Fides. Quis enim non Vicus abundat.
Triſtibus Obſcænis? Caſtigas Turpia, cùm ſis
Intèr Socraticos notiſſima Foſſa Cynedos.
Hiſpida Membra quidem, & Dura per Brachia Setæ
Promittunt atrocem Animum, ſed Podice Leui
Caeduntur tumidæ Medico ridente Mariſcæ.

Animaduertito Setas nuncupari Pilos Craſſiores, cuius eſt conſequens Durities, eſſe indices Animi atrocis, virilis, in iram proni, atq; fortis; Huiuſmodi Pilos Galenus lib.1. de Compoſ. Medic. 5. locos cap. 4. nuncupauit Suillos, loquens ex interprete.

Altera verò, quæ tenuiores Pilos reddunt, & minores, eis conueniunt, qui Duros, & Magnos, multosq;, & Craſſos Pilos habent, & ob id Suillis non abſimiles exiſtunt.

Hinc Pili Craſſi Setæ dicuntur, nam Pilis Suillis, quæ Setæ nuncupantur, Craſſitie correſpondent. Hanc differentiam voluit eſſe indicem Luxurioſi Ariſtoteles in Phyſiognomonico libello, quem (niſi fallor) I.C. Scaliger Ariſtoteles, & Varro Latinæ Gentis credit non eſſe connumerandum inter Opera Stagyritica, pronuntiet nè Scaliger Aſſertiue, Dubitanter? haud recordor, at legite, audite Orationem Autoris.

Qui eſt Albi Coloris, & Piloſus, Rectis Capillis, & Craſſis, & Nigris, & Tempora Piloſa, Oculus Pinguis, & Laſciuus.

Hæc ſunt ſcripta ſub Rubrica. Signa Luxurioſi, vos legatis Orationem Græcam, qua caremus. Colligas tu ex Analogia, & rerum conſequentia, Mulieres, quæ Pilos habent Craſſiores, cum proxime accedant ad Naturam Virilem à Sexu fugientes, colligito inquam tales Mulieres eſſe Calidas, & conſequẽter Facultatis Generatricis Operi aptiores, modo ſi cætera conueniant, vel non aduerſentur, Non enim ex vno dũtaxat ſigno Temperiem totius Corporis colligere licet, quemadmodum nec ex Temperie vnius Partis valemus cognoſcere Temperamentum Corporis Vniuerſi, at hæc pertinent ad Temperamentorum Phyſiologiam, quam vt acceperit Galenus à priſcis, tamen circa eandem ſcribens plura, & nobilia Documenta reliquit eandem poſteris conſummandam. Philoſophator identidem in Maſculis, colligens ex Tenuitate Pilorum Notam Frigiditatis. Alterum eſt argumentum, veluti retulimus, ab Aetate deſumptum, Nam Pili Seniles, cæteris paribus, exiſtunt ſemper Tenuiores Pilis Iuuenilibus, & Virilibus Veluti enim decreſcunt cæteræ Partes in Senectute, decreſcunt pariter ipſi Pili, docet hanc veritatem Senſus, animaduertatis acerrimo Senſu in poſterum Pilos Seniles, adhęc illos interrogate, præterea Ton-

ſores,

ſores, cognoueritis Pilos Seniles eſſe Tenuiſſimos, ſed & Flacidiores quàm fuerint ætate ſuperiori, qui ſi Tondeatur, tardiſſimè Recreſcunt. mea Doctrina deducitur ab ijs, quæ euidenter apparent, quapropter firma ſatis, niſi caligem in meridie, ac Sole. Modo his ita conſtitutis tranſeamus ad indicanda Temperamenta Genitalium Partium Maſculinarum noſtri generis, atq; præſertim ipſorum Teſtium ex Differentijs Accidentalibus ipſius Barbę, vel Pilorum Barbalium, atque alijs nihilominus ad Barbam pertinentibus.

COGNITIO TEMPERAMENTI *Partium Genitalium, atq; præſertim ipſorum Teſtium ex Differentijs Accidentalibus Barbæ Humanæ. Cap. Septimum.*

QVAMVIS ex ijs, quę proximè narrata ſunt, iuxta tot clariſſimorum Phiſicorum, atque Medicorum Sententiam de Phyſiologia Pilari Indicatrice Temperamentorum, liceat, promptiſſimumq; ſit fere vnicuique, (modo intentiſſima cura is rem fuerit contemplatus,) ea omnia referenti ad Barbam colligere, conijcere Temperiem Partium Genitalium, atq; præſertim Teſtium Maſculinorum, cum tamen ſit Doctrina Noua, neceſſarium quodammodo videtur, perſpicuitatem ſi ei conciliare volumus vberiorem, in tyronum gratiam præſertim ſeparato ſtylo rem tranſigere, atq; ſuperiorem Phyſiologiam Pilarem oratione ſignata ipſi Barbæ ſigillatim accommodare. Quapropter in pauca rem conferentes, iuxta digeſtionem Prædicamentalem a nobis inſtitutam, dicimus Barbam indicare Temperiem iam relatarum partium duplici nomine, hęc autem ſunt Locus, Pilus, à quo etiam exordiemur.

In Pilo Barbali, ſeù Barba, eiuſuè Pilis ridiculum foret non conſideraſſe eas omnes Accidentales Differentias, quæ in reliqua Pilorum Sylua conſideratæ fuere à Scriptoribus Priſcis, & Antiquis Naturæ operum

rum Interpretibus, has digeſſimus nos priores iuxta Prædicamentorum Doctrinam, quæ & Scientiæ, & Memoriæ familiarior exiſtit, in TEMPORIS, QVALITATIS, QVANTITATIS, claſſes: Dicemus de Tempore primum, ad ea, quæ relinquuntur proximè accedentes iuxta Ordinem ſuſceptum, indicatum.

QVÆ à TEMPORE deſſumuntur Differentię, atq; in Barba conſiderantur, eæ ſunt euidentiores, quàm illæ in Cephalicis Pilis, aut Caluæ à Galeno indicatæ. Pilus enim Barbalis eſt ex Genere Pilorum Poſtgenitorum, & oculis maximè obuius. Hic vel apparet in eo Temporis Articulo, qui ferè communis eſt omnibus indiuiduis Maribus, & declaratus fuit à nobis ad Veterum ſententiam in Superioribus Sectionibus: vel anticipat Citus, vel Tardus poſtponit: ex quibus apparet Barbæ, ad Tempus relatæ, contingere Differentiam triplicem, nam erit Barba Cità; Barba Tarda; demum illam, quæ in communi Temporis Articulo exoritur, hunc repetere non pigebit niſi omnino, ſaltem ex parte, quoniam licèt exierit Doctrina noſtra à Typographorum Prælo, & Prælio, ipſa tamen adhuc nòn eſt publicata. Solonis, Lucretij Teſtimonio illum indicabimus. Legite audite Solonem ex Philone Iudæo, lib. de Mundi Opificio, qui talia Carmina refert. Aetates Solon Athenienſis deſcripſit his Elegiacis.

Impubes Pueri Septem voluentibus Annis
Claudunt enatis Dentibus Eloquium.
Poſt alios totidem Diuorum numine Dextro
Occultum Pubis naſcitur Inditium.
Annis Ter Septem Prima Lanugine Malas
veſtiet ætatis robore conſpicuus.

Lanugo eſt Pili inchoamentum, cuius Naturam, & Differentias docuimus in Sectione Operis priori. Lucretius Poetiphyſicus hoc tempus Lanuginis erumpētis indicauit ex Natura Equi refutans Centaurorum Hiſtoriam cuius hæc ſunt Carmina, lib. 5.

Sed neq; Centauri fuerant, nec Tempore in vllo
Eſſe queunt duplici Natura, & Corpore Bino,
Ex Alienigenis membris compacta Poteſtas
Hinc, illinc par vis, vt nòn par eſſe potis ſit.
Id licet hinc quamuis hebeti cognoſcere Corde.
Principio circum tribus actis impiger annis
Floret Equus: Puer hadquaquàm, quin ſæpe etiam nùnc
vbera Mammarum in Somnis lactantia quærit.
Poſt vbi Equum validę vires ætate Senecta,

Mem-

Membraq́ deficiunt, fugienti languida vita
Tùm demum Puerili æuo florente, Iuuenta
Occipit, & Molli veſtit Lanugine Malas.

Qui eſt in lectione lib.de Hiſt.Anim.Ariſt.verſatus, nouit ſatis Articulum ætatis decrepitæ ipſius Equinæ Speciei, quæ omnià Phyſicè ſunt intelligenda, nulla enim Propoſitio, à Phyſicis pronunciata, debet à Caractere Phyſico ſeparari. Cæterum iſthæc abunde ſatis docuimus in ſuperioribus, nunc referamus has Temporis Differentias in Barba conſideratas, & animaduerſas in Effectrices Qualitates Primas, & Actiuas, à quibus omnino dependent. Barba, quæ Citò aduenit, eſt Effectus Caliditatis Partium Genitalium, atq; præſertim Teſtium, quapropter eſt Inditium Calidi eorum Temperamenti: Si Tardauerit autem Barba: Inditium fuerit Frigiditatis eorundem: cætera voſmet colligitote, conijcitote. nunc ſuperfluum foret, quando Breuiarium tradimus, phyloſophari, & Cauſas iam relatas inculcare denuo, quas fortaſſis abundantiori ſtylo etiam tractauimus. Lanugo tardè Pileſcens, quæ ſcilicet diu manet ſub Differentijs, ſibi proprijs Mollitiei, Tenuitatis, Albedinis, longiſſimum poſt interuallum acquirens Barbalis Lanugo Craſſitiem, Duritiem, Colorem peculiarem Pilarem, & Longitudinem, indicat Calorē in Partibus Genitalibus haudquaquam Vegetum: contrà vero quæ Lanugo Barbæ ſtatim, vel Breui Curriculo Temporis conformatur in Pilares Differentias, indicat Calorem admodum vigere in ipſis Teſtibus. Doctrinam Lanuginis Differentiarum tradidimus in Sectione priori, Cap.Oct. quam ſi legeritis, audieritis, non erit vobis vlla obſcuritas in his, quæ modo à nobis compendio narrara ſunt intelligendis Declarauimus ibi Lanuginem ex lepidiſſimis antiquorum Poetarum Carminibus, ar proſequamur.

SVccedunt Differentiæ à QVALITATIS Prædicamento manantes, quæ iuxta ſuperiorem Doctrinam à nobis traditam, ſunt *Color: Figura: Denſitas Raritas.*

Pilus Barbalis vbi ſit Coloris Nigri Vegeti ſemper arguit Calidiſſimam Temperiem Teſticulorum, atq; præſertim ſi Color Niger Splendear, Copiam enim indicat Spirituum Genitalium, quibus perfunditur Sanguis, materia ex qua oritur Pilus Barbalis. Quotieſcunq; autem non ſplendeat, etiam Nigerrimus, noueris dominari Siccitatem. Albus Color Pilorum Barbalium, aut congener Color ſemper arguit Frigiditatem ipſorum Teſtium. Cæteros Colores intermedios eandem ſignificationem renere ſcito, quam in Superioribus ex Doctrina Veterum narrauimus. Argumentum bonæ Temperiei Teſtium per Analogiam

ad ea,

ad ea, quæ ſcripſit Galenus, quando Cerebri Temperiem docet bonam, foret Barba primo Subruffa, mox Flaua; Canicies, quæ citò aduenit Barbæ, monſtrat ipſas Partes Genitales, atque præſertim Teſtes eſſe Frigidos Contrà verò ij homines, qui vt Caneſcant ex Cæſarie vniuerſa, obtinent attamen Barbam Nigram, valent ſatis in Actionibus Facultatis Generatricis, niſi aliquid refragetur aduerſum.

FIGVRA Criſpa demonſtat ſempèr Caliditatem vehementem, in ſummoq; poſitam huiuſmodi Barba eſt peculiaris Aetiopibus, vera ſi ſcribit Plinius in Hiſtorijs, lib. 2. cap. 78. cuius hæc ſunt verba. *Contexenda ſunt his Cœleſtibus nexa Cauſis. Nanq; Aethiopes vicini Syderis vapore torreri, aduſtisq; ſimiles gigni, Barba, & Capillo Vibrato, non eſt dubium.*

Subindè oportet conſiderare *Denſitatem Raritatem*, Gradusq; intermedios ipſos, (notos equidem Senſui acerrimo, atq; Vſu longo edocto in dignoſcendis Accidentalibus Differentijs,) at ineffabiles. Nihil enim Proprium ſcribi poteſt lib. de Locis affectis. Barba Denſa eſt ſemper Inditium Calidorum Teſtium, contrà vero quæ Rara exiſtit, ſignificat eorundem Frigiditatem. Quod interiacet Medium arguet pattitèr neutram iſtarum Qualitatum præpollere alteri, itaq; Mediocritas Mediocritatem arguerit, veluti etiam Gradus recedentes in alterutrum Oppoſitorum vnam ex dictis Qualitatibus dominari ſignificauerint. Qui Denſam obtinet Barbam à Græcis nuncupatur Δασυπώγων contrà vero μοτογίνειος, qui Raram eandem habet. Quapropter ſi me audierint homines Phyſici, vtentur voce vna ſimpliciſſimè loquentes. Dici nanq; poterunt homines ex Græca voce in Romanum cenſum translata *Daſipogones*, qui Denſam obtinent Barbam, contra vero qui Raram eandem habuerint *Motogeni*. Quod ſi Græcę huiuſmodi voces nòn ſatis arrideant, dicantur homines *Rariberbes*, aut *Denſiberbes*. Nonne huiuſmodi vocabula cadunt à Græco, & Latino Fonte? Licet nobis appellare homines abſq; Barba *Imberbes*, & non licuerit dixiſſe quando Raram, Denſamuè obtinuerint *Rariberbes*, *Denſiberbes*? Vtinam ſimpliciſſimè, puris, proprijs verbis, abſq; periphraſi vlla nobis liceret effari, quæ ſentimus, compendium nanq;, & ſumma perſpicuitas obtingeret mortalibus in Scientijs adipiſcendis. A pari non vererer ego dicere Mares *Tardiberbes*, aut *Citiberbes*, eos nempe quibus Citius, Serius Barba erumpit. Si qui delicatioris ſtomachi, & Aurium hæc non ferant, ij dicta ſibi non putanto, aliqui benigniores non aſpernabuntur fortaſſe tentamenta hæc noſtra, & Poſteritas nullis emancipata odijs, lubenter ſubſcripſerit, audietq; gratiſſima, & hæc nomina *Criſpiberbes*, *Rectiberbes*.

F Verum-

Veruntamen pergamus. Relinquuntur adhuc Differentiæ Accidentales ductæ à QVANTITATIS Prædicamento,eiusq; Specie Continua, ſunt autem iſtæ. *Longitudo, Breuitas:Craſſities,Tenuitas*, atq; horum ipſæ Mediocritates,& Gradus, dicamus primo de Longitudine Breuitate.

Pilus Barbalis èxortus acquirit dimenſionem Longitudinis,aut oppido Liberalem,aut Breuiſſimam. Hæc differentia indicat Frigiditatem, quemadmodum illa Calorem Teſtium. Argumento eſt Aetas ipſa Senilis in qua Pili Barbales ſi attondeantur, ij tardiſſimè Recreſcunt. Confirmant hanc veritatem & Gibboſi Lumbares, qui veluti docuimus ex Doctrina Hippocratis Barbam Tardiſſimè emittunt, eamq; imperfectam, cum ex Tuberculis Lumborum Spinam occupantibus Organa Fac. Generatricis Maſculæ vitientur, Frigiditate acceſita, horum Doctrina legitur cap.Quinto Sectionis huius Tertiæ. Barba horum Gibboſorum Lumbarium attonſa Tardiſſimè recreſcit. Poſtremo aſſeueratur hoc Placitum ex Semicaſtratis,tales dicuntur à me quibus alter fuit exemptus Teſtis, veluti patet. Cap. Quarto vbi Hiſtoriam, & Phyſiologiam Eunuchorum docuimus: horum Semieunuchorum Barba Attonſa Tardiſſimè, & ipſa Reparatur. Barba itaq; longa, aut Citò Recreſcens indicat ipſorum Teſtium Caliditatem, quæ autem Breuis eſt, ac Tardè attonſa reparatur,monſtrat eorundem Frigiditatem.Gradus intermedij ex pari proportione indicauerint Gradus Temperamentorum,qui coniecturà poſſidentur, vel acquiruntur. Ex huiuſmodi Accidentalibus Differentijs homines dicuntur à me *Longiberbes*, aut *Breuiberbes*, Recrementi Barbæ attonſæ celeritatem, Tarditatem vna voce interim quomodo appoſitè nuncupare valeam, nòn ſuccurrit, intererit aliorum hoc præſtare conari.

Altera eſt Differentia QVANTITATIS Continuæ Pilis Barbalibus inexiſtens, quæ ambitum eorundem reſpicit, nimirum *Craſsities,Tenuitas*, hanc dignoſcit Oculus, Tactus, vbi ſint acerrimi. Barba obtinens Pilos Craſſos, & qui Setis comparari poſſint, indicat Calorem partium Genitalium, atq; præſertim Teſtium. Contrà vero Pilus Barbalis Tenuis eſt index Frigiditatis, vel Frigidæ Temperiei eorundem. Harum vero Differentiarum Mediocritas ex ſe arguit Mediocritatem Qualitatum Primarum Actiuarum Argumento ſunt Sexus, Ætas: nàm Pili Muliebres ſemper Tenues exiſtunt: Seniles vero ob Frigiditatis exuperantiam ſunt Graciles, Tenues; quod accidens, & in Semicaſtratis animaduertitur. Hos homines dixiſſe licuerit vel *Craſſiberbes*, *vel Tenuiberbes*. Memineritis ex ijs quæ in Superioribus Sectionibus Operis à me dicta ſunt Pilos Barbales eſſe Craſſiores Pilis Caluæ, aut

Cephalicis,

Cephalicis, quod Senſus docet. Barbitonſores quoq; vſu periti ſubſcri-pſerint. Quapropter vacillat, niſi ruit Phyſiologia Ariſtotelis quæ legitur lib. quinto de Gener. Anim. Cap. 3. & retulit is omnino Contraria Senſibus, credens Pilos Capitis eſſe Craſſiſſimos. Nam cęteris paribus Pili Barbales exiſtunt Craſſiores alijs quibuscunque in Corpore noſtro poſitis, attamen Cutis Barbæ Seminarium eſt Mollior, atq; Rarior Cute ipſius Caluæ, ſed hæc ad *Phyſiologiam Pilorum* pertinent; non negamus Pilos in Cute exorientes ab eadem nonnihil aſſumere, at negamus hoc eſſe præcipuum in Pilorum Natura, vt enim rem aperte magis declaramus exemplo. Pilus Barbalis recipit, quidem nonnihil à Cute in qua exoritur, veruntamen quod eſt præcipuum in ipſius Barbæ Natura, illud acceptum referendum eſt Sanguini, Materiei eiuſdem Barbæ, at non ſimpliciter vt Sanguis eſt, veruntamen quatenùs perfunditur Spiritibus Morphœticis Genitalibus, vel ipſius Facultatis Generatricis, reſidentis in Teſtibus, qui ſunt Officinæ Seminis, quæ docuimus capite proprio, hucuſq; ergo ſatis. Veruntamen cum Pilus Barbalis acquirat *Craſſitiem* Temporis benefitio, cõſiderare oportet Motum quoq; eiusq; Differentias. Nã vbi Pilus Barbalis celerrimè acquirat *Craſſitiem*, illi propriam Indiuiduo, monſtrat Calidam Tẽperiem Partium Genitalium, veluti de Lanugine fere idem in ſuperioribus docui. Contrà vero ſi Tardè Adipiſcatur Craſſitiem debitam, arguit Frigus dictorũ Locorũ. Hæ ſunt differentię in Acceſſu, reſtant cõpares ipſius Receſſus, Deſinunt enim ſingulæ corporis Partes, & Gracileſcunt ſecundum Naturam ex ipſa Senectute adueniente refrigeratæ. Quapropter Pili Barbales, qui Citò Graciteſcenr, indicabunt Frigidam Temperiem Partium Genitalium: Contrà vero ſi longius aberit Gracilitas, Tardiſſimeq; attenuabũtur, arguent Calidam Temperiem, atq: vigorem vegetum earundem Partium Genitalium. Hæc non eſt Doctrina noua, ſed per Analogiam deſumpta ex veteribus, nonnè Cæſaries Citò Caneſcens arguit Frigiditatem Cerebri? omnino & Barba Citò Caneſcens index eſt imbecillitatis Partium Genitalium. Si Analògiam intelligis promptum tibi fuerit, quas conſideras, Motus Differentias in Colore, illas & in *Craſſitie Tenuitate* pariter conſiderare.

LOCVS eſt reliquus, & is quaſi Fons, vndè aliæ Accidentales Differentię ipſius Barbæ fluunt. In hoc duo ſunt quæ perpenduntur *Quantitas Continua: & Diſcreta Numerus*. Age dicamus primo de Quantitate Continua. Si Loca Barbæ ſecundum Superficiem, ſcilicet Latitudinem, (veluti docuimus in Sectione prima) vniuerſam veſtiantur Pilis, hoc erit Argumentum Temperiei Calidę Teſtium: Si vero

F 2 Pili

Pili Barbales eorundem Locorum vniuerſa Spatia non impleuerint, indicium eſt Frigidi Temperamenti Partium Genitalium. Sed rem apertius declaremus exemplo Menti. Quotieſcunq; Pili Barbales veſtiant omninò ipſius Menti Regionem, & pleniſſimè vſq; ad lineam Labialem infernam, præterea & Submenti quicquid eſt ſpatij fere ad Claues, hoc eſt indicium Calidę Temperiei ipſorum Teſtium, At nouiſſe oportet noſtrã Phyſiologiam Locorum Barbalium, quam docuimus in Prima operis Sectione cap. proprio. Sit paritèr Exemplum in Maxilla Cutanea inferiori, quæ ſi veſtiatur ampliſſimè Pilis, atq; retrorſum ad Caluam vſq;, & Colli Poſticam, ſeu Lateralem partem: Antrorſum verò quoq; ad Faciei quaſi Centrum, occupata ſcilicet Malarum portione, atq; Buccis, hoc etiam fuerit inditium Calidi Temperamenti Partium Genitalium: Veruntamẽ vbi Anguſtiſſimè, ſeù parciſsimè, quãtum pertinet ad Latitudinem Pilis veſtiantur iam dictæ Partes, tunc erit Inditium Teſtium Frigidorum, & per Argumentum à Contrario ductum.

Succedit poſtremo QVANTITAS DISCRETA Locorum deſtinatorum ipſi Barbæ, quæ ſunt Labium Cutaneum Supernum, Infernum Mentum, Submentum, Maxilla Cutanea inferior. Hæc autem Loca omnia vbi veſtiantur Pilis, Argumentum eſt Caliditatis Teſtium. Niſi verò Pilos obtineant omnia, ſed aliqua tantum, indicatur propterea Frigiditas Partium Genitalium, atq; præſertim ſi Loca ignobiliora duntaxat pilent. Dignitate maiori pollent veluti docuimus Sect. prima, & Labium Supernum, & Mentum cæteris Locis, Maxilla nimirum, & Submento. Finximus, & hanc propter nouam Phyſiologiam noua nomina. Qui ſecundum omnia loca Barbeſcunt, ij dicuntur à me *Totiberbes*, qui vero ex aliquo, aut aliquibus duntaxat Locis vocantur *Partiberbes*, adhuc vero iſtos nominibus propioribus appellamus, nam qui Solos obtinent Myſtaces, dicuntur *Myſtaciberbes*, aut *Myſtiberbes*, à pari iuxta comparem rationem nuncupantur *Mentiberbes*, qui Mentum duntaxat, *Submentiberbes*, qui vnum tantummodo, & Submentum veſtitum Pilis obtinuere. A pari nuncupantur *Geniberbes*, ſi Maxilla inferior duntaxat ipſa Barbeſcat, quarum omnium Barbæ Differentiarum Accidẽtalium hoc ſit Breuiarium ad Partium Genitalium, atq; præſertim ipſorum Teſtium dignoſcendam Temperiem, quod Viri Doctiores vbi iudicent hanc meam Philoſophiam Veritati congruere, poterunt curare coniungendam Doctrinæ Galenicæ, quam recenſet in Arte Medica in gratiam dignotionis Temperamenti Teſtium. Rubrica ſit hæc.

TESTIVM CALIDISSIMORVM Notæ.

SI Barba Exoriatur Celerrimè, Breui Lanuginis Naturam Exuens, Nigra, Craſſa, Denſa, veſtiens Locorum omnium Latitudinem vniuerſam, atq; vlterius ad Partes Vicinas porrigatur: Subinde Longiſſima exiſtat, vel Citò Recreſcat. Præterea Caneſcat, Gracileſcat etiam Tardiſsimè, atq; in Locis duntaxat Ignobilibus, omnino Partes Genitales Marium, atq; ipſi præſertim Teſtes fuerint Calidiſsimi.

TESTIVM FRIGIDISSIMORVM Notæ.

BARBA ſi Tardiſſimè Erumpat, diuq; ſub Lanuginis Natura conſiſtat, præterea Tenuis, Alba, vel Subflaua, Rara, & Latitudinem Anguſtam occupet Locorum Barbalium. Adhæc non inexiſtat Locis Omnibus, ſed Aliquibus, & Ignobilioribus, Breuis, & Recreſcens Tardiſſimè, atq; Citò Caneſcat, Gracileſcat: in Locis etiam, aut Omnibus, aut Nobiliſsimis, tunc ipſi Teſtes, & Partes Genitales fuerint Frigidiſſimæ.

TESTIVM CALIDORVM, & Siccorum Notæ.

HOMINES habent Pilum Barbalem Celeris Aduentus, & Motus, Robuſtum, & moderatè Denſum, præterea Colore Nigrum, ſi Calor Exceſſerit: Vbi autem Ambæ Qualitates exuperent præſertim Calor, tunc generatur Pilus Criſpus, & Citò Gracileſcit Barba.

TESTIVM CALIDORVM, & Humidorum Notæ.

TESTES autem ſi Excedant Humiditate, Calor verò ſit infrà Mediocritatem, his hominibus Barba Tardius, quàm in Superiori Temperie Aduenit, neq; liberaliter Creſcit, Colorem Flauum habet, Pilus eſt Mollis, & à Denſitate recedit Barba in Locis Omnibus; pręſertim verò in Locis Nobilioribus.

TESTIVM FRIGIDORVM, & Siccorum Notæ.

PILI Barbales Tardè Conſummantur, vel Craſſitiem debitam acquirunt, prætereà Tenues, Citò Gracileſcunt, progreſſu verò temporis: Vbi Frigiditas dominata fuerit, Breui Caneſcunt.

TESTIVM FRIGIDORVM & Humidorum Notæ.

FRIGIDITAS vbi Exuperet Barba Tardiſſime Adueniet, Pilus Tenuis, ac Subflauus exiſtit, progrediẽte Ætate Citò Caneſcit, ac Gracileſcit: Barba prætereà neq; Denſa, prçſertim in Locis Nobilioribus, Raroq; Omnia veſtit Loca, ſibi deſtinata.

Hæc ſunt, quæ raptim Exarauimus, etiam ferè impræmeditati circa Finem Barbæ Medicum declarandum, impediti quà alijs negotijs ingratisſimis, quà & admoniti grauiter imbecilla valetudine Corpuſculi noſtri, penè obruti difficilimis laboribus. Oratos, & exoratos omnes volo, ſi quę deſunt, adijcere non dedignentur, modo vera ſit Doctrina noſtra, quæ tunc poterit iudicari, quando publicabitur opus vniuerſum, cuius eſt Index Titulus. *Philoſophia, & Medicina Barbæ Humanæ.* Hoc eſt, De Fine Phyſolophico, & Medico. Sed antequam orationi noſtrę Clauſulam imponamus, lubet admonere Nouitia Ingenia, non dignoſci Temperamenta Partium Genitalium, atq; præſertim Teſtium ex Vna tantum Barba, ſed & ex Alijs nonnullis, quæ breuiter tot, ac talia exiſtunt.

I. Semen, eiuſq; Differentiæ:

II. Pubes, eiusq; Differentiæ:

III. Conformatio Lumborum, Teſtium, atq; Veretri.

IV. Pili Lumborum, eorumq; Differentiæ.

V. Actio, præterea & Antecedentia, & Conſequentia Actionem,

Horum aliqua non fuere conſiderata à Galeno in ſua Arte Medica, veluti ſunt Pili, Barbæ, Lumborum, inſuper Conformatio, & Actio, vt conſiderauerit obiter Antecedentia, Conſequentia ipſam Actionem Semen quidem perpendit, at Differentias non omnes attigit, leguntur autem apud Ariſtotelem, ſed cum decretum nobis exiſtat per otium ſcribere

bere ad Artem Medicam Galeni Scholias, nec vacet intereà, iſthæc in eum locum, ac tempus conſulto reijcimus, interim ſat fuerit admonuiſſe.

Dicemus tantum Pilos Lumborum, Nigros, Craſſos, Plures, Longos, eſſe Indices Calidiſſimæ Partium Genitalium, Temperiei.

Quarum ignoratione Medicus nullus poteſt exercere doctè, rectè ipſam Medicinam ex Canonibus Rationalibus, quapropter oportet illos turpiſſimè aberrare, & non abſq; maximo damno ægrorum, qui ſeſe illorum Fidei committunt. Ignorant Medici Temperiem Corporis, quæ ex Temperamento Partium Principum conſurgit, vnde Morbos, eorumq; receſſus à Cōſtitutione Naturali cōijcere nequeunt, hinc neq; Prædicere Ipſorum Exitus, neq; Rationalem Curationem inſtituere poſſunt. Sed Empyricè agunt, & ſatagunt. Qui curantur autem non Arti, ſed Naturæ Morborum Medicatrici gratias referre debent. Hæc omnia voluimus dixiſſe in gratiam illorum, qui ſecreto, & in angulis pinxerunt me rudiſſimum cæterorū mortalium, & hominem Analphabitum. Sic, ex ijs, quæ hactenus fuere ſcripta, Illos & abundè ſatis Indicaui, viam nanq; aperui, quomodo eorum Virtus doctiſſimis viris poſſit innoteſcere, facillimum quippe fuerit illis euertere hactenus dicta. Hoc interim documentum ſit Nouitijs ingenijs. Quemadmodum non licet ab vnius Partis Temperie (ſumito interea tibi Cerebrum) arguere ad Totius Temperamentum; A Pari nōn licet ab vno Inditio Partis, quæ Plura obtineat, colligere Temperiem ipſius Partis. Legas, audias Gal. lib. 2. de Temperam.

Ad hunc modum de Temperamentis ineunda nobis conſideratio eſt, quamq; ſcilicet particulam ſeorſum perpendentibus, nec auſis ex vna pronuntiare de omnibus. Quod vtiq; nonnulli fecerunt, qui Reſimos Humidos, Aduncos Siccos eſſe dixerunt. Et quibus Parui ſunt oculi Siccos: quibus Magni Humidos, &c. Scribit vero paulo inferius. *Sed videre licet totius Corporis habitum, & Mollem, & Pinguem, & Album, & Carnoſum, cum tamen Oculi ſunt Parui, & Naſus Acutus. Rurſus Siccum, Macilentum, Nigrum, & Hirſutum, vbi Magni ſunt Oculi, & Naſus Reſimus. Tractat igitur ſiquidem de Solo agitur Naſo, vt ex eo Reſimo Humiditatem, ex eo Adunco Siccitatem conijcies, nec de totius animantis temperie ex his particulis pronunties.*

Animaduertas ò Nouitium Ingenium, Temperiem Totius, ac Partium

tium dignoſci ex Conformatione, eiusq; Differentijs, quam doctinam Galenus ab Hippocrate, & Ariſtotele deſumpſit,ſed de his hactenus. Quantum pertinet ad Nominum formationem ridebunt ij, qui grauiſſimos Autores Romani Eloquij non legere, aut lectos non intellexere. Horatius in Arte Poetica.

In verbis etiam tenuis, cautusq; ſerendis.
Dixeris egregiè, notum ſi callida verbum
Reddiderit iunctura Nouum : Si forte neceſſe eſt
Indicijs monſtrare recentibus abdita Rerum :
Fingere Cinctutis non exaudita Cethegis
Continget, dabiturq; Licentia ſumpta Pudenter.
Et Noua, fictaq; nuper habebunt verba Fidem; ſi
Græco fonte cadant parcè detorta. quid autèm
Cæcilio, Plautoq; dabit Romanus ademptum
Virgilio, Varioq; ? ego cur acquirere pauca
Si poſſum inuideor ? cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit : & Noua rerum
Nomina protulerit ? licuit, ſemperq; licebit,
Signatum præſente nota deducere nomen.

Cicero etiam ſcripſit in Oratore. *In omnibus hoc fit Artibus, vt cum id appellandum ſit, quod propter rerum ignorationem ipſarum nullum habuerit ante Nomen, neceſſitas cogit aut Nouum facere verbum, aùt à ſimili mutuari.* Hæc Cicero; ſed quia Doctis iſtis Viris Vnguenta, & Roſæ putere videntur (ommiſſo interim Quintiliano) refero Galeni Lib. de Morborum Temporibus.cap.4. ait. Teſtimonium, quod tale eſt.

Porrò Nomina ipſarum ſimul ponere, tum Compendij, tum Claritatis gratia præſtat: quemadmodum lex quædam eſt communis omnibus Græcis, vt quarum rerum Nomina apud vetuſtiores vſurpata inueniamus, his vtamur: quarum verò non habemus nomina, transferamus,vel ipſi ſecundum rerum quandam ſimilitudinem ad ea, quæ denominata ſunt, fingamus, vel de alijs dictis abutamur, &c. Obtrectatoribus autem, qui dixerunt me hominem rudiſſimum omnium mortalium, clam tamen iſtud inſuſurrantes, dono inſuper eſt iſta. Lib.oct. de Placitis Hippocrat.& Plat.cap.4.

Plato ſecundum quandam Corporum aſſeruit eſſe conſtitutionem : primam verò neque ipſum nominaſſe compertum eſt : ſed quia ſecundam dixit, aliam quandam ante eam ponere proculdubio apparet: quam videlicet Ariſtoteles, vt pote qui latius de Animalium Partibus, & Genera-

tione tractarit, Similarium nomine inſigniuit: quanto enim quis exactius, ſubtiliusq́; quancunq; rerum Naturam conatur explicare, tanto plura Nomina inueniat neceſſe eſt.

Cuius rei veritatem, ac neceſſitatem habemus ex eodem Galeno, qui in opere de Fac. Nat. ſcribit in hanc ſententiam. Lib. primo de Nat.Fac.Cap.Sexto.

Porrò Senſibilia appellantur Elementa, quæcunq; ſimilares Corporis ſunt Partes. Has autem nòn Methodo vlla, ſed ex Diſſectionibus contemplans, Oculorum inſpectione noſcas oportet. Ergo os, Chartilaginem, Neruum, Membranam, Ligamentum, Venam, omnia deniq; id genus in prima Generatione Animalis, Natura creat, vſa, vt generatim dicam Generatrice, Alteratriceq́; Potentia: particulatim verò Excalfactoria, Refrigeratoria, Humectatoria, & Siccatoria: tum quæ ex harum mixtura fiunt, veluti Oſſifica, Chartilaginifica, Neruifica Membranifica Claritatis enim gratia his quoq; Nominibus vtendum.

Eccè quomodo Galenus coactus fuit Philoſophiæ promouens Pomæria vti his nominibus à ſe fictis, Oſſifica & conſimilibus reliquis. A pari ego vtor vocibus à me fictis, *Barbifica*, *Pilifica*, Facultate, nam Pilos exiſtimo eſſe Partes *Plantanimales* aut *Animaliplantas*, atq; Facultatibus Animæ noſtræ deſeruientes, illosq; reor ex Sanguine generari,non ab Excrementitia, commentitia illa Fuligine Vaporoſa, quemadmodum credidit ipſa Antiquitas, Doctrinæ meæ veritatem demonſtraui abunde ſatis in Opere proprio,cuius eſt index Titulus. Phyſiologia Pilorum, in qua recenſui Cauſam erroris Antiquorum. Si dixi, & finxi nomen *Craſſiberbis*, *Longiberbis*, caretne exemplo huiuſmodi nouatio? quando legimus dictos fuiſſe nonnullos & *Craſſipedes*, & *Longimanos*. At hucuſq; ſatis, cogimur enim hæc exarare, non autem ſcribimus liberi, conijcitote rei veritatem ſuperſedere nos interea ijs, quæ obijci poſſunt aduerſus noſtram Opinionem,recitandis, & diluendis, quod eſt Alterum Aſſeuerandi Genus & Ariſtotelis Doctrina.

ILLVSTRI

ILLVSTRI VIRO
ANT. CASTELVETRO
PATRITIO MVTINENSI PHILOSOPHO ET MEDICO PRAESTANTISSIMO,

Marcus Antonius Vlmus Patauinus. S. P. D.

OPERÆ prætium me facturum eſſe dicerem auſim, ſi Fragmentis iſtis, quorum edendorum,pro tua humanitate, curam ſuſcepiſti, adijceretur etiam Breuiarium Operis eius, cuius exiſtunt particulæ adumbratæ, non expreſſæ penitus, & conformatæ: Scriptura enim illorum eſt Muſtea (vtar interim Pliniano vocabulo) cum raptim, & pręcipitanter fuerint à me exarata, quæcunq; legiſti. Duo autem & hortantur, & perſuadent non eſſe negligendam huiuſmodi Appendicem. Hoc enim rei acrius mecum metipſe reputans conſidero fore, vt aliquatenus proinde reddatur illuſtrior ipſorum Fragmentorum Lectio. Præterea Calumniæ notam effugio: nam ſuſpitioſiſſima quædam ingenia mortalium (veluti eſt hominibus inſita prauitas ex Pręceptoris Iunioris Teſtimonio in Politicis) ipſam rem fortaſſis malignè interpretarentur, dicere me hominem Vaniloquum, Iactatorem, dein (veluti Rumores, & aguntur, & augentur) palam etiam prædicare,me non ſcripſiſſe Philoſophiam Barbæ Humanæ, at finxiſſe, hanc eſſe meram technam, purum putum ſomnium. Quapropter mea plurimum intereſſe & ſentio, & cenſco, vt hiſce Fragmentis coniungatur, quicquid hactenus mihi exaratum, Typographis excuſſum,veruntamen adhuc in vulgus non exijt. Opus autem non publicaui,quia non conſummaui, deeſt enim Segmentum Sectionis Tertiæ alterum, quod pertinet vniuerſum ad Obiectiones diluendas, quæ aduerſus Finem Philoſophicum Barbæ Humanæ à me pronuntiatum, confingi poſ-

ſunt, illæ vero numerum Senatium explent, quantum interea cognoſco, Superſedi autem à conſcribenda operis huius portione, quod caream adhuc Simulachro maxime neceſſario, cum pertineat ad nobiliſſimam vnam Obiectionum. Probè meminiſſe debes, veluti alias tibi communicaui, me ſentire, hunc eſſe Finem Barbæ Humanæ, vt in Facie ſtaret Inditium Facultatis Generatricis Maſculę, atq; huius vel Erumpentis, & Progredientis; vel Conſummatæ: vel niſi Conſumptæ, ſaltem Conſumptioni proximè. Inter cæteras modo obiectiones, quæ ſuo loco dicentur, hæc eſt vna præcipua. Mulieres perplures exiſtunt Barbatæ. Quod & Senſu comprobatur, & plurium vetuſtiſſimorum Scriptorum Dignitate aſſeueratur, cum id poſteris nobis reliquerit conteſtatum. Leguntur huiuſmodi Teſtimonia apud Hiſtoricos, Philoſophos, Medicos, & alios, Famoſiſſima ſunt Hippocratis, ... Plinij, Ariſtotelis cuius hæc ſunt verba ex Interprete Gaza Lib.3.de Anim.cap.xj.

Pili in Mento Mulieris non prodeunt, niſi interdum pauci, cum Menſtrui Curſus ſubſtiterunt: & vt in Terra Caria Mulieribus Sacerdotibus euenire aiunt, quod Diuinationis Indicium interpretantur. Scio te vti Græca oratione, qua ego interim careo, veluti & cæteris ad ſcribendum ſubſidijs nunc peregrinans, & Aulicus. Mulieres aliquas Barbire interdum, eſt Propoſitio veriſſima, & hac noſtra tempeſtate viget exemplum nobiliſſimum: Hæc eſt Helena Antonia Virgo, quæ alitur nunc apud Sereniſs.Hiſpaniarum Reginam Filiam Sereniſs. Archiduciſſæ Mariæ Auſtriacę Græcij. Gisbertus Vuoſſius Medicus Doctiſſimus, & Vir Clariſſimus, quem plurimum amo, Chyrographo ſe mihi obſtrinxit eſſe tranſmiſſurum Effigiem ipſius Helenę Antoniæ, cum intellexiſſet hoc à me ſuſceptum ſcribendi Argumentum, interim hæc meis interrogationibus reſcribens.

Relatione d'vna Dongella Barbata ſcrittami dall'Eccellente Sig. Gisberto Voſsio.

ECCEL. Signor Olmo con pochiſſime parole riſpondo: la noſtra Elena Barbata è addeſſo di

Veri

venti anni, di Faccia tota Virile, Barba proliſſa ferè alla cinta, di Color ferè di caſtagna ſubnigricante, ſpeſſa, & piena, gli è cominciata à ſpontare à puoco, à puoco nel Nono anno della ſua Età; & marauigliandoſi li ſuoi parenti, gli faceuano alcune volte radere la Barba; da poi vedendo che ſubito ricreſceua di nuouo, la laſciaua coſi, & perche erano poueri, la donarono al Sereniſsimo, & Illuſtriſsimo Arciueſcouo di Leodio appreſſo la Fiandra, chiamato Erneſto, Duca di Bauiera, & anco Arciueſcouo di Colonia: quale la preſentò alla noſtra Sereniſſima Arciducheſſa Maria Sorella di detto Arciueſcouo, & Madre della Sereniſſima Regina di Spagna Margarita, appreſſo quale Sereniſſima Regina detta Elena è già parecchi anni.

La Barba ſua è ſpeſſa, & piena, & folta così anco gli Moſtacci ſopra la bocca, & della banda gli peli delle Guancie, & diſotto il Mento. Il Petto è puoco creſciuto. Gli Menſtrui ſuoi fin adeſſo non hà hauuto. Viue però ſaniſſima, ſenza alcun trauaglio del mondo. E' di boniſſima natura, & molto amoreuole, & quieta; d'ingegno aſſai capace, nõ però molto ſottile. E' di ſtatura mediocre, di forma quadrata, e bene proportionata. La natiuità ſua, ò hora d'iſteſſa, non sà lei iſteſſa ne ſi può ricordare. Se V. Signoria Eccellentiſſima deſiderarà ſaper più, mi potrà auuiſare à Milano, doue, vò di longo con la Sereniſsima noſtra Regina, & ſua Sereniſsima Madre.

Hora Signor Caſteluetro (poſſo ben ancor io far vna lettera di meſchia, ſcriuendo à Modona doue ſi lauorano infinite, belle, buone Meſchie, ò Macchie di Panni) l'aſpettar io queſto Ritratto della Signora Elena Antonia, e vna delle Cauſe, che non mi ha laſciato metter mano à far la riſpoſta alle Obiettioni, che ſi poſſono addurre contra l'opinion mia. Conciosia che io giudichi buono, anzi neceſſario metterui vn tal Ritratto ſotto al ſuo Capitolo particolare: che ſeruirà grandemente à chi saprà valerſene. Io mi trouo bene in mano mia vna effigie della ſoddetta Signora Elena Antonia, che è ſtampata in carta dalle Forme di Rame, quale comprai ſotto Loggia in Breſcia la nell'Autunno proſſimo paſſato del 1597. doue mi ritrouaua per certo negotio, & era in mia compagnia appunto il Signor Franceſco Vigaſi Alfiere della Quadra delle militie di Montechiaro Terra Antichiſſima, Nobiliſſima del diſtretto di Breſcia, come appare nelle Croniche di eſſa, ſcritte dall'Honorato, & Dotto Signor Altobello Scolari di buona memoria. Ma ripigliamo il già incominciato raggionamento ſotto il Ritratto della Signora Elena Antonia ch'io tengo ci ſono queſte parole.

Helena Antonia nata in Archiepiſcopatu Leodienſi Aetatis ſuæ 18. A Sereniſſima Archiduciſſa Auſt. Maria Vidua Gracij educata.

Ma ſe l'Eccel. D. Vuoſſio tardaſſe à mandar il Ritratto, che potrebbe auuenire, s'egli foſſe paſſato con la Corte della Sereniſſima Regina in Iſpagna, farò cauare vn tranſunto da queſta imagine, e ſpedirò l'opera. Io mando à V.S. la copia di quello, che ſi deue aggiongere à queſti Fragmenti, e ſono li Proemij, e Rubriche dell'opera ſcritta, e Stampata, lequali V.S. quando farà vedere all'Illuſtre, e molto Vener. Padre Fra Giouanni da Monfalcone Inquiſitore di Modona, ſi compiaccia in mio nome dir à coteſto Signor, che lo ſaluto riuerentemente, & vado molto obligato alla infinita ſua corteſia, douendone io tenir ſempre memoria, per ſodisfare in parte, quando che ſia, à quello, che ſon tenuto. Signor Caſteluetro le raccomando la Stampa, & come diſſi nel principio, ce ne ſiano tanti eſſemplari, che ſi poſſi darne à tutti li miei Patroni, & Amici, hauendo io determinato; che vno pure non ne vadi in Bottega di Libraro di queſti, liquali ſi ſtampano à mie ſpeſe, ma ſi donino tutti. Non fate alla mia lettera il viſo dell'Armi per quella parola Amici. So ancor io la chioſa *Amico del Buon pro faccia*: *Amico di Sternuto*: *ò di Piazza*. Son con voi caro il mio Signor Caſteluetro, che la voce *Amicus*, non habbi il Numero Plurale: alla Barba del Dottrinale, e ſeguaci di Priſciano, che dicono *Amici Amicorum*, Amico,

Rara,

Rara auis in Terris, Nigroq; ſimillima Cycno,
Diſſe ben colui. *Rara Fides*. meglio *Nuſquam tuta Fides*. Ma laſciamo le Burle, e queſte coſe, che pungono, ſolo queſto le dirò, che vltimamente ho conoſciuto per ſenſata eſperienza il vero di queſti detti communi, e particolarmente di queſto.
Nulla Peſtis efficacior ad Nocendum, quàm Familiaris inimicus. Io mi conſolo con quelle parole. *Mihi vindictam, & ego retribuam*, & con quell'altre. *Iuditia Dei multa Occulta ſunt, Iniuſta autem nulla*. Finalmente come diſſe quell'huomo da bene.
Forſitam & hæc olim meminiſſe iuuabit.
Subſcripturine ſint homines huic meæ opinioni haud ſatis ſcio? nanq; Aliud alijs, Paucis Eadem, Sua cuique probantur. Omnino quemadmodum Satyricus doctè cœcinit.
Mille hominum Species, & rerum diſcolor vſus
Velle ſuum vnicuiq; eſt, nec voto viuitur vno.
Præterea Barbatuli Phæaces nonnulli mordicùs adeò tueri conantur Priſcorum Opiniones, vt renuntient potius Veritati, quàm Vetuſtati iuxta illud Horatij in Epiſt. ad Auguſtum.
Vel quia nil Rectum, niſi quod placuit ſibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere Minoribus: & quæ
Imberbes didicere Senes perdenda ſateri.
Ignorant iſti nobiliſſimum Platonis dictum in Epinomide. *Nemo docebit, niſi Deus adiuuerit*. Huius farinæ homines viuere teſtatum reliquit Galenus in lib. de Bono, & Malo Succo cap. primo.

Ergo cæteri omnes mortales, ratione in conſilium adhibita, illud euidens eſſe cenſebant: vt extrinſecus exulcerationum formæ variæ, varia tumorum genera exiſtebant, inflammationis, œdematis, eryſipelatis aut ſcirrhi ſpecie, ſic & in inteſtinis partibus, quæ principales ſunt, poſſe totidem affectiones fuiſſe. Solis illis occæcata erat ratio, qui ab Hippocratis doctrina de ſuccis deficientes, quiduis potius quam ſuccos cauſari audent. In quibus tamen fuere, qui clàm apud me faterentur, ſe conſpicere quidem ſatis, quam peruicaci-

ter

ter cum Hippocrate agerent, qui ſuccos negarent ad bonam valetudinem, nec ad morbũ bene, aut malè facere poſſe: pudere tamen, iam exacto Quinquageſimo Ætatis anno, ad Hippocratem tráſfugere: ita enim futurum, vt viderentur non diſcipulis modò nocuiſſe, ſed & alijs: qui ſuperiori tempore ipſorum opera vſi eſſent. Quin & vulgò ſe in precio eſſe, propterea, quod uera profiteri crederentur: quæ ſi falſa faterentur, ipſos habitum iri cæteris indoctiores, neque quenquam, qui ipſis ante vſus eſſet, poſteà vſurum. Atque his quidem danda eſt optimo iure venia: neque reprehendendum propoſitum, ſed miſeranda ipſorum eſt infelicitas, qui prius quàm iudicare poſſent, quid docerentur, in malos magiſtros inciderunt. Sunt autem illi odio digniſſimi, qui per ambitionem decretorum ſectas primi inſtituerunt. Videntur enim ſponte, atque opera data, familiares fallere voluiſſe, non ipſi per imprudẽtiam, atque inſciti decepti.

In hac tamen Philoſophia Barbæ Humanæ non recuſem etiam (vt ille ait) ex æquo, & bono accedant nobis Honorarij Arbitri, qui malo Inuidiæ puri, & Profectus, & Conſilij mei rationem intelligant, ac iudicent, nec enim tantum mihi ipſi tribuo vt Fidem haberi velim præiudicatæ meæ ſententię. At epiſtola modum nimiopere iam excedit. Viue diu ſoſpes, & me ama, vt ſoles.

Di .N. queſto dì cinque Aprile 1599.

Di V.S. Illuſtr. & Eccel.

Seru. Affet.

Marc'Antonio Olmo.

MARCI

MARCI ANTONII VLMI PATAVINI MEDICI, ATQVE PHILOSOPHI

PHILOSOPHIA, ET MEDICINA BARBAE HVMANAE,

Hóc eſt

DE FINE PHILOSOPHICO, ET MEDICO.

LIBER SINGVLARIS.

Et in Tres Sectiones Diuiſus.

In Prima Sectione deſcribitur ipſa Barba ad mentem Antiquorum, & Authoris ipſius.

In Altera verò Maiorum omnium Opiniones hactenùs publicatæ recenſentur: mòx ad vnamquanq; ſigillatim Exercitatio Authoris ſubiungitur.

In Tertia poſtremò declarat Author Opinionem Propriam, & clariſſimè demonſtrat Phyſiologiam Barbæ inſeruire Senſibiliter ad Medicinam rectè faciendam, & adminiſtrandam, ſcilicet ad Morbos Cognoſcendos, Prædicendos, atque Curandos.

Breuiter in hoc Opere præter alia Naturæ Miſteria explicata, continetur etiam cùm Eunuchorum, tùm Fœminarum Eunucharum noſtræ Speciei, Doctrina Hiſtorica, & Phyſica: adhuc & ipſarum Tribadum. Declaratur etiam aliqua ex parte Symbolum Barbæ: quæ omnia ex Vetuſtiſsimorum Teſtimonio Scriptorum aſſeuerantur.

PROOEMIVM.

BARBÆ Humanæ quis finis exiſtat? Domino permittente, atque adiuuante, veluti ſperamus, ſcilicet dono & gratia illius, nunc pro modulo ingenij noſtri commentari tentamus, atque tentantes litteris mandare non erubeſcimus. Opus honeſtum eſt: quapropter neceſſarium; neque ſimpliciter dixerimus, nempe omnibus hominibus, at

Phyſicis duntaxat, qui peſſimam rerum Naturæ contemplationem intelligere, vel cognoſcere quadamtenus pro iuſtitia ſatagunt. Porrò ſatagentia tunc iuſta, ſi ad Creatorem Deum Opt.Max.referatur, qui moderator eſt omnium: nam & Finis. Hanc meram attingere datum eſt, vbi homo contemplans & Veritatem & humanæ ſocietatis Vtilitatem reſpiciat, qui ſunt quaſi firmi gradus ad Cælum. Verè namq; ſentit, ac ſalubriter docuit nos D.Auguſtinus, cuius omni nectare ſuauiora etiam nemo non intelligit eſſe iſta, ſi beneuolas, & ſanas aures exhibeat. *Cuiuſmodi enim libet excellant ingenio, niſi Deus adſit, humi repunt, tunc autem adeſt, ſi Societatis Humanæ in Deum tendentibus cura ſit.* Prophani itaque, ſordidi homines, vel hominum potiùs laruæ, hinc amouentor. Sordidi, inquam, Phyſici, nempe ij, quorum animos, vt breui explicem, amor quarumlibet rerum præter animum Deum & Naturæ Maieſtatem turpiſſimo detinet exemplo. Natura, quæ imago eſt Sapientiæ, vt ait Plotinus, ac Ordinaria Dei Poteſtas, Natura numen ſublunare, in cuius cenſu nihil ocioſum, nihil deſpicabile, ſed omnia Pondere, Numero, Menſura conſtituuntur, digniſſima, pulcerrima, ſaluberrima, Naturæ, inquam, Maieſtas honeſtatem operis arguit, aſſerit, circa quod conatus verſantur noſtri, vtinam veri, quemadmodum pro veritatis aſſeueratione ſuſcepti. Si qua verò ſunt ingenia, vt mitiùs loquamur, adeò mollia & imbecilla, fracta, quæ audeant condemnare, nobis hanc inueſtigationem propoſitam, quaſi ineptam, ſuperfluam, vel curioſam: nouerint illa, (monemus beneuoli) ſe adhuc in Philoſophia, & in Religione parum profeciſſe. Damnant ij principio viros eximios, & doctrinarum laude celeberrimos, qui eiuſmodi contemplationem viderunt, neque ſupini neglexerunt, ſed attigère, prout eis licuit, non enim omnes omnia poſſumus, atque vt ille ait:

Diuiſa arboribus patria: ſola India Nigrum
Fert ebenum: ſolis eſt Thurea virga Sabæis.

Sed ineptum opus quis dicere non erubeſcat, niſi ineptus & ineptè? Blaſphemia eſt propemodum inexpiabilis in ipſam Naturam, & Deum Naturæ autorem, cuius opus eſt Barba. Sed nec ineptum, circa quod verſamur, quia ſub diſciplinam cadere nequeat: nam ſcire aliquatenus, id niſi ſimpliciter nobis datum eſt. Homuncio, treſſis, agaſo, inquiat hanc inueſtigationem eſſe ſuperfluam? Ne hic ignorat:

Quid ſumus, aut quidnam victuri gignimur:

Si ſuperflua eſt commentatio noſtra, ſuperfluum eſt quoque Naturæ opus. Nam quæcunque ſunt, ea contemplanda nobis propoſuit Deus Naturæ autor. Ac intuens & conſiderans vniuerſam creaturam qui-

cunque

cunque iter agit ad Sapientiam, ſentit Sapientiam in via ſe ſibi oſtendere hilariter, & in omni prouidentia occurrere ſibi, & tantò alacriùs ardeſcit viam iſtam peragere, quantò & ipſa via per illam pulchrior eſt, ad quam exæſtuat peruenire. Nonnè quicquid aduertitur laudabile in rerum Natura, ſiue exigua, ſiue ampla laude dignum iudicetur, ad eccellentiſſimam & ineffabilem laudem referendum eſt Conditoris? Omninò veriſſimè ait, velut & in cæteris D. Auguſt. *Quantacunque bona, quamuis magna, quamuis minima, niſi ex Deo eſſe non poſſunt.* Atque opera in hoc mundo ſenſibili exiſtentia, ſunt qui opinentur eſſe ſuperflua? Hem prodigioſa Sapientia iſtorum hominum, ſed fortaſſe meliùs, nam & humaniùs. Heu miſerrimam inſaniam. Næ ij ſuperflui exiſtunt, nullius quippe cenſus, ſed & ſenſus, alioqui vitium ſeu malum ſit in cenſu. Sed vt ille ait:

Tentemus fauces, tenero latet vlcus in ore
Putre, quod haud deceat plebeia radere beta.

Nimirum huius farinæ homines autumant ſuperflua omnia, quæ ad Crœſi arcas, vel Craſſi appetitum non conferunt, iam enim eos peruaſit opinio, vt omne tempus perire exiſtiment, quod non lucro impendatur, nihil pulchrum, nihil honeſtum, niſi quæſtuoſum. Veritatem, Sapientiam, Bonitatem, Diuitijs metiuntur. Poſtremi ſunt illi, qui forſan Curioſum hoc dicant inquiſiuiſſe talia, ſed hi Curioſitatem non intelligunt. Hæc verò inanis eſt ſatagentia eorum, quæ ſunt vltra officiū: curant nempe non curanda, ſcilicet negligenda, nec aliter docent Auguſt. Plutarchus, qui licet ſcripſerit commentarium de Curioſitate, non ſimpliciter, verùm de illa Morali, attamen vidit eius, quæ ſimpliciter eſt, eſſentiam atque naturam, inquiens, *Curioſus ſua perdit, atque dimittit circa aliena occupatus.* Et in eadem materia dicebat Princeps Doctorum Auguſtinus. *Curioſus & Studioſus agitur vterque magna cupiditate noſcendi, Curioſus tamen ea requirit, quæ nihil ad ſe attinent: Studioſus autem contrà, quæ ad ſe attinent, requirit.* Amabo recitent mihi iſti, doceant, erudiant me iſti, qui faciunt, ne intelligendo vt nihil intelligant, Barbæ commentationem hanc ad Cauſam Finalem eſſe Curioſam: debebimus illis neque minima, ſed maxima: nam Dedocebunt, & Docebunt: nos ab ipſa Inſipientia deducentes, ac ad Sapientiam ducentes. Nonne Barba in cenſu eſt eorum, quæ corpori inexiſtūt, ac propterea Phyſicum ad Officium ſpectat? Nulla profectò eſt res (aut turpiter labimur) de qua diligentiùs, & diutius inueſtigare, tractare debeamus, quàm de Corpore, atque de ijs, præſertim, quæ illi ſecundum naturam inexiſtunt, Conducit enim huiuſmodi mentis agi-

tatio cùm ad alia plurima, tùm etiam ad cognitionem eorum, quorum Corpus, cæteraque eidem ſecundum naturam, veluti dictum eſt, inexiſtentia, ſunt Effectus vel opera: Prouidentiam ita Creatoris Omnipotentis, Omniſcij, cognoſcimus, Animæq; præterea noſtræ vires, ac Facultates. Sic paremus Deo præcipienti, cognoſce teipſum. Ac ſi licet nobis effari, quæ ſentimus, hoc Philoſophiæ Corporeæ ſtudium reliqua omnia, quæcunque ſint, (omittimus interim Diuina) plurimis & præcipuis argumentis euidentiſſimę antecellit, quapropter ſi quod aliud ſolerti animo, & admodum pio tractandum eſt. Nam cùm in cæteris erraſſe ſtudijs non vacet ipſa turpitudine: quis enim eſt error abſque turpitudinis nota? Hoc tamen hominis eſt: in tali verò ſtudio ſcelus eſt propemodum inexpiabile deerraſſe, quia impium: emergit verò impietas, quia Deum attingit. Deerrantes enim à Veritate blaſphemi ſunt in Prouidentiam Creatoris, & ſi Ars ipſa, per quam facta ſunt omnia, nedum Homo, Paruus Mundus, hoc eſt ſumma, & incommutabilis Sapientia Dei, verè ſummeque eſt, ſicuti eſt, reſpice quò tendat, quicquid ab ipſa diſcedit, à qua diſcedit & homo, illam execrabili dementia, vel vt mitius dicatur, miſerrimo errore tollens ac negans, audiatis quicunque philoſophamini ad inueſtigationem Cauſæ Finalis. Cauete, cauete, cauete, ne in impietatem incidatis. Periculoſiſſima eſt commentatio ad Cauſam Finalem. At hæc non intelligunt prophani, ac ex triuijs ingenia. Quibus nos noſtraſuè calumniantibus vigilias propter Curioſitatis vmbram duo adhuc reſtare quaſi videntur eorum in nos noſtraq; euomendę malignitati ſubfugia. Sunt autem hæc. *Pilus eſt abiectiſſimum, quid Corporis noſtri, ac ſi Deo placet, Excrementum.* Mox alterum exiſtit, *Digniora corpori inexiſtere, adhuc Occulta, vel Dubia, circa quæ conatus forent pariter digniores.* Quibus omnibus breuiter reſponſum volumus, ne de Lethargicis Phreneticos faciamus. Ac primò ijs, qui Pilum dicunt Excrementum; interim per ſuppoſitionem aimus nos omnino ab illis diffidere, exiſtimantes Pilum eſſe Partem Corporis Humani, Animæque noſtræ Facultatibus deſeruientem: cuius veritatem, & docere conamur ex parte, in commentario illo quantum ad Barbam attinet, ac ſimpliciter aſſeuerare conabimur, *in Phiſiologia Pilorum*, cuius hæc lucubratio iam apparitor, ſeu lictor exit. Præterea & nos arbitramur, ſeruire hac in Diſputatione ipſius Dei Creatoris Gloriæ, quam ſemper propoſitam habemus in operibus noſtris, vtinam tenere ſemper datum ſit, declarare conantes illius ineffabilis portionem Sapientiæ eluceſcentem in hiſce partibus, quibus Neoterici hactenus offudêre tenebras propriæ ignorationis. Oramus incunctanter

ter, ſapiant aliquando homines & Deum Creatorem niſi condignis, ac ſaltem quibus licet gratijs venerentur in omni re nihil aſpernantes. Qui enim negligunt opera Naturæ, aut aſpernantur, ij ſciant, iam negligunt opera Dei, & aſpernantur. Conijciant ipſum ac Naturæ vires ex Barba, ſeu Pilo Barbæ, qui arguit Dei Sapientiam ineffabilem, & repræſentat iuſtitiam illam Naturæ ab Hippocrate toties prædicatam, nunquam ſatis intellectam. De illius porrò Fine, quæ dicta ſunt à nobis, (Docti intelligant) ea ſine præiudicio dicta volumus veritatis, quam niſi attigerint conatus noſtri, intererit Doctiorum, quorum eſt infinitus numerus, & Sapientia & Prudentia cordatiori, neruoſiori, inquirere, aſſeuerare, quibus interim viris conatus hi noſtri fuerint cotes. Ac ſummatim Pilus Barbæ, vt ſit excrementum, veluti volunt, (iratis canibus eſt quandoque voce, ac verbis blandiendum,) continet hic Pilus Barbæ myſterium Naturæ non aſpernandum, vix effabile, quemadmodum demonſtrare conabimur. Nouerint poſtremò, qui aiunt nobiliora, & Dubia vel Occulta ſupereſſe in corpore humano diſcutienda, nos eorum Opinioni lubenter ſubſcribere, ac ſcienter. Veruntamen illa ſi nolumus, vt quæ ſuperent vires noſtras, cur intrudant nobis importuni? Adhæc trahit ſua quemque voluptas, & ſua cuique Deus fit dira Cupido. Illa fortaſſe non negleximus, interim hæc damus, daturi quoque plura, ſi ocium ſuppetet, diuino fauente Numine. At nos Ethiopem abluimus, Fabulam ſurdo canentes, dum haſce obtrectatorum furias declinare, & nobis conciliare nitimur: Scitè namque illus:

—— Sed nullo thure litabis,
Hæreat in ſtultis breuis vt ſemuncia recti.

Atque fortaſſis hac in re minorem apud viros cordatos ineo gratiam; quod cum ijs mihi ſuſcepta eſt concertatio, quibus (vt de municipibus ſuis dicebat Lucilius) plus ſapit Palatum, quàm Cerebrum, quiq; omnino à Veritate, quæ eſt Deus Opt. Max. & à Veritatis contemplatione, quæ eſt portio huius vitæ peregrinantis omnium ſuauiſſima, non abſque fœdiſſimo turpiſſimæ ſtultitię exemplo ora auerterunt ſua, quapropter de propoſito hactenus. Perorabimus verò ſi de phraſi, poſtquam de re nonnihil dixiſſe interea nobis videmur, quę ſuppetunt, iam enunciamus. Sciant homines lecturi vel audituri nos hic haudquaquam profiteri Latinam Linguam, quam neſcimus, & eam, ſi ſciamus, aliquatenus hanc tamen eandem veluti Peregrinam omnino habemus. Quid ſperemus nos pueri niſi infantiam balbutientem, quando Iulius Cęſar Scaliger dixit, Pauci ſunt qui nouerint latinè loqui. Adhuc ſi Liuio conterraneo meo priora ſęcula obiecerunt Patauinitatem,

quid

quid mihi vagienti, nedum balbutienti? An Ciceroni vetulam illam fabula eſt inſultaſſe? Rem itaque, ſenſum nempe orationis, quem profitemur, homines librent. Siquidem locutio & lingua, Babel; Turris Nembrot, ſenſus ex animo fluit, qui vt ad veritatem dirigitur, eam (oremus) ita conſequatur. Quantum pertinet ad verborum Nouitatem. Extorſerunt Religionem, eorundem condendorum Neceſſitas inſinuandi, quod ſentimus, Dignitas Horatij, qui licet ſcripſerit:

In verbis etiam tenuis cautusq; ſerendis

Dixit quoque iſta,

—— Si fortè neceſſe eſt
Indicijs monſtrare recentibus abdita rerum
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget, dabiturq; licentia ſumpta pudenter.

Sunt, veluti ait Cicero primo de Natura Deorum, ſunt rebus nouis, noua ponenda nomina, vt Epicurus ipſe πρόληψιν appellauit, quam antea nemo eo verbo nominârat; nomina demum vſu ipſo molliuntur. Prudentes, pudentes exiſtant, qui nobis maledicere audeant, nec officium iudicandi, niſi poſt longiſſimam examinationem aſſumant. hoc indigitauit Galenus præceptor doctiſſimus lib. de Facult. naturalibus. Qui negant neceſſitatem, eorum intererit, docere nos eam non adfuiſſe, hoc intelligimus prolatis indicijs conſuetudine probatis, ac longo vſu iam Latio iure donatis, quæ vbi adſint, nos interea illa non nouimus, & ſi aliquando nouimus, etiam obliti ſumus. Quis audeat negare Obliuionem omnium rerum paratiſſimam? hæc porro an in verbis contingat, videant, ſentiant, qui ſubrepere illam in rebus non ignorant. Liceat nobis negligere, qui non in Foro Rabularum, at in Areopago Phyſicorum verſamur, ſuſpitioſam illam modeſtiam, quæ pertinet ad Nouitatem verborum, vbi adſit, quemadmodum Phyſici animaduertent, neceſſitas. Vſitatis quidem tutius vtimur, veluti ſapienter dictum fuit ab eruditiſſimo Eloquentiæ Artifice, noua non ſine quodam periculo fingimus, nam ſi recepta ſunt modicam laudem adferunt orationi, repudiata etiam in iocos exeunt, quam peſſimorum ingeniorum obliquam ſcurrilitatem vidit, ac etiam ſi horruerit D. Auguſtinus, id tamen egit ad neruoſiora tranſiturus. Nonne ſcripſit Quintilianus, audendum tamen, namque vt Cicero ait, etiam quæ primo dura viſa ſunt, vſu mollientur. Nonnè minus nobis ſuccedit hoc dulce periculum, quia veluti fauemus Alienis, ſic & Antiquis, ingrati in Contemporaneos, quapropter appellamus ipſam Poſteritatem.

Nunc veniamus ad ſtili varietatem, ad Poeticorum dictorum pronuncia-

nunciationem. Qui ſtili varietatem reprehendit, is ignorat præſertim ocium, & inſtitutum noſtrum: in ſalo obliquis nauigationibus curſum tenemus, nec pudet canos nautas. Cur itaque dedeceat nos toties repetentes calamum, euariare aliquantulum in huius commentationis fluctuoſo ſalo? Animus an cuiquam ſemper idem? nonnè & Mentes noſtræ aliquando veritatem minus, aliquando plus vident, vt ait D. Auguſtinus: ſi quis neſcit hoc, is iam delirat cum pernicie. Poetarum dicta interpoſuimus ad nauſeam vſque; teſtor conſcientiam meam Deum Opt. Max. cuius nutu reguntur omnia, me illa non ex commentarijs excerpſiſſe, at calamo præcipitanter etiam acto incurriſſe. Studemus omnino, vt cohibeamus nos ab huiuſmodi conditione, at nihil minus experimur facilè; quomodo enim tam citò euaneſcat conſuetudo adeò radicitus affixa ingeniolo noſtro, quod in lectione veterum Poëtarum vniuerſum pueritiæ curriculum contriuit, intelligent Critici inſimulari nos ab illis vanæ iniquitatis, vbi vires conſuetudinis aſpiciant, mox & hanc iſtam conſuetudinem. Si faciliùs hærent animo, quæ numeris incluſa fluunt Poeticis, cur & difficiliùs non excidant? Vtinam liceret nobis iſtæc obliuiſci, at patimur condignam pœnam erratorum noſtrorum, & nunc Iuuentutis ætatem egredientes, cognoſcimus horas pueritiæ, ac proximæ ætatis fuiſſe à nobis interdum peſſimè erogatas, quia non tenuimus modum, hunc interim nitimur aſſequi, ſed conſequi necne liceat, ignotum. Deprecamur Criticos, amabo, ſinant ſe exoratos, condonent nobis hanc labeculam, ſpondentes interim nos (quod erit Dei primum, mox temporis beneficium & gratia) habenas & lora in dicendo forſan ſuſtentaturos, non effuſuros eſſe: ac quod ait Cicero, γρήμην fore, vt ipſi teneamus aliquando, iam contendimus, non audemus hoc pronunciare, ſperamus. Veruntamen ſatis de Propoſito, Dignitate, Neceſſitate eiuſdem ac cæteris, nempè Calumniarum confutatione, Stilo, ac verborum Nouitate, hactenus inquam prooemiati ſumus.

Cap.

Cap. I. IN QVO EST RATIO *Procemij, atque Operis ipſius Typus.*

EXTORSIT mihi homini,alioqui naturà quieto, & pacato,& quantũ pertinet ad orationẽ,& ſermonem quotidianum non procul ab Atticiſmi imagine abeunti, talem tantamque iam facti Procemij vaſtitatem ipſa vulgaris inſita cuicunque caprificus maledicendi conſuetudo, prurigo, ac titillatio, adeò innata eſt cuiq; hominum prauitas, vt ſcribit Pręceptor Ariſtotel.in Politicis. Sunt qui adhuc vagiant, balbutiant, ac iudicandi Tribunal Auguſtum temerario niſu aſcendere non erubeſcant.Colluuies Homuncionum haudquaquàm cognouit quænam, & quot pertineant ad cenſuram in Republica ipſa litteraria ſcientiarum exercendam ſcienter, opus & offitium ſummè neceſſarium,hoc verò modeſtia ſemper ab ijs hominibus recuſatur, qui in eo genere cenſendi plurimùm valent, à nonnullis verò iuſtiſſimè ſuſceptum, inter cuius ordinis homines fuit vnus, quem intelligas manifeſtò ex eiuſdem viri operibus cenſorijs, & ad Libros Theophraſti de Cauſis Plantarum, vbi præter ipſum Autorem, eius quoque interpretem Gazam cenſet, in vtroque genere dicendi cùm Grammatico, tùm Scientifico: præterea & in centuris illis ad Autorem libri de Plantis, in quibus omnibus patet vis eius ingenij, ſed hactenus ad excuſationem Procemij, & ſuſpitionem calumnioſam cenſuræ amouendam eſto dictum, clauſula vna orationis poſita, mox ad typum operis memet conuertero. Sciant homines nihil mihi dulcius, carius, & amabilius contingere poſſe, ipſa docta in rebus,non in verbis cenſura,ſenſum quippè non indicia mentis profitemur, vt in procemio ſatis indicatum fuit. Agam ipſe gratias immortales,quando pares omnino reddere nequeam. Cæcus enim iter monſtranti plurimum debet, niſi deſipiat inſanus. Si verò indoctum fuerit Cenſuræ iudicium, ne deſcendam in illud Comici,ceſſent maledicere, malefacta ne noſcant ſua; tacebo, quid mihi cum laruis? an intellexi minus:

Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus,

Surdis non canimus nos, & potiùs Aſpendium ipſum imitantes,niſi ſimpliciter, at quodammodo, veluti Cicero ait,intus nobis nempe,ac Muſis canemus, nam vt quædam ex proximis propiora ad ipſam Diuinitatem Pythagoreo dogmate colenda ſunt, ita nonnulla peſſimè inſana cato ſilentio diſſimulanda. Typus hic eſto operis noſtri. Duo ſunt, in

quæ

quæ ipſum diuiditur. Subiectum Propoſitionis, & eiuſdem Prædicatum: illud continebit Barbæ declarationem vel dicas deſcriptionem, hoc verò Finem comprehendens, circà eundem inueſtigandum verſabitur, quapropter opinionem Priſcorum, atque noſtram ad ſingulas quaſque ex illis (qualiſcunque ſit) continebit Exercitationem. Subinde quid ipſe ſentiam comprehendet, aſſeuerabit, At ne in triuio philoſophemur, agamus triuialiter, ac temporibus inſeruientes, niſi ex toto, quod Blaſphemia eſſet. Quamplurimi enim viri doctiſſimi reperiuntur occulti intra ſemetipſos latitantes, at magna ex parte, (quod aiunt) populo accommodantes interea noſtrum ingenium, vulgarem docendi viam inſequẽtes dicimus opus noſtrum habiturum Sectiones ternario numero comprehenſas. Vna & prior pertinebit ad hoc nominis Barbæ declarandum, Altera autem reſpiciet diſcuſſionem Cauſæ Finis, vel Finalis, recenſitis omnino Veterum Opinionibus appendicem noſtrarum exercitationum, ijs vtinam veris, quemadmodum pro veritate ſuſceptis, ſecummetipſis trahentibus. Tertia verò ſpectabit, quod nos pro modulo ingenij noſtri, nunc primum progredientis in hoc proximo ætatis iuuenilis tranſactæ articulo, & ſuccedentis virilis quaſi veſtibulo ſentire valemus: prætereà illa omnia ferè, quæ ad opinionis noſtræ declarationem, & aſſeuerationem videbuntur neceſſaria: cuiuſmodi locum tenuerint poſt Argumenta illam aſſeuerantia, quæ obijci poſſunt, vel iuxta doctrinam Veterum, aut Recentiorum. Et hoc ſit futuri operis delineatum, atq; adumbratum quodammodo ſimulacrum. Neque obijciant mihi aliqui Regionem exiſtere, in qua homines nõ ſolùm ſunt Natura imberbes, atque toto vitæ ſuæ (quod aiunt) tempore, ſed & iuxta corpus vniuerſum, & Pilis nudati: non adeò ſum ignarus Hiſtoricarum Peregrinationum ipſe, qui aſſerere non erubeſco Peregrinationem neceſſariam eſſe humanæ ſpeciei, atque illius intereſſe, modò ſit homo animal rationale, quod eſt ipſo vero verius. Plato nonnè in ſua Repub. ſanxit leges ad peregrinationem? Homo ego Italus, vel Europæus, Italis noſtris præſertim, ac Europæis profiteor me nunc ſcribere. Quatenùs verò pertinet ad illam diuiſionem ſeu partitionem (vtar communi voce in communi inſtituto) vulgò iam receptam ſeparandi opus in capita quædam ſingularia, tenebo conſuetudinem: non ſubſcribens in hac re ipſi Auerroi, qui in Proœmio ſuorum Collectaneorum ſcripſit in hanc ſententiam, de iam dicto libro præfatus.

Et diuiſi eum in ſeptem partes: & quaſlibet eius partes poſui pro vno libro. Et non expectes à me, quod ego diuidam partes ſuas ad numerum capitulorum, neque quod approprjem ei vnicuique capitulum per ſe. In

illa re vanagloriati ſunt ſapientes Hiſpaniæ Andaluxij, & maior pars præteritorum Autorum. Sed Pater Philoſophia non vanagloriatus fuit in faciendo hoc in maiori parte librorum ſuorum. Et fortè, quod induxit eos ad faciendum hoc, fuit debilitas diſcretiua ſcholarium. Sed ille, qui habebit virtutem diſcretiuam ſanam, cognoſcet in vnoquoq; libro differentias rerum primas, & ſecundas, & diuidet vnam rem ab alia, ſecundùm quod videbitur ei magis conueniens in hora legendi. Et qui voluerit diuidere eos ad paruas partes, vel ad capitula, faciat, & nominet, & ſicut vult. Cur verò non accipere debeam Auerrois hanc doctrinam docuit me Plato in Phædro, ſuaſit quoque Galenus, qui primo in lib. Hipp. de Fract. iuxta Proœmij finem, iſta ſcripſit, Vido Vidio Florentino interprete ſanè integerrimo.

Ego cum præſens præſenti librum aperio, ad vnguem conijcere poſſum expoſitionis modum, vbiq; addiſcentis ingenium conſpiciens: at cùm omnibus ſcribo, nec quid maximè, nec quid minimè idoneum exigat, conijcio, nam illud pleriſq; obſcurum erit, hoc iniquo animo ferunt, qui in rebus claris immorantur. Optimum igitur cenſeo, quid mediocre ingenium poſtulet, conijcere, atq; vbi non ſuccedit, magis ad id ſpectare, quod præſtantius eſt: neque enim commentarios legendos puto, quibus ingenium eſt inferius mediocri, quibuſcum bene agitur, ſi poſtquam eadem ſæpius de Doctoribus audierunt, alijs, atque alijs verbis expoſita percipiant. Ego ita ſentio, & ſentire me veritatem cenſeo à ſcriptore quouis habendam eſſe rationem ingeniorum nouitiorum, atque imbecillium. Cuiuſmodi farrago eſt copioſa, vtinam omninò ſemper, atque in locis omnibus id præſtare poſſe liceret Autoribus. Audiat, intelligat, Platonem in Phędro quicunque profitetur ſeſe Scriptorem.

Graue id habet ò Phædre Scriptura, & Picturæ reuera perſimile. Picturæ nanque Opera tanquam viuentia extant: ſi quid verò rogaueris, verecūdè admodum ſilent. Non aliter Sermones putabis, fortaſſe quaſi aliquod ipſos intelligentes dicere. Verùm ſi ſciendi auidus ab ijs dictorum aliquid ſciſcitaberis, idem in his ſemper, & vnum ſignificatur: omniſque Sermo, cùm ſemel ſcriptus eſt, paſſim reuoluitur æquè apud intelligentes, atque alios, inter quos minimè decet, neſcitq;

dicere,

dicere, quibus oportet, & quibus non oportet. Iniuria verò immeritò contumeliaque affectus Patris ſemper eget præſidio: ipſe enim neque aduerſario repugnare, neque opem ferre ſibiipſi poteſt.

Conſtatnè calamitas, & ſcribentium, & eorum, quæ ſcribuntur? Nonnè propterea oporteret eſſe diſtincta, plana, apertiſſima. Fateor ego, quod ingenuè profiteri poſſum, nulla ope, nulla opera vſum fuiſſe in linguis, ſcientijs addiſcendis, modò ſi quid profeci, niſi diſtinctione, interuallo, ſpacio ſcribendi, nam ſemper ſcripſi toto tempore vitę meæ. Atque ſcribens interuallo ſatis liberali diſtinguebam nomina, propoſitiones, periodos: quapropter negare non poſſum diſtinctionem per capita ipſarum materiarum eſſe neceſſariam, & maximi vſus. Nam licèt materiæ diſtinguantur à ſeinuicem, huiuſmodi tamen ſenſilis diſtinctio præter illam intellectualem prodeſt quamplurimùm. At mens pollens Auerrois non reſpexit hæc minima, & horum minimorum vtilitatem: nos qui tardi ſumus ingenio, vtimur propter comparis ingenij homines, nam vt ait ille:

Haud ignara mali miſeris ſuccurrere diſco.

Vtinam ſingulis quibuſcunque capitibus ego ſcribere poſſem Rubricas breuiſſimas, ſcilicet capitis commentaria, ſed anguſtiæ ipſius temporis non concedunt: Amanuenſis præſtabit forſitan, nam eſt cùm ſcientiarum doctus, prætereà ingenuus. Ipſe vbi licuerit non detrectabo tale onus. At vrgeor, & quæcunque ſcribo præceps ſcribo, dicto.

Cap. II. *Quid ſenſerint Maiores noſtri ad Barbæ ipſius Deſcriptionem.*
Cap. III. *Summa eorum, quæ dicenda ſunt, & Ordo.*
Cap. IIII. *De Locis Barbæ Generatim.*
Cap. V. De *Locis Barbæ Speciatim.*
Cap. VI. *De Maxilla Inferiori, & Mento.*
Cap. VII. *De Pilis Congenitis, & Agnatis.*
Cap. VIII. *De Pilorum, & Barbæ Exortu, Perfectione, & Declinatione.*
Cap. IX. *Barbæ Poſitum non carere Myſterio.*
Cap. X. *De Pilorum Barbæ Quantitate Diſcreta.*
Cap. XI. *De Raritate, & Denſitate, & Areis Barbæ.*
Cap. XII. *Examinantur Barbæ Loca.*
Cap. XIII. *De Forma Generica Barbæ.* **Cap. XIV.** *De Barbæ Diuerſitate.*
Cap. XV. *Qui, & Quotnam ſint Articuli, & Gradus Barbæ.*
Cap. XVI. *Aliqua relicta ſed indicata quę pertinēt ad Barbę Phyſiologiā.*

MARCI ANTONII VLMI PATAVINI MEDICI, ATQVE PHILOSOPHI

IN LIBRVM DE FINE BARBAE HVMANAE,

SECTIO ALTERA.

IN QVA MAIORVM OPINIONES hactenus publicatæ recenſentur, mox ad vnamquamque ſingillatim Exercitatio ſubiungitur.

PRÆFATIO.

HVCVSQVE docere conati ſumus Barbæ ipſius naturam exiſtentem, cùm ex Veterum, tùm ex noſtra Opinione; quod præſtitimus in eam gratiam, vt Subiectò Propoſitionis explicato, nos poſſemus faciliori negocio veſtigare ipſam Veritatem Propoſitionis à nobis ſuſceptæ, quæ vt noſtis, talis exiſtit. *Barba cuiuſnam finis cauſa tributa fuerit à natura homini ipſi?* Quibus ita conſtitutis, videamus iam ſummatimque percurramus compendio temporis facto, quaſi

&itine-

& itineris, Opiniones omnium, qui de Barbæ Fine ſcripſerunt hucuſq; Omnium inquam, quorum monumẽta ad manus noſtras peruenerunt: *Difficile ſiquidem eſt Omnia legiſſe, Difficilius meminiſſe, Turpiſſimum negare.* hanc recenſionem inſtituimus non iuxta Scriptorum ætatem: hæc pertinet ad temporis differentiam, aut dignitatem, (quæ interdum obuenit ex re, quandoque ex Opinione hominum, quandoq; ex vtroque) veruntamen iuxta quandam docendi viam, atq; inſtitutionem licet eandem vſquequaq; non teneamus. Eorum ante cætera, qui de Barba ſcripſerunt, Duplex eſt Ordo, vnus credentium Barbam non habere Finem aliquem, veluti M.T.Cicero, & ſectatores plures, Antiqui viri non ignobiles, præterea inter noſtros recentiores Iulius Cæſar Scaliger, Vir & Gente, & Scientiarum cognitione conſpicuus, nulli poſtponendus, nulli comparandus, qui ambo vſum Barbæ negantes, præterea conſentientes, in Opinionis demum appendice inuicem diſſenſerunt. Cicero, & alij dixere Barbam eſſe nullius Vſus, at illam Ornamento inſeruire licet in Ornamenti aſſertione vnuſquiſq; habuerit diuerſam Opinionem, veluti apparebit in ſingulari Opinione, appoſitis verbis proprijs. Scaliger pronunciatæ ad Vſum, vel Finem Opinioni ſubiecit appẽdicem odioſam (parcant manes venerandi huius Herois) ſcilicet Pilos Labij Superni, quos Muſtaces appellari diximus, eſſe vitis impedimento. Reſtat Ordo alter, Finem aſſerentium eſſe aliquem ipſius Barbæ, qui & ipſi varias in claſſes diſpartiti ſunt. Nam Theodoretus Cyri (quam Plinius Cyropolim, vtpote à Cyro conditam nominat) ciuitatis Perſidis Epiſcopus: fides appellet eius interpretem, in Opere quod ſcripſit de Prouidentia, cùm dixerit Finem Barbæ eſſe Corporeum quid, mox tranſiens ad Senſum Moralem deflexit à primo itinere, vt homo contemplans, labatur, neſcius vtrum Finem præferat Autor. Clemens Alexandrinus in libro Pædagogi propriam, & ipſe attulit Opinionem: Alij verò Phyſicum, & Corporeum Finem hunc Barbæ eſſe autumarunt, ſed alij alium exiſtere ſunt opinati. Diogenes credidit Barbam pertinere ad Sexum, & indicare Maſculineitatem, cui ſubſcripſerunt plures, Martialis, Macrobius, Galenus, Lactantius; ſed alij implicitè, alij explicitè: inter quos Lactant. Firmianus præter hunc Finem, & illum Aetatis non neglexit, ſed & Ornamenti, addens quoq; alium Barbæ vſum, nempe illam inſeruire Maturitati Corporis cognoſcendæ; quæ omnia leguntur in libro vno de Opificio Dei, ac periodo vna. Galenus in lib. de Vſu part. licet philoſophatus fuerit circa hanc rem, nihil attulit proprium, ſed à Scriptoribus veteribus, veluti Ariſtotele cuncta mutuatus, & alijs, credidit

Pilos

Pilos Barbales inſeruire Cooperimento,& Ornamento. Finem Cooperimentum docuerat iam Ariſtoteles in varijs locis eſſe communem quaſi pilis. Addidit Galenus ex ignorata philoſophia Pilum Barbalem eſſe corporis Purgamentum, expiationem quandam, cum tamen Finem à Diogene indicatum admiſerit, veluti legi poteſt lib.1. de Semine; Subſcripſere priori ſententiæ Galeni, Arabes, ac Latinorum poſteriores ferè omnes, præterea Græci, quos mihi legiſſe hactenus contigit, & hæc ſummatim propoſita eſt à nobis Philoſophia ex Priſcorum, & Recentiorum Opinione ad Barbæ Humanæ Finem aſſignandum, vt faciliter magis, & alacrius legentium deducantur mentes in penetralia, & abditos receſſus huiuſce Contemplationis. Modò cùm opinemur nos Barbæ Finem proprium eſſe alium à ſuperioribus, ſcilicet eum non inſeruire Ornamento, non Aetati, non Sexui, non Cooperimento, non Purgamento, ſed eſſe alium, ac Facultatis Animæ Humanæ officio inſeruire, ne damnare videamur, quod forſan non intelligimus, dicemus primo, ac ſigillatim iuxta viam inſtitutam docendi, quorumcunq; Singularem Opinionem, ipſi Opinioni ſubiungentes Exercitationem ingenioli noſtri, quam eidem pro virili fecimus. poſtremò ad noſtram indicandam, & aſſeuerandam deueniemus, quam & nos libenter ſubijcimus Doctorum Virorum Cenſuræ. nam, vt ait ille, caſtigare quidem licet, atque etiam expedit. Enimuerò quantum nos opinamur, & neceſſarium ſi curemus neceſſaria, maledicere neque licet, & obeſt maledicenti, potius quàm illi, cui obijcitur maledictum: affertque tandem ingenuis pœnitentiam, illiberalibus vituperationem. Non tanquam arenarij, id eſt, pretio adducti, vel ſupplicio coacti, quaſi gladiatores deſcendimus ad certamen litterarum, ſed animi gratia, cuius pabulum veritas eſt, vt eius inquirendæ, atque aſſequendæ authorem, quem à Maioribus noſtris, accipimus, ſed à Deo potius Libertatis Spiritum retineamus, in cuius Veritatis laborioſiſſima, ſeu peſſima inueſtigatione etiamſi diligentiſſimas operas impendat vnus, vel alter, parum certè proficiat, nam ſi quid ſentio, tantum abeſt, vt vnus omnia, vt nec omnes omnia cognoſcant, ſed nec vnum. Solus enim is omnia comprehendit, qui eſt & omnia. Hinc ad Societatem nati ſumus, quò communicatis inuicem Facultatum (quæcunque, qualiſcunque, & cuius ſint) Animæ noſtræ Operationibus prouehamur longius in hanc Occupationem Peſſimam Philoſophandi, *Quam vt legimus cap.1.Eccleſiaſt. Dedit Deus filijs hominum, vt occuparentur in ea*. Ex Omnibus enim aliquid fieri poteſt, idque non magnum, ex Singulis penè minus, quàm nihil. ijs itaque qui errarunt

runt (vt opinamur) veluti paulò ſuperius dictum fuit, habendam eſſe gratiam cenſemus, nobis mutuo, vel petenda vltrò, vel ſperanda venia à benignis. Confert hoc Breuiarium variarum de Fine Barbæ Opinionum, ad indicandam Barbæ Dignitatem, cùm circa id generis Pilos inſudarint Celeberrimi Viri, & hucuſque ignorauerint, tanto furore nonnulli commoti, vt quaſi Oreſtis animum induerint, non puduerit aliquos execranda Blaſphemia pronunciare vanitatem Naturæ dignitatis, ac ſuorummet dogmatum aſſertorum oblitos; Finem his Pilis, vel eorum aliquibus non ſolum Non Eſſe, ſed & Noxam cohærere, qui veluti Non Phyſici à pomerijs Naturæ prius veniunt eijciendi.

Cap. I. *Opinio Iulij Cæſaris Scaligeri, atq; ad eandem Exercitatio.*

Cap. II. *Pilorum Caluæ, Barbæ, Vnguium præterea crementum non carere Myſterio qualecunque ſit, quomodocunq; vocetur, & Phyſicum eſſe poſſe Finem aliquem declarare conatur autor.*

Cap. III. *Marci T. Ciceronis Opinio ex Libris de Finibus Bonorum, & Malorum deſumpta, atq; ad huiuſmodi Opinionem Exercitatio.*

Cap. IIII. *Opinio L. Cælij Lactantij Firmiani deſcripta ex libro de Opificio Dei ad Demetrianum, atq; ad eandem Exercitatio.*

Cap. V. *Opinio Theodoreti Epiſcopi Cyri, quæ legitur in Opere de Prouidentia, mox ad ipſam Exercitatio.*

Cap. VI. *Opinio Clementis Alexandrini ſcripta in libro Pædagogi, & ad ipſam Exercitatio.*

Cap. VII. *Opinio Galeni tradita in Libris de vſu Partium.*

Cap. VIII. *Subſcriptio Arabum, & Latinorum, atq; ad hanc Exercitatio Digreſſio de Cauſa Finali Nuditatis Frontis, Malarum & Cephalicæ compreſſionis ad Latera.*

Cap. IX. *Opinio Antiqua, deſumpta ex Macrobio, & Athenæo, quæ eſt Chriſippi, & Diogenis, mox ad ipſam Exercitatio.*

Cap. I.

SECTIONIS TERTIÆ
Prooemium.

Cap. I. *Difficultates narrantur Opinionum perſuadendarum.*

Cap. II. *Finis Barbæ Humanæ quis exiſtat ad Mentem Autoris, & Methodus, atq; Ordo, quibus eius Opinio aſſeueratur.*

Finis prior Barbæ Phyſicus ex Autoris mente.

NAtura dedit homini Mari Barbam, vt in facie ſtaret Indicium Facultatis Generatricis Maſculæ, atque huius vel Erumpentis, & Progredientis: vel Conſummatæ: vel niſi Conſumptæ, ſaltem Conſumptioni proximæ.

Cap. III. *Facultas Humana Generatrix Maſcula, &* BARBA *veſtigijs Paribus pariter libratis Exeunt, Promouentur, Conſummantur: vbi & Symbolum Barbæ declaratur.*

Cap. IIII. *Narratio Hiſtorica, Phyſica, & Medica Eunuchorum Humanæ Speciei; Quod pertinet ad alterum Argumentum, nempe, Sublata Facultate Generatrice Maſcula, & Barbam auferri.*

Appendix Mulierum Caſtratarum, & Andramytis Lydiorum Regis, & Aegyptorum, præterea Tribadum.

Hæc ſunt excuſſa: Quæ ſequuntur ſunt ſcripta.

Cap. V. *Si læditur Actio Facultatis Generatricis ſecundum Quid, illico & Barba læditur ſecundum quid.*

Appendix Conſenſus Pilorum & Fac. Generatricis Maſculæ humanæ deſumptus ex omnibus Operibus Ariſtotelicis.

Cap. VI. *Inueſtigatio Organi Facultatis Generatricis Maſculæ.*

Cap. VII. *Opinio Ariſtotelis ex omnibus eius Operibus deſumpta.*

Cap. VIII. *Opinio Galeni.*

Cap. IX. *Exercitatio Autoris, atq; eius opinio.*

INDEX

INDEX EORVM
QVÆ IN HIS FRAGMENTIS
Continentur.

A

AVTOR quibus diffi-cultatibus opprimatur. car. 5.
Auerrois Libri Collectaneorum ſunt vtiles. car. 21.
Alij ad alia nati ſunt. cart. 8.
Ariſtoteles fuit ingratiſſimus Diſcipulus aduerſus Platonem. cart. 8.
Aetas omnis aut ad Scientiam, aut ad Diligentiam adijcit. car. 3.
Argyropili verſio examinata. car. 2.
Autoris Modeſtia. cart. 56.
Autor cùr ediderit Breuiarium operis totius. cart. 51.

B

BArbalium Pilorum Differentiæ à Tempore ſumptæ. cart. 39.
Barba citò adueniens. cart. 39.
Barba tarde adueniens. cart. 39.
Barba quoto anno erumpat. cart. 39.
Barba eſt Pars Faciei præcipua. cart. 6.
Barbæ Finis Medicus. cart. 3.
Barba oſtendit Partium Genitalium Maſculinorum temperiem. cart. 3.
Barbalis Pili Materia. cart. 4.
Barbæ conſideratio pertinet ad Medicinam faciendam. cart. 2.
Barba pertinet ad Facultatem Generatricem Maſculam noſtræ Spetiei. cart. 1.

C

COncluſiones Philoſophicæ ſunt Principia Medicinæ Rationalis. cart. 2.
Capilli ſunt indices Temperamenti Cerebri. cart. 7.
Cognitio differentiarum Accidentalium Pilorum quomodo habeatur? cart. 7.
Calidorum, & Siccorum Teſtium notæ ex Barba. cart. 46.
Criſporum pilorum Cauſa. cart. 17.
Calidiſſimorum Teſtium notæ ex Barba. cart. 45.
Calidorum, & Humidorum Teſtium notæ ex Barba. cart. 46.
Curioſus quis exiſtat? cart. 59.

D

DIfferentiæ à Prædicamento Qualitatis. cart. 40.
Daſipogones. cart. 41.
Documentum in coniectura Temperamentorum. cart. 48.
Differentiæ à Prædicamento Quantitatis.

ſitatis. cart.42.

Differentia à Loco Barbæ. cart.43.

Differentiarum Accidentalium Pilorum digeſtio per Prædicamenta. cart.24.

E

Error communis eorum qui philoſophantur in Medicina. c.7.

F

Facultas Pilifica. cart.4.

Finis Medicus Barbæ. cart.3.

Facultas Generatrix Maſculina & Barba coniunguntur inuicem Neceſſario. cart.1.

Facultas Seminalis eſt Facultas Facultatum corporis Indiuidui Humanæ Speciei. cart.6.

Figura Pilorum. cart.26.

Frigidiſſimorum Teſtium nota ex Barba. cart.45.

Frigidorum, & Humidorum Teſtiũ nota ex Barba. cart.47.

Frigidorum & Siccorum Teſtium nota ex Barba. cart.46.

G

Galenus quæ omiſerit in conſideranda Temperie Tartiũ Genitalium Maſculinarum. 47.

Gisbertus Vuosſius Medicus. 52.

Glabrities cuius eſt inditium. 30.

H

Hippocrates conſiderat Pilos. cart. 32.

Hirſuties, cuius eſt inditium? 30.

Helenæ Antoniæ Virginis Barbatæ Hiſtoria. car.52. & 53.

Hiſtoria Priſca Barbæ Humanæ opus, quod eſt ſcriptum ab Autore. cart.9.

Homines Primarij quomodo fiant? cart. 8.

L

Luxurioſi ſigna ex Pilis. 37.

Loqui de ſemetipſo & honorificè interdum licet. cart.2.

Laus in proprio Ore ſordeſcit. 2.

Lanuginis differentiæ. cart.40.

Linguæ & Scientię quomodo acquirantur. cart.13.

M

Medici nebulones qui ſint ex Hippocr. cart.33.

Medici qui ſtudeant ſcientijs exiſtunt pauci. car.33.

Medici vt plurimum ſunt malorum morum. cart.34.

Medicina quæ conſideret ex Auerroe. cart.1.

Medici non intereſt conſiderare omnes Propoſitiones, quæ pertinent ad Corpus?

Mulieres Barbeſcunt ex Ariſt. 52.

Medicina Rationalis eſt Germen Philoſophiæ. cart.1.

Medicorum malitia. 55.& 56.

Motogeni. cart.41.

Maieſtas Naturæ quid ſit. cart.1.

Manus eſt Organum Organorum, & quomodo intelligi debeat hæc propoſitio. cart 6.

Na-

N

Naturæ Maieſtas quid ſit. 1.
Nomine noua Formare. 49.

P

Principia Medicinæ Rationalis ſunt Concluſiones Philoſophorum. cart.2.
Pili ſunt Indices Temperamenti Corporis noſtri. cart.6.
Philoſophi intereſt cognoſcere ad quam Animæ Facultatem pertineat Barba. cart.1.
Primarij homines quomodo euadant? cart.8.
Pili Regionales. cart.20.
Propoſitiones quas accipit Autor.4.
Pili ſunt Animaliplantæ. cart.4.
Pilifica Facultas. cart.4.
Pili Barbales Materia. cart.4.
Pilorum Accidentales Differentiæ digeſtæ per Prædicamenta. 24.
Pilus Niger eſt Index Calidi Temperamenti. cart.24.
Pili conſiderantur ab Hippocrate. cart. 32.
Pili Seniles recreſcunt tardè. 38.
Pilorum Figura. cart.26.
Pilorum Criſporum Cauſæ. cart.27.
Pilorum Raritas Denſitas. cart.28.
Pili conſiderati ab Hippocrate. 29.
Pili Generantur Non Generantur, eorum ortus acceleratur, retardatur ex præſidijs Magiæ Naturalis. cart.4.
Pilorum Phiſiologia vtilis. cart.31.
Pilorum Longitudo, Breuitas. 35.
Pilorum Craſſities Tenuitas. 36.
Pili Setæ. cart.37.
Pili Differentia Accidentalis à Quātitatis prædicamento. cart.35.

R

Recreſcere cito Pilos attonſos, quid ſignificet. car.35.
Raritas Denſitas Pilorum. cart.28.

S

Senum Pili ſunt Tenues. car.37.
Sanguis Maſculinus humanus quando eſt perfectus. cart.4.
Studioſus quis exiſtat? cart.59.

T

Temperamenti dignotio. 31.
Teſtium Frigidiſſimorum notæ ex Barba. cart.45.
Teſtium Frigidorum, & Siccorum notæ ex Barba. cart.46.
Teſtium Calidiſſimorum notæ ex Barba. cart.45.
Teſtium Calidorum & Siccorum notæ ex Barba. cart.46.
Teſtium Calidorum, & Humidorum notæ ex Barba. cart.46.
Teſtium Frigidorum, & Humidorū Notæ ex Barba. cart.47.
Temperamēta Partium Genitalium Maſculinarum, ex quibus, & quot cognoſcantur. cart.47.

V

Veterum opinio de Fine Teſtium. cart.5.
Verſio Ariſtotelicì contextus examinata. cart.8.

Quæ

Obiectiones contrà Opinionem Philoſophicam, quã de Barba Humana pronuntiauit Autor.

QVæ conuellere videntur Doctrinam meam, ſcilicet Barbam, & Facultatem Generatricem Maſculam noſtræ Speciei nòn cohærere inſimul neceſſario, & indiuiduo nexu talia, totq; fere exiſtunt.

I. Mulieres aliquæ ſunt Barbatæ.

II. Mulieres omnes habent, & ipſæ Teſtes.

III. Homines Mares plures Totiberbes, ac Denſiberbes non Generant.

IIII. Homines Mares aliqui reperiuntur ferè Imberbes, qui tamen ſunt Fœcundi.

V. Facultas Generatrix deſinit in Maribus noſtræ Speciei circa annum Septuageſimum ex Ariſtotelis mente, atq; Opinione communi, attamen Senes etiam Octogenarij ſunt Optimè Barbati.

VI. Sexta Obiectio deſumitur ex Ariſtotele, qui libro primo de Gen. Anim. cap. 18. ait diſputans contra illos, qui dicunt Semen ex omnibus corporis partibus prouenire. Primum igitur Similitudo nullum inditium affert, vt Semen Genitale ex toto corpore ſecedat, quandoquidem & Voce, & Vnguibus, & Pilis, & Motu Similes procreantur ex quibus nihil proueniat. Nonnulla etiam nondum habent cum Generant, vt Canos, aut BARBAM.

QVi intelligit Philoſophiam Facultatis Generatricis Humanæ, is hæc Argumenta eſſe quoq; Vana cognoſcit. Reſpondere illis conabimur, at opportunò, Interim ferant mortalium ingenuæ mentes, qui probè nouerunt Scœnæ, ac Tempori eſſe inſeruiendũ. Quod autem Ignarorum, & Ignauorum plena ſunt omnia (loquor interim de *Suggeſtiſcientibus* illis, qui nonnullorum auribus inſuſurrantes, pinxerunt ſecretò me hominem Analphabitum) eos nunc alloquens volui Obiectiones iſtas addidiſſe, vt intelligant ipſos mihi eſſe cognitos. Valeant.

Gloria tibi Domine Chriſte Ieſu.

Die vigeſimatertia Menſis Aprilis D. Georgio Dicata. 1599.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

69!
BIBLIOTECA